

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ: PINCZÉS ZOLTÁN ŐRNAGY, SEGÉDSZERKESZTŐ: MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal BUDAPEST, I. KER., BŐSZÖRMÉNYI-ÚT 21	Megjelenik minden hó 1-én és 15-én	Előfizetési ára: Egész évre 12 pengő, félévre 6 pengő	Telefon: 501-90.	Postatakarékpénztári csekk számla: 25.342
--	--	---	---------------------	---

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

A kőszegi szózat.

Négyszáz esztendővel ezelőtt Jurisich Miklós, Kőszeg várának vitéz kapitánya megvédte Bécset a török dúlástól, világraszóló hősiességgel. Egy nemes, úri gesztus révén most a honvédség tulajdonába került Kőszeg dicső vára. Kormányzó Úr Ó Főméltósága azzal juttatta kifejezésre az ajándékozás becsét és történelmi jelentőségét, hogy a honvédség számára személyesen vette át a Jurisich-örökséget, a törökverő, ősi falakról pedig szózatot intézett a nemzethez.

A magyar sors legmélyebb válságairól hangzot-tak iránytmutató és erőt sugárzó szavak Ó Főméltósága ajkáról; súlyos kérdések, országos problémák, egész nemzeti létünket átfogó, nagy megoldások találtak csak helyet az ország fejének magas gondolatai között. Dagal a keblünk a büszkeségtől, hogy ebben a nagyjelentőségű szózatban a m. kir. csendőrség is helyet foglalt.

A tehetősök adófizetésének hazafias kötelezettségéről beszélve, Ó Főméltósága a következő szavakkal emlékezett meg a csendőrségről:

„...Az olyan esetek, mint aminő Zala vármegyében fordult elő nemrég, felette sajnálatosak, azonban ezeket arra felhasználni, hogy kiváló csendőrségünk ellen izgassanak — bűn. A csendőrség, amely az államhatalmat érvényesíti, hazánk büszkesége volt mindig. Még ma is emlegetik és visszasírják a kakastollasokat mindazok, akik nem felelték el azokat az idöket, amikor felbomlott a rend és meghalt az igazság.”

Hódolattal köszönjük Legfelsőbb Hadurunk kitüntető elismerését, amelynél különb magyar embert, magyar intézményt nem érhet. Ha hiúk volnánk, márványba vésnők e szavakat; így csak a szívünkbe véssük s ott őrizzük meg minden csendőr emlékezetére.

Nem mehetünk el addig a kérdésig, hogy megérdemeljük-e ezt az elismerést a maga teljességében, mert olyan helyről jött, ahol értelme és súlya van a szónak. Ez ad az elismerésnek különös jelentőséget is a számunkra, mert közvetve azt is tartalmazza, hogy az országnak s a magyar sorsnak nagy méretekben is tényezője, mozgatója vagyunk. Nem szerénytelenség, ha ezt is kiolvasni bátorkodunk a Legfelsőbb megállapításból, mert amennyire hiba lenne, ha a kiméletlen önbírálatot elnémitanók magunkban, annyira káros volna, ha értékeink és erényeink felett

álszemérmesen szemet húnynánk, mert ez az önbecsülésünket veszélyeztetné.

Az utóbbi évtized hallatlan szolgálati terheit, erkölcsi válságait, anyagi próbáit és szörnyű társadalmi zuzavarat nem állhattuk volna töretlen derékkal, ha létünk és munkálkodásunk súlypontját nem az erkölcsiekre helyeztük volna s ha nem kerestük és gondoztuk volna magunkban mindig csak a régi testi erényeinket: hűséget és állhatatosságot a hazaszeretethez, kérielhetetlenséget a kötelességtudásban, önmegtagadást az engedelmisségben, erőt a cselekvésben és példaadást a makulátlan tisztességben. Önmagunk vizsgálata közben sokszor kérdeztük, hogy vajjon eljutottunk-e már erkölcsi teljességünknek arra a színvonalára, amelyre törekszünk: — felemelő érzés volt az igenlő választ Legfelsőbb helyről hallani!

A kőszegi spontán, váratlan, de számunkra éppen ezért különlegesen értékes elismerés akkor igazol bennünket, amikor a leghevesebb támadásokat kell állanunk; akkor emel fel, amikor a legsúlyosabb teher nyomja a vállunkat. Mert nem nehéz dolog normális idők mindennapos teljesítményeivel általános elismerést aratni, de nagyon nehéz hálátlan munkakört úgy betölteni, hogy dicsérettel adózzanak érette az emberek. Már pedig a mi hivatásunk sohasem volt hálátlanabb, mint ma. Valamikor az eredményes betyárharc jelentette teljesítményeink csúcspontját: ma a kriminális bűnözés elleni küzdelem csak hányada a harcnak, amit immár nemcsak az állam rendjének, de magának az államnak a fenntartásáért is folytatnunk kell. Súlyos küzdelem ez, egyének, érdekek, méltányos és méltánytalan keserőségek, félreértések, indulatok és idegek ellen: ezek pergőtüzében áll ma a csendőr s ebből a mindenki harcából mindenki ellen csak addig kerül ki győztesen a közből, amíg a csendőr lesz az erősebb. Neki kell a káoszból kiemelnie és magasra tartania nemzeti létünk és jövődönk eszményeit, hogy azok mindent, mindenkit és mindenáron túléljenek a nagy feltámadásig.

Hazánkkal és Legfelsőbb Hadurunkkal szemben jól tudott s halálíg teljesített kötelességeink nem érzésekben, hanem katonavoltunk mély meggyőződésében gyökereznek. De azért érzelmeink forrása is kimeríthetetlen: engedjék meg hát kegyesen, hogy onnan merítsünk hálát a kőszegi kitüntetésért. És legyen szabad arra ígérettel is felelnünk: rend lesz az országban! Számoljon ezzel az ígéretünkkel mindenki: nemcsak természetadta ellenségeink, hanem azok is, akiket e rendkívüli idők mozgató erői sodornak az utunkba, de azok is, akik a magyar kálváriát teljes mártíromsággal járni nem akarják. Ha kétséges lehetett volna valaha, a kőszegi szózat után nem lehet már többé: a magyar csendőr újra az élen halad, a régi úton — új célok felé!

A kiderítetlen bűnesetekről.

írta: nagyalásnyi BARCZA JENŐ százados.

A ki nem derített bűncselekmények pontos és lelkiismeretes nyilvántartása és állandó nyomozása az őrök olyan kötelessége, melynek fontosságát nem lehet eléggé hangsúlyozni.

Testületünk fejlődésének irányából futólagos vizsgálódás után is megállapíthatjuk, hogy a szervezeti újítások, a rendszeresített újabb segédeszközök, mind a bűncselekmények kiderítése elé gördülő vagy gördülhető akadályok gyorsabb és eredményesebb leküzdését célozzák. A nyomozó alosztályok felállítása és az ezzel kapcsolatos számos nyomozási segédeszköz rendszeresítése, nemcsak a közbiztonság minél eredményesebb fenntartását segíti elő, de fontosabb közbiztonsági eseményeknél megszünteti az őrök magárahagyottságát is, részben a felelősség megosztásával, részben pedig a nehezebb problémák kibogozásának megkönnyítésével. Ez azonban — jól tudjuk — távolról sem jelenti, hogy a munka országnrésze és a kiderítetlen esetek közbiztonsági hátrányai nem az őrsválait nyomják, sok esetben bizony igen kellemetlenül. Éppen ezért minden közbiztonsági nehézség vagy zavar megszüntetése és leküzdése minden segítség és minden újítás mellett is még mindig teljes egészében az őrsv maradt.

Világosan megmondja ezt a Nyut. 179. pont 2. bekezdése, mely szerint „A nyomozó alakulatoknak nem az a hivatásuk, hogy a csendőrség működési területén előforduló bűncselekmények nyomozását az őröktől teljes egészében átvegyék és ezáltal az őröket tehermentesítsék, hanem, hogy különleges berendezésükkel — amelyekkel

minden őröt lehetetlen felszerelni — az őrök tevékenységét kiegészítsék.”

A ki nem derített bűncselekmények kellemetlen teherként nehezednek az őrre, érthető tehát, ha azoktól a járőr, de különösen sok őrparancsnok gyakran jóhiszeműen, de néha szándékossággal, tehát tudatosan szabadulni igyekeznek.

Egy őrnek külszínre talán kedvező állapota, amihez esetleg még a ki nem derített esetek csekély száma is járulhat, tapasztalatom szerint nem mindig jelenti az őrskörlet kifogástalan közbiztonságát is. Első tekintetre talán kedvező benyomást gyakorolnak a szemlélő előljáróra de a szolgálati működés folytonos figyelése, az őrskörletbeli összeköttetések, a hatóságok stb. hamarosan tájékoztatják az előljárót — elsősorban a szárnyparancsnokot — az őrsv tényleges értéke felől.

A Szut. 413. pont 3. bekezdése ezt mondja: „Ott, ahol a kiderítetlen bűncselekmények számaránya feltűnően sok a hiba mindig a nyomozókban rejlik.” Ez kétségtelenül így is van. Az Utasítás nem tette hozzá, de beleérti, hogy „az egyes őrsv mozgalmasságának figyelembevétele mellett”. Akad ugyanis őrsv, ahol az elkövetett bűncselekmények száma átlagosan számítva elenyésző és ehhez aránylagosan számítva sok a kiderítetlen eset s van viszont mozgalmas őrsv, ahol a kiderítetlen esetek száma bár magas, de az elkövetett bűncselekmények nagy száma miatt soknak mégsem tekinthető. Ennek az utóbb említett őrsv közbiztonsága aránytalanul jobb az előbb említetténél.

Sajnos, a ki nem derített bűncselekmények nagyobb számát a fontosabb, mondhatnám a főbenjáró bűncselekmények képezik, míg a csekélyebb jelentőségű cselekmények nyilvántartása ritka. Ennek természetesen oka van, de bizonyos, hogy a kisebb — helyi viszonylatban sem

Radu rosu.

— Egy járásőrmester emlékciből. —

Közlő: GALLAY G. SÁNDOR dr.

Embervadászaton voltunk a fogarasi havasokban.

Radu rosut, a hírhedt banditát üldöztük hegyenvölgyön át.

Az idő már őszre járt. Sietnünk kellett, mert a havasokban hirtelen változik az időjárás. Ma még verőfényes nap ragyog, holnap havazni kezd s akkor befellegzett minden portyázásnak.

Csendőreimmel pár nyomorúságos, vertfalú viskóból álló oláh faluban voltam megszállva.

Egy este éppen nyugovóra tértem a kis havasi őrsvön, ahol az üldözésre összpontosított legénység parancsnoka voltam, mikor kopogtatott valaki.

— Ki az?

— En vagyok, járásőrmester úr, Muntyán Miklós csendőr.

Ajtót nyitottam.

— No, mi a baj, Muntyán?

A csendőr egy ideig zavartan pislogott, aztán kibökte:

— Panasgom van, járásőrmester úr alázatosan jelentem... De csak úgy magánpanaszom, ha meg tetszik engedni...

— No! Halljuk!

— A csendőrbajtársaim egy idő óta rossz szemmel néznek rám. Hogy miért, nem tudom. Hátam mögött folyton sugdolóznak s ha odalépek, hirtelen elhallgatnak... Talán azt hiszik, mert román szülők gyermeke vagyok s mert hébe-hóba szóbaállok az itteni parasztokkal, áruló vagyok. Ezt pedig nem tűröm. Mert igaz, hogy román anya hozott a világra, de Magyarországon születtem, magyar ezredben szolgáltam és ami a fő: magyar csendőr vagyok. Ez a büszkeségem és ezt soha sem felejttem egy percre sem! És a bajtársaim mégis az én terhemre írják talán azt is, hogy eddig nem sikerült Radut elfogni!...

Csitítani kezdtem a felhevült csendőrt:

— No, no, fiam! Nem szabad mindjárt érzékenykedni. Nem hiszem, hogy a bajtársai valakit ilyen gyalázatos gyanuval illessenek. Talán más oka lesz az idegenkedésnek. De miért is nem kérdezte meg, mi kifogásuk van ön ellen?

— Megtettem én, járásőrmester úr, de nem adnak nyílt választ. Furcsának találták, hogy Isztrátye erdőkerülővel néhányszor szóba elegyedtem, holott tudnom kellene, hogy barátja Radunak. Meg azt, hogy Ileanának, a feleségének egyszer virágot vittem. Pedig csak azért beszélgetek Isztrátyeékkel meg az itteni románokkal, hogy megtudjak valamit Raduról. Így tudtam meg például, hogy az erdőkerülő holnap a városba megy a

feltűnéstkelő — bűnesetek kiderítésének sincsen kedvezőbb számaránya. Sőt! A nagyobb horderejű bűncselekmények mellékkörülményei rendszerint olyanok, melyek már a nyomozás megindításakor sok adatot szolgáltatnak, viszont az apróbb bűncselekmények eseteiben, a járőr rendszerint minden komolyan tekintetbe vehető nyom nélkül áll a panasszal szemben. Az ilyen esetek kiderítése elé azután nagy nehézségek tornyosulnak és ugyancsak próbára teszik a járőr ügyességét és lelkiismeretességét. Meglehetősen sok esetben — mint tudjuk — mindezek dacára meddő marad az igyekezetük.

A kiderítetlen esetek nyilvántartásának elbírálásánál felvetődik a kérdés: hová lettek a nyilvántartásból ezek az apróbb bűncselekmények? Ezek hiánya az őrs működésével szemben a bizalmatlanság érzését ébreszti fel az előjáróban, aki aztán minden alkalmat megragad az illető őrskörlet közbiztonsági viszonyainak különös szemmelartására.

A nyomozás folyamán a járőr rendszerint elég rövid idő alatt tisztába jön vele, hogy az eset kiderítésére van-e remény vagy sem. Igenlő esetben nagy buzgalommal folytatja a nyomozást, de ha eredményre kilátás csak kevés van, vagy egyáltalán sincsen, hamarosan alábbhagy nyomozási kedve, megfélekedzvé az Utasítás 413. pont 2. bekezdéséről, mely szerint „Az eredménytelenség miatt elcsüggedni nem szabad, ellenkezően, az eredménytelenségnek a csendőr tetterejét kell fokoznia.” Ha a csendőr azt gondolja, hogy fáradozása eredménytelen marad, igyekszik — eljárását leplezendő — olyan körülmények beállítására, melyek vagy büntetendő cselekmény hiányára, vagy csak magánindítványra üldözendő bűncselekmény fennforgására mutatnak s (az utóbbi esetben) indítvány hiányában a további nyomozást abbahagyja.

felügyelőhöz és este egyedül lesz a felesége. Már pedig Anuca, a laktanyatulajdonos leánya, azt mondja hogy Radu nagyon kerülgeti Ileanát s tán éjszaka fel is keresi... Ezt nem tudom biztosan, de azért alázattal megkérem a járásörmester urat. szíveskedjék nekem holnapra eltávozást adni. Ha Radu csakugyan felkeresi az asszonyt, élve vagy halva, de elfogom, még pedig szolgálaton kívül. Legalább bebizonyítom a járásörmester úrnak, meg a többieknek, hogy alaptalanul gyanúsítottak!

Szerettem Muntyánt s nem tételeztem fel róla rosszat. De miért akar egyedül menni? Megkérdeztem:

— Nem volna jobb, ha egymaga helyett valamenynyien lesre mennének? Így biztosabban keríthetnék kézre Radut. Hiszen tudja, olyan, mint a kígyó, minduntalan kisiklik a körmeink közül!

— Tudom, járásörmester úr; mégis azt mondom, jobb, ha egyedül megyek. A tömeges megrohanásról Radu biztosan idejekorán értesülne s akkor megint csak kicsúsznák a kezeink közül. Radu nemcsak kígyó, hanem öreg róka is, így nem lehet rajtaütni.

Beleegyeztem.

— Jól van, fiam! Hogy bebizonyítsam az ön iránt való bizalmamat, teljesítem a kérését. Jelentse az őrmesternek, hogy eltávozást adtam.

Muntyán csendőr hájasan mondott köszönetet; a szeme ragyogott. Ugy látszik, biztosra vette, hogy sikerül elfognia az átkozott haramiát s ezt a dicsőséget szerette volna élvezni.

Lefeküdtem, de sokáig nem tudtam elaludni. Akárhogy tagadtam magam előtt, a Muntyán csendőr terve szegret ütött a fejembe. Hogy Radu az ellene szőtt minden tervünkről, cselünkről jóelőre értesül, az bizonyos.

Pl. tyúklopást panasznak az őrsön. A járőr levezeti a nyomozást, minden számbavehető gyanút, adatot stb. megállapít, ellenőriz stb. s midőn látja, hogy eredményre nincs kilátás, valószínűleg nem is lesz, visszamegy a panaszoshoz, újra kikérdezi s mintegy rávezeti (esetleg össze-zavarja), hogy a panaszos a végén tulajdonképpen azt sem tudja, hány tyúka volt, így tehát szerinte (már t. i. a járőr szerint) kevés a valószínűsége annak, hogy itt bűncselekményről van szó (hiszen el is veszhettek a tyúkok!), éppen ezért bevonulva nyugodtan jelenti, hogy bűncselekmény nem forog fenn. Gyakori eset ez készpénzlopásnál, de olyan tárgyak eltűnésénél is, ahol az elvesztés lehetősége is fennforoghat.

Az esetek másik „elintézési” módja, mint említettem, indítványozási cselekmény beállítása.

Pl. lopást panasznak az őrsön, mit a járőr a sikerelenség jegyében folytat le s ismét úgy érzi, hogy rövidesen nem is fogja kideríteni. Ezért úgy igyekszik beállítani az esetet, hogy a cselekményt más, mint a költekezésre hajlamos fiú, az iszákos feleség vagy rokon, vagy a cseléd, nem követhette el. A káros ezek ellen rendszerint nem kíván eljárást, ezen az alapon aztán a járőr a további nyomozást beszünteti. s abban a tudatban, hogy dolgát forma szerint elintézte, napirendre tér az eset felett. Az őrs kiderítetlen eseteinek száma nem növekedett ugyan s talán előjárók előtt is rejtve maradt az ügy, de mekkora kárt okozott a közbiztonságnak, mert hiszen az ügyben minden további eljárás megszűnik, az hamarosan feledésbe megy s ha csak más bűncselekmény kiderítése kapcsán ezen cselekmény elkövetését is a tettes véletlenül nem ismeri, a gyanúsított személye örök titok marad.

A járőr persze nagyon kellemetlen helyzetbe kerül, ha az eset utólag véletlenül mégis kiderül s akkor be kell

valamint az is, hogy ezeket csak bennfentes árulhatja el. De ki lehet az?

Végül is feltettem magamban, hogy másnap én is résztveszek a lesen, a Muntyán tudta nélkül, hogy ellenőrizzem, igazat beszélt-e.

*

Nehéz, sötét felhők borították az eget, mikor másnap délután egyedül útrakeitem. Jól ki kellett lépnem, ha a sötétség beállta előtt célhoz akartam jutni. Alig értem a kerülő házatája közelébe, kitért a vihar. Megeredt az eső s a sűrű zápor valóságos függőnyt alkotott körülöttem. Nem lehetett mást látni, mint a magasból lefelé zúduló víztömeg sárgás-szürke fátyolát. Tíz óra felé érkeztem céloimhoz, az erdőkerülő házához.

Rövid idő múlva jött Muntyán is. Csak úgy volt, szolgálaton kívül, kardosan, de hatalmas füttykössel a kezében. Nem nagyon örült a jelenlétemnek. Rossz néven vette, hogy én sem bízom benne, vagy talán azt hitte, hogy egyedül könnyebben, észrevétlenebbül tudna eljárni.

— Mi van Raduval? — kérdeztem óvatosan, a ház felé pillantva.

— Itt van a házban. De nem közelíthettem meg, előbb a kutyával kellett elbánnom.

— Sikerült?

— Eppen most végeztem vele. Itt fekszik. Megfojtottam...

Igen óvatosan, lépésről-lépésre lopakodtunk előre. Most áldottam az esőt: az ázott galyak nem ropogtak lépteink alatt. Végre a házhoz értünk. Sötét volt odabenn, csak a nyílt tűzhelyről kiáradó fény vetett némi világosságot az ablakra. Benéztem. Először semmit se lát-

vallania, hogy nem a fiú, a feleség, sem a cseléd a tettes, hanem idegen személy, kinek cselekménye hivatalból üldözhető lett volna. Az ilyen felfedezés következménye az előzőleg nyomozott járőr eljárásának részletes és pontos megállapítása lesz, ami rendszerint felelősségrevonással végződik, különösen súlyossal, ha a járőr részéről a való helyzet *őszinte feltárásának elmulasztása* volt megállapítható.

Eppen ezért a feljelentések, nyomozások, kiderítetlen esetek, de általában a közbiztonsági szolgálat minden vonatkozása pontos és részletes ellenőrzést igényel, s ez első sorban az őrsparancsnok, majd a szakaszparancsnok feladata.

A szakaszparancsnok legfontosabb kötelessége a járőrök által nyomozott, de főleg eredmény nélkül nyomozott ügyek állandó és személyes ellenőrzése, de nem a fogalmazványok alapján, az asztal mellől, hanem kint a helyszínen, a tereptárgyaknál, az érdekeltekkel, községi előljáróságokkal és a lakossággal való állandó érintkezése révén. Ez olyan feladata a szakaszparancsnoknak, melynek minden egyéb kötelességet meg kell előznie, mert a közbiztonsági szolgálat gyakorlati irányítása — állandó portyázó szolgálatai révén — jóformán egyedül az ő kezébe van téve. Ez az állandó ellenőrzési és irányítási kötelesség adja meg a közbiztonság állapotának megítéléséhez szükséges lehetőségeket, de megadja a szakaszparancsnoki állás súlyát és létjogosultságát is.

Az őrsök önálló helyzete, — mely ebből kifolyólag különleges jogokkal és kötelességekkel van teletűzdelve, — hatványozott mértékben kívánja meg a közbiztonsági szolgálat, a katonai rend és fegyelem legnélkülözhetlenebb kellékét, a *teljes őszinteséget*.

Lapunk hasábjain már sok szó esett erről, amiről azonban elég sokat írni és beszélni nem lehet. Ha az őrsök

nem ítélik meg súlyosan az őszinteség mellőzésének kisebb eseteit, megfelelnek arról, hogy az ilyen kisebb esetek sorozatos vagy általános előfordulása joggal teheti ki a testületet a legsúlyosabb kritikának, ami megbecsülésünkől, tekintélyünkől és értékünkől sokat levonna. Bármennyire szórványosan előforduló hibákról is van szó, nem kellene ezekre rámutatni, de a segítség első kelléke, hogy szembe merjünk nézni a bajjal s megállapítsuk leküzdésének módjait és lehetőségeit.

Kevés testület fejlődött és fejlődik olyan mértékben, mint a csendőrség, kevés testület érte el a tökéletesbülésnek fokát, melyre mi eljutottunk, de helytelenül gondolkodnánk, ha az elért eredményekkel megelégedve tetszelegnénk csak önmagunknak és nem keresnők szakadatlan állandósággal a hibákat, a gyomlálni, irtani valót. Az őszinteség mellőzése, — bármilyen kismértékű legyen s bármire vonatkozzék is, a csendőr erkölcsi színvonalával össze nem egyeztethető. Minél magasabb egy testület színvonala, annál kirívóbbak az egyesek apróbb hibái és fogyatkozásai. Minél magasabbra jutottunk kitűzött céljaink felé, annál visszatetszetőbb és észrevehetőbb a hiányosság vagy a fonákság.

A múltban is szigorú elbírálás alá kerültek a valótlan jelentések, de ezután még szigorúbb elbírálás alá fognak esni, mert az új Ktbt. 133. §. 3. pontja a szolgálati ügyben tett valótlan jelentést vétségként rendeli büntetni. De minden büntető rendelkezést félretéve, szeressük az őszinteséget magáért az igazságnak, a valóságnak becsületes és férfias megvallásáért; ez lelki nemességünk bizonyítéka.

Ne ringassuk magunkat abban a téves hitben, hogy az eredménytelenség őszinte bevallásával kedvezőtlen megítélésünket idézzük elő, vagy, hogy használunk vele magunknak, ha az őrskörletünkben előfordult bűneseteket

tam, de mikor aztán szemem megszokta a sötétet, meg tudtam különböztetni a bennlevőket.

A kályha padkáján ült Radu. Vörösbe játszó, hullámos haja a vállát verte (ezért is nevezték „Radu rosu = vörös Radu-nak), erős sasorra merészen ugrott előre keményvonalú szája fölött, ami arckifejezésének karvalyszerű jelleget adott. Hosszú, kilógó ingét derékban széles bőrv fogta körül s az övből kés és pisztoly markolata állott ki fenyegetően. Hanyagul féloldalt dült a padkán s a lábainál guggoló szép, barna asszony hajában turkált. A pásztorné ragyogó szemét szerelmes alázattal emelte fel reá; érzéki szája mosolygott. Gömbölyű karja szenvedélyesen kulcsolódott Radu lábszára köré.

A tüzhelyen fazék víz forrt. Mellette az asztalon Radu kétesövű mordálya feküdt.

Muntyán már türelmetlenkedett. Közelemben csúszott, hogy ő is benézzen. Akármilyen óvatos volt is, némi zajt csapott. Radu pillanat alatt talpon volt; hatalmas termete csak most tűnt ki igazán. Egy ugrással az aszalnál termett s felkapta fegyverét. Ugyanakkor a pásztorné hirtelen a parázsra öntötte a forró vizet. Gőz csapott fel, aztán sötétség lett a szobában. Mindez hang nélkül történt, villámgyorsan és ügyesen, úgy hogy el kellett csodálkoznom ennek a két embernek a lélekjelenlétén. De mi sem maradtunk vesztve. Muntyánt gyorsan az ajtó elé küldtem, én magam előkaptam a jó kincstári forgópisztolyt és bekiáltottam az ablakon románul:

— Add meg magad, Radu! Nem menekülhetsz!

Szavaimra pillanatig halotti csend támadt, aztán egy dörrenés — és az ablakkeret szilánkokká válva hullt a fejemre. Számítottam erre a lövésre, azért idejekorán félreugrottam a golyó elől. Ezalatt Muntyán feszegetni

kezdte a keményfaajtót. Háromszor is nekiszaladt, míg az ajtó kifordult sarkaiból. Pár pillanat múlva én is követtem, de már késő volt. Radu eltűnt. Muntyán elmondta, hogyan:

— Mikor berohantam az ajtón, vaksötét volt a szobában. Ráordítottam Ileánára, hogy gyujtson világot, de senki se felelt. Egyszerre valaki az asztalra ugrott s ugyanakkor hallottam, hogy ropog a tető. Nagynehezen előkotortam a gyufámat s a fellobbanó fénynél láttam, hogy Radu már a tetőre tornászta fel magát. Utánakaptam, de az a galád néember Ileána gáncsot vetett nekem s mikor lezuhantam, úgy belémcsimpaszkodott kézzel-lábbal, hogy alig tudtam lerázni.

— Jól van Muntyán, — mondtam elismerően. — De legalább Ileánát sikerülne elcsípniük... megszökött ő is?

Muntyán haragosan bólintott.

— Alighanem. Utánaszaladt a szeretőjének.

A vihar elült s pár perc múlva a felkelő nap sápadt előfutárjai árasztották el az eget. De a derengés még nem törte át egészen az éjszaka sötét fátyolát. Az út mélyebb szakaszait fehér ködtömegek borították, mintha lomha felhőgomolyok szálltak volna le az égről. Elindultunk, hogy bevonulunk a havasi őrsre, ahonnan eljöttünk az este. Muntyán úgy ismert itt minden utat, mint a tenyerét. Az egyik útkeresztezésnél nyomokat fedezett fel. Az volt a gyanuja, hogy a szökevények nyoma. Üldözni így, fegyvertelenül nem lehetett volna őket, de úgy látszik, legalább az irányról meg akart győződni, hogy a nyomok merre vezetnek. Megállott:

— Járásörmester úr, tessék itt ezen az úton egyenesen továbbmenni. Én letérek ezen az elágazáson s kö-

előjáróink, vagy a hatóságok félrevezetése céljából olyan ruhába öltöztetjük, mely a cselekményről hamis képet mutat. — Nem! Legyünk őszinték szóban és írásban, működésünk elbírálását pedig ugyancsak férfias őszinteséggel bizzuk előjáróinkra s akkor minden becsülettel dolgozó, álláskötelmeit odaadással elvégző alárendelt nyugodtan tekinthet minősítése, boldogulása és előhaladása elé.

A ki nem derített bűneset az őrs működésének — mint említettem — tehertétele ugyan, de nem olyan hátránya, mely önmagában véve az őrsparancsnok vagy a beosztottak szolgálati képességeit hátrányos elbírálás és ennek következményei alá vonná. Ne feledjük, hogy gyarló, képességeinkben korlátok közé szorított emberek vagyunk, kik fogyatékoságaink hátrányait életviszonyaink minden ágánál, tehát a csendőrségi szolgálatban is, érezzük. Nincs olyan előjáró, aki egy őrsöt egyedül csak a kiderítetlen esetek száma után ítélne meg. Minden előjáró csak azt vizsgálhatja, vajjon megtett-e az őrs minden lehető az eset kiderítése érdekében? De minden előjáró tudja azt is, hogy kiderítetlen esetek mindig lesznek, bármilyen kiváló képességűek legyenek is alárendeltjei.

A kiderítetlen eset gyakran az őrs hibájából lesz azzá. Gyakran előfordul, hogy a nyomozás során a járőrök a bizonyítékokat, gyanúkokat nem kellő gondnal gyűjtik össze, vagy az alkalmasokat nem értékelik eléggé. Nem szorul magyarázatra, hogy a személyi és tárgyi bizonyíték a leglényegesebb kelléke a bűnösség megállapításának. A gyanúkok vagy bizonyító körülmények magukban csak az egyéb bizonyítékok bizonyító erejét növelik vagy kiegészítik (Szut. 413. pont), de azokat sohasem helyettesíthetik. Sok esetben kétségtelennek látszik, hogy az őrs helyes nyomon jár, hogy tényleg a gyanúsított a tettes, de perrendszerű bizonyíték híján mégsem lehet az esetet kiderített-

nek venni, mert a rendelkezésre álló, vagy a nyomozás során megszerzett bizonyíték nem eléggé perrendszerű.

Ennek pontosabb megvilágítása érdekében a Bp. néhány rendelkezését idézem.

A 262. §. azt mondja: „A vádtanács az ügy bővebb felvilágosítása végett elrendelheti a nyomozás, illetőleg a vizsgálat kiegészítését és amennyiben vizsgálat nem volt tartva, ennek teljesítését, továbbá egyes vizsgálati cselekmények helyesbítését, ismétlését, vagy új bizonyítékok felvételét vagy megszerzését.”

Ebből következik, hogy ha a vád (melynek alapját, mint tudjuk, rendszerint a csendőri feljelentés képezi) csak *feltevéseken és ingadozó jelenségeken* alapszik, melyek marasztaló ítéletet nem eredményezhetnek, a vádtanács elutasítja a vádat és megszünteti az eljárást.

A 324. §. 1. bekezdés szerint: „A bíróság ítéletét csakis a főtárgyaláson fennforgott bizonyítékokra alapíthatja.” Ez alatt azt kell érteni, hogy bizonyíték csak valakinek a főtárgyaláson való szóbeli kihallgatása, a tárgyi bizonyítékok bemutatása, vagy a bizonyító körülmények feltárása és meggyőző csoportosítása folytán jöhet létre.

Némely bűneset későbbi kiderítését az első nyomozás alkalmával elkövetett apróbb mulasztások is akadályozzák, melyeket elegendő figyelemmel és körültekintéssel el lehetett volna kerülni. E mulasztások elsősorban a helyszínen — a nyomozás megindulásakor — szoktak előfordulni. A helyszíni szemlék fontosságára és az azzal kapcsolatos tenivalókról Lapunk hasábjain már nagyon sok értékes útmutatás és tanulság jelent meg; ezek gyakori olvasgatása fontos önképzési segédeszköz.

Vegyük elő nyilvántartott kiderítetlen eseteinket s nézzük meg, melyik mellett van részletes vázlat, vagy a helyszíni állapotot mutató fénykép, vagy melyikben talál-

rülbelül 4—500 lépésre újra kijövök majd a főútra. Meg fogom ott várni a járásörmester urat, mert én hamarabb odaérek.

Továbbhaladtam a patak mentén. Egyszerre lövés dördülését hallottam. Ez csak Radu lehetett! Muntyán ráakadt volna? Rossz sejtelmektől üzve rohanni kezdtem a hang irányába. Letört ágak, elhajlott cserjék mutatták, hogy itt tört magának utat a menekülő s utána az üldöző. Behatoltam a bokrok közé s hirtelen megtorpantam.

Lábaim előtt feküdt Muntyán, nagy vértócsa közepette. Mellén seb tátongott.

— Vízet... vízét!... — hörögte.

Gyorsan vizet merítettem a patakából, aztán az ingemből szakítottam le egy darabot s azzal bekötöttem a sebet. A golyó elől hatolt be s hátul, a vállá alatt jött ki; szerencsére nem érintett nemesebb szervet, csak izomsebet okozott.

— Mi történt? — kérdeztem a sebesülttől, aki látóhatólag felüdült a friss víztől.

— Erre vezettek a Radu lábnyomai, — kezdte nehezen, akadozva. — Követtem. Itt, ennél a fenyőnél lépteket hallottam a hátam megett. Ileana volt... Mikor észrevett, menekülni akart. Utána vettem magam és megragadtam... Akkor dördült el a lövés... Ileana megelfutott...

Két favágó tűnt elő a bokrok közül. Ők is a lövés zajára jöttek elő. Mikor meglátták Muntyánt a nagy vértócsában, keresztet vetettek.

— Gyorsan, emberek! — kiáltottam rájuk. Te fiatalabb, szaladj be a telepre az orvosért. Lóháton hozd

az őrsre. Szaladj! Te pedig öreg, segíts hordágyat készíteni!

Muntyán sebében átvörösödött a kötés, tartottam tőle, hogy elvérzik. Siettünk tehát. Összeeszkábáltunk valami hordágyfélét, aztán nekiindultunk gyors iramban. Dél felé járt már az idő, mikor lihegve megérkeztünk.

Muntyánt ágyba fektettük és Anuca vállalkozott rá, hogy ápolja. Az örmestert három csendőrrel visszaküldtem a patakhoz, hogy tovább nyomozzanak Radu után.

Időközben megérkezett az orvos és megvizsgálta Muntyánt. Kijelentette, hogy a seb súlyos ugyan, de nem életveszélyes.

— Minden az ápolástól függ, — mondotta. — A fiú feltűnően erős, fel fog épülni.

Este fáradtan tértek vissza a járőrök. Jelentették, hogy Radunak nyoma veszett. A patak mellett még látszottak egy darabig a nyomok, de aztán teljesen megszüntek.

*

A Muntyán csendőr sebére örvendetesen gyógyult már, mikor egy este hűséges ápolója, Anuca, kopogtatott az őrsiroda ajtaján.

— Mond csak, domnule, igaz az, hogy Ileana ölelte, meg csókolta Radut? Láttad te is?

Meglepődtem a kérdésem.

— Igaz, — feleltem. — Sőt a testével védte, mikor Muntyán el akarta fogni.

A lány arcát haragos pir öntötte el.

— No, ha így van, domnule, hát én... én megmu-

juk a helyszín oly pontos leírását, aminőt a Szut. 418. pontja megkíván. Ez a pont ugyanis elrendeli, hogy „A helyszíni szemlét a legnagyobb alaposággal és aprólékosságig menő részletességgel kell megtartani, mert sokszor a legjelentéktelenebb nyomok vagy tárgyak is döntő befolyással lehetnek a nyomozás későbbi menetére és eredményére.” Különösen a pótnyomozásoknál lesz szükségünk rápillantani a helyszínre, hogy megkeressük az apróbb körülményeket, melyek újabb feltevésünk alátámasztására alkalmasak, de ha a nyomozás kiindulásakor a részleteket aprólékosságig menő pontossággal nem rögzítettük, folytathatjuk sötétben való tapogatódzásunkat.

Mint érdekességet jegyzem itt meg, hogy alig van őr, melynek pl. egyévi bűnügyi feljelentései között legalább egy vázlat vagy fénykép lenne a bűncselekménnyel összefüggésben. Pedig úgy a kiderített, mint a kiderítetlen esetekben sokszor lenne fontossága (rendszerint a helyszínre vonatkozó) vázlatnak, fényképnek. Maga az a körülmény, hogy a helyszínt lerajzoljuk, olyan részletes tájékozódást, méréseket stb. tesz szükségessé, amit a látottak egyszerű feljegyzése nem pótol. Ne sajnáljuk hát a fáradságot, hanem rajzoljuk — ha lehet, fényképeztesük — le a helyszínt, mert már a rajzolás pusztán ténye is, mint említettem, előnyököt rejt magában. Érveimet a Szut. 410. pontjának e két mondatával támasztom alá; „A felületesség sokszor a legegyszerűbb esetek kiderítését is lehetetlenné teszi. A nyomozás alatt a csendőr figyelmét a legjelentéktelenebb körülménynek vagy tárgynak sem szabad elkerülnie, mert a nyomozás sokszor csak olyan, lényegtelennek látszó nyomokra támaszkodhatik, amelyeknek eltüntetése — éppen jelentéktelenségüknél fogva — a tettes figyelmét elkerülte.” Itt megjegyzem egyébként, hogy ha nyomozó alosztálybeli helyszínelők nem

szállanak ki, a fényképfelvételek költségeit a nyomozó osztályparancsnokság akármelyik őrnek azonnal megtéríti.

Az előjárók a kiderítetlen esetek felülbírlásánál elsősorban azt bírálják el, hogy a nyomozó csendőr eljárásában nem rejlik-e olyan mulasztás vagy szabálytalanság, ami esetleg egymagában is előidézhetné az eset kiderítetlenül maradását. Ilyen pl. az a körülmény, hogy a járőr mikor jelent meg a helyszínen. A Szut. 413. pontja azt mondja ugyanis: „A csendőrnek arra kell törekednie, hogy a bűncselekmény tudomásulvétele után a helyszínen lehetőleg azonnal megjelenjék, a nyomozást azonnal megkezdje, hogy már az első nyomozás sikerrel járjon. Minél több idő telik el a bűncselekmény elkövetésétől, annál több nehézséggel kell a csendőrnek a nyomozás során megküzdenie.” A járőr késedelmes megjelenését tehát olyan okoknak kell előidézniük, amelyek elháríthatatlanok voltak. „Ha azonban az első nyomozás alkalmával a bűncselekményt minden igyekezet mellett sem lehetett kideríteni, a nyomozást abbahagyni azután sem szabad és mind szolgálatban, mind szolgálaton kívül is az őr minden tagjának mindent meg kell tennie, hogy a kiderítetlenül maradt bűncselekmény kideríttessék” — mondja a Szut. 413. pontja, mely a pótnyomozások állandó folytatását rendeli el. Az 578. pont a további pótnyomozást az őrparancsnok kötelességévé teszi: „A járőr bevonulása után 24 órán belül, a pótnyomozást személyesen meg kell ejtenie, amikor figyelme arra is terjedjen ki, hogy a járőr a nyomozást kellő lelkiismeretességgel végezte-e; ha vétkes mulasztást vagy hanyagságot észlel, a tényállást állapítsa meg és szárnyparancsnokának tegyen jelentést.”

Ha az őrparancsnok pótnyomozása sem vezetett eredményre, a Szut. 584. pontja értelmében a további pótnyomozás a szakaszparancsnok feladata, amelyet legkésőbb

tatom nektek a Radu barlangját! De meg kell ígéred, hogy Raduval kíméletesen bántok. Nem szabad megsebesíteni. Ha pedig a barlangba érünk, meg kell engedned, hogy én menjek előre, én szóljak először hozzá.

— Rendben van. Mikor indulunk?

— Még ma éjszaka. De nem csoportosan, hanem egyenkint. A csonka fenyőnél lesz a találkozás. Ha sietünk, éjjelre ott lehetünk.

Gyűlölet villant a szemében, aztán hirtelen megfordult és kiment.

Gyorsan összehívtam a csendőröket s közöltem velük az örvendetes fordulatot. Többen megjegyzték, hogy régen sejtették Anuca szerelmét a haramia iránt, de nem tudtak bizonyosat.

Még éjjel előtt célnál voltunk. Anuca már várt reánk. A kiszáradt patak mellett haladtunk csendben előre.

Jó órát mentünk, mikor egy magas sziklafal előtt intett a lány, hogy álljunk meg. Ő maga előrement, sokáig matatott a bokrok között és csakhamar egy üreg tátongott a szemünk előtt, melyet az örökzöld teljesen eltakart. Anuca előremászott, mi egyenkint utána. Szűk folyosó volt, szinte négykézlábra kellett ereszkednünk benne, de 30—40 lépés után kitágult a nyílás. Templomszerű csarnok állt előttünk, melynek falait az egyik sarokban parázsló tűz világította meg.

A tűz mellett pihent Radu. Feje a szép Ileána ölében nyugodott. Valamelyikünk zajt csaphatott, mert a bandita hirtelen felkapta a fejét, majd talpra is ugrott, kezében a puskájával. Nem vehetett észre, mert árnyékban voltunk.

— Ki van ott? — kiáltotta harsányan. — Felelj, vagy lövök!

Anuca előrelépett.

— En vagyok, Radu, — felelte szelíd, nyugodt hangon. Csak nem akarsz lelőni?

Radu arca elsötétült.

— Hogy merészkedtél ide jönni? — ripakodott durván a leányra. — Nem mondtam, hogy nem kelesz többé?!

— Ugy? — kiáltott fel fájdalmas haraggal Nuca. — Addig jó voltam, amíg elárultam a csendőrök útjait? Addig szerettél, amíg ez a rima nem akasztotta a nyakadba magát? Hát ha én nem kellek, ő se legyen a tied!

Mint a párduc ugrott Ileánára s mielőtt közbeléphetünk volna, markolatig döfött egy hosszú kést a vetélytársa keblébe.

Radu rá akart rohanni, de akkor már mi kész helyzetben tartott fegyverekkel álltunk vele szembe.

— A törvény nevében!

Radu torkából rekedt kiáltás tört elő:

— Verjetez hát vasba! De előbb számadásom van! Egy szempillantás alatt Nucára irányította a puskáját s elsütötte.

Odaugrottam s félreütöttem a karját, de már késő volt. Nuca holtan bukott lábaink elé a földre.

Radu a börtönben még a tárgyalás előtt öngyilkos lett. Felakasztotta magát.

Muntyánnal kerületi dícsérő okiratot kaptunk és — harminc—harminc napi egyszerű fogságot...

Ami vissza kell szerezniünk: Pozsony.

egy héten belül kell megejtenie. Talán nem is kell hangoztatnom, hogy a szakasparancsnoki pótnyomozás mennyire fontos. A gyakorlat azonban azt a tapasztalatot eredményezi, hogy alig van szakasparancsnoki pótnyomozás, mely a nyomozó járőr megállapításain kívül egyéb érdemleges eredményt hozna. Ennek egyik okát abban látom, hogy a szakasparancsnok legtöbb esetben az eredetileg sikertelenül nyomozott járőr egyik tagját viszi magával „tájékozódás” végett; ez már kiindulási hiba, hiszen ezáltal önkéntelenül is ugyanazokra a hamis vágányokra siklik át a nyomozás, amelyek már egyszer holtpontra vezették. A szakasparancsnok elbírálásának lényeges kelléke a pótnyomozások terén elért eredmény. Hiba, ha a szakasparancsnok nem merül bele a részletekbe, ha „elnagyolja” a nyomozást s az esetet nem teljesen előlről kezdve és nem a részletekig hatolva dolgozik.

Ha mindezek dacára sem sikerült 30 napon belül az esetet perrendszerű bizonyítékokkal alátámasztva kideríteni, úgy a Szut. 464. pontja értelmében illetékes helyre jelentést kell tenni. Van azonban itt egy figyelemreméltó körülmény. Ha ugyanis az örs az esetet 30 napig nyomozza s arról 30 napig jelentést sehova sem tesz, a nyomozás irányítására elsősorban hivatott tényezőnek, az ügyésznek nincsen módja a nyomozásba belefolyolni, azt irányítani. Ezért helyesen cselekszik az örsparancsnok, ha a Szut. 408. pontjában előírt előzetes jelentést ilyenkor mindig megteszi.

Fel szeretném hívni még egy körülményre olvasó bajtársaim figyelmét, melyben gyakran tapasztaltam helytelen felfogást.

A Szut. 459. pontja azt mondja, hogy „A nyomozás eredményéről a csendőr jelentést, illetőleg feljelentést (tényvázlatot) szerkeszt és azt örsparancsnoksága útján az illetékes bírósághoz (hatósághoz) beküldi.” Ezalatt azt kell érteni, hogy ha a csendőr valamilyen ügyben nyomoz, akkor arról az ügyről az örsön fogalmazványnak kell lennie, tekintet nélkül arra, hogy bűncselekmény forog-e fenn vagy sem. Ha bűncselekményt állapított meg a járőr, úgy feljelentési (tényvázlat) fogalmazványnak, ellenkező esetben „jelentés” fogalmazványnak, ahhoz a hatósághoz vagy bírósághoz címezve, mely az ügy elintézésére hivatott, illetve hivatott lenne, ha bűncselekmény fennforogna. Némelyik örsön az előbb példaképpen felhozott magánindítványi cselekmény esetében a nyilatkozat olyértelmű záradékolása után, hogy sértett a bűnvádi eljárás megindítását nem kívánja, — irattárba kerül az ügy s arról nem készül jelentés. Ez — ismétlem — nem helyes. A csendőr semmiféle ügyet, ami eléje került, sem el nem dönthet, sem el nem hallgathat. Az illetékes hatóságnak tehát akkor is jelentést kell tennie, ha nézete szerint nem forog fenn bűncselekmény, vagy ha magánindítványi bűncselekmény forog fenn, de a sértett nem tett magánindítványt, mert hátha az ügyész nem osztja az örs nézetét és úgy dönt, hogy a bűncselekmény igenis fennforog, vagy hogy

az nem magánindítványra, hanem hivatalból üldözendő. Ezt pedig nem áll módjában eldönteni, ha az örs az ügyben illetéktelenül dönt és annak iratait önhatalmúan irattárba helyezi.

Nem hagyhatom figyelmen kívül végül azt a körülményt sem, hogy a csendőrség tulajdonképpen el sem döntheti, melyik ügy van kiderítve és melyik nincsen. Hány meg hány esetben előfordul, hogy az örs a beszerzett bizonyítékokat elegendőknek találva, a gyanúsítottat elfogja, az ügyészségnek átadja és az ügyet, mint kiderítettet, nyugodtan irattározza, holott az ügyészség a beszerzett bizonyítékok alapján vádat sem tud emelni s a terheltet kénytelen szabadlábra helyezni. Vagyis a bűncselekmény továbbra is kiderítetlen maradt annak dacára, hogy esetleg a szárnyparancsnok sem emelt kifogást az ügy irattározása ellen.

De nem ritka az olyan eset sem, hogy az ügyészség a csendőrség feljelentése alapján vádat emelt a terhelt ellen, akit azonban a bíróság a főtárgyaláson bizonyítékok hiánya miatt felmentett. Ez az eset is kiderítetlen, mert ilyenkor az örs kötelessége a terhelt ellen újabb és újabb bizonyítékokat szerezni, vagy pedig a nyomozást új irányban, új gyanúsított ellen újra felvenni és lefolytatni. Egy szóval: nem az a kiderített eset, amit mi annak tekintünk, hanem az, amelyiknek a tettesét a bíróság elítélte, vagy ha felmentette is, a tettséget megállapította.

Nem ritkán lehet fogalmazványt olvasni, amelyekben a gyanúsított ellen felhozott bizonyíték mindössze annyi, hogy: "... más nem lehet a tettes, csak ő, mert más abban az időben nem járt a helyszínén." Kevésbé lelkiismeretes járőrvezető vagy őrsparancsnok ennyit már elegendőnek vél ahhoz, hogy az ügyet irattározza, de természetesen, hogy az ügyész egy bosszús kézmozdulattal félredobja az egész hasznavehetetlen jelentést. Mondhatja-e az illető örs, hogy az ügyet kiderítette? Nem bizony, akárhányszor irattárba helyezte is az iratait.

Ezen csak egy módon lehetne segíteni és pedig úgy, hogy a kir. ügyészség állapítsa meg, melyik ügy van kiderítve s melyik nincsen. Az örsnek nem mindig áll módjában, hogy feljelentésének sorsát figyelemmel kísérelje, azért az ügyészségnek minden egyes feljelentés felől értesítenie kellene a feljelentő örsöt, hogy mi történt a gyanúsítottal. Ha a bíróság a gyanúsítottat elítélte, vagy ha a csendőrség működésén kívülálló ok miatt felmentette, akkor az ügyészi értesítés úgy szólna, hogy az ügy végleges elintézését nyert, míg ha az ügyben további nyomozás szükséges, akkor azt kellene az ügyészi felhívásnak tartalmaznia, hogy az örsnek mit és milyen irányban kell még felderítenie. Lehet, hogy a tevékenységi kimutatásunk nem mutatna olyan kedvező százalékokat, mint ma, de amit mutatna, az legalább érdemileg is igaz lenne, nemcsak formailag.

Addig is azonban, amíg az itt elmondottak megvalósulhatnak, kerülnünk mindig és minden körülmények között a hajánál előrángatott bizonyítékokat, amelyek csak a magunk áltatására jók, de a munkánk értékét nagyon csökkentik. Ha valamit nem tudunk kideríteni, jelentsük be őszintén, de ne igyekezzünk kitalált s többnyire nagyon is naiv „bizonyítékokkal” meg „következtetésekkel” addig csürni-csavarni a dolgot, amíg a fogalmazvány átcsúszik a szárnyparancsnokságon.

Mindenkinek kötelessége természetesen arra törekedni, hogy a kiderített bűncselekmények számaránya minél nagyobb legyen. E követelménynél azonban nem szabad túlzásba esni. Aki azt mondja, hogy lopásból 99%-ot, gyujtogatásból 98%-ot stb. ki lehet deríteni, az nem ért a nyomozáshoz. Tartsuk szem előtt, hogy az az örs, amely

80%-ban eredményesen dolgozik, már nagyon szép teljesítményt mutat fel. Ha tehát 100 lopásból 20 kiderítetlen marad, vagy ha valakinek minden ötödik nyomozása eredménytelen, az még mindig olyan kiváló nyomozó, akinél jobb nem létezik. Ha tehát egy örsnek az évek folyamán akár 30—40 kiderítetlen esete is összegyűl, az még mindig jobb, mintha nem tart nyilván csak 12-öt, a többit pedig mindenféle kitalált furfang alapján irattárba helyezi.

A kiderítetlen esetek számarányát nem lehet csak számszerint megítélni. Nem lehet azt mondani, hogy lopás—lopás mindegy, vagy hogy a büntetteket egyre-másra lehet számítani, mert tíz kiderített testisértés sem ellensúlyozhat egy gyilkosságot és egy húszszerepengős betöréses lopást, ami viszont kiderítetlenül maradt.

A ki nem derített bűneseteket, — a kihágások és az olyan tüzesetek kivételével, — melyeknél szándékos gyujtogatás alapos gyanúja nem forog fenn, — a Csűsz. '45. §-a szerint nyilvántartjuk. A borító ívre fel kell jegyezni az újabb gyanúkat, ha azok jelentés tárgyát nem képezték, a pótnyomozás végett külön kivézenyelt járőr szolgálati lapszámát és a szakaszparancsnok által — eredménytelenül is — megejtett pótnyomozás idejét.

Azon esetek iratainak kezelésére, melyek, bár látszólag ki vannak derítve, de melyek gyanúsítottjai szökésben vannak, nincs rendelkezés, de célszerű, ha az ilyen ügy is állandóan emlékezetben marad, amit azzal érünk el, ha a fogalmazványt a kiderítetlen esetek nyilvántartása mellett őrizzük, — anélkül, ha a cselekményt nyilvántartásba vennénk. Nem egy olyan eset fordult már ugyanis elő, hogy a kézrekerült gyanúsított kétségtelen alibit bizonyított s így az örs egész addigi munkája halomra dőlt. Kétségtelen bizonyosság egy egyén bűnösségére addig alig van, míg ki nem kérdeztük.

Összefoglalom néhány pontban az elmondottakat.

1. Az a kiderített eset, amit a bíróság ítélete annak nyilvánít. A nyomozás célja az, hogy a tettes elvegye a büntetését, — ha ezt szem előtt tartjuk, sohasem fogunk olyan ügyet irattározni, amelynek kiderültéről magunk nem vagyunk meggyőződve.

2. Kiderítetlen eseteket nemcsak a nyilvántartottak között lehet keresni, hanem az úgynevezett kiderítettek között is.

3. Minden üggyről, amelyben a csendőr nyomozott, feljelentést vagy jelentést kell tenni; ha az örs véleménye szerint nem képez bűncselekményt, vagy ha magánindítvány hiányában nem üldözhető, akkor is.

4. Ha valamit nem tudunk kideríteni, valljuk be őszintén. Sokkal kisebb baj ez, mintha az ügyészséget vagy a szárnyparancsnokságot félrevezetni igyekezzünk.

5. A szakaszparancsnok pótnyomozása csak akkor értékes, ha a kiderítetlen bűncselekmények számát csökkenti. A pótnyomozás ne csak az örs által is kiderítetlenként bejelentett esetekre, hanem azokra is terjedjen ki, amelyek a fogalmazvány szerint kiderültek ugyan, de őszinteségük kétes. Nem árt, ha ilyen ügyeknek néha a szárnyparancsnok is utánanézet.

Lehet, hogy ha mindez megtörténik, több lesz a nyilvántartott kiderítetlen esetünk. De bizonyos vagyok benne, hogy több lesz a kiderített is.

Aki házasodik, mind ügy van vele, mint a velencei doge, aki az Adriával tart kézfogót, nem tudja mit vesz el: vajjon kincset, gyöngyöt, avagy szörnyeket, ismeretlen viharokat-e?

Nyomozóink.

Írta: SZLADEK BARNA ny. százados.

(Második közlemény.)

A nyomozó osztályparancsnokság nem vesz részt az alosztályok gyakorlati nyomozó szolgálatában, hanem csak irányítja azt és a szakszerű vezetés szempontjából összekötőkapcsolatot alkot az alosztályok között. Szervezési hiba lett volna ugyanis, ha csak a nyomozó alosztályokat állították volna fel a kerületi parancsnokságok székhelyein s nem gondoskodtak volna egy országos központi alakulatról is, amely az alosztályok egységes, összehangzó működését biztosítsa s azok között összekötőkapcsolatot létsítsen. A nyomozó alakulatok jelentőségét országos arányuk adja meg s éppen ez a leglényegesebb nagyvonalúságuk ment volna veszendőbe, ha az alosztályok egymástól teljesen függetlenül vagy csak konkrét esetekre szorítkozó laza érintkezéssel működnének. Természetes azonban, hogy a nyomozó osztályparancsnokság vezető és irányító tevékenysége csak kriminalisztikai és az ezzel kapcsolatos adminisztratív szakszemponctokból érvényesül, de nem érinti a kerületi parancsnokságok előjárói jogait.

A nyomozó osztályparancsnokság tevékenységével később még részletesen meg fogunk ismerkedni.

*

A tulajdonképpen való nyomozó szolgálatot a nyomozó alosztályok látják el. A Nyut. előírása szerint minden kerületi parancsnokság székhelyén nyomozó alosztálynak kellene működnie, ezidőszerezt azonban anyagiak hiánya miatt még csak öt kerületnél (Budapest, Szombathely, Pécs, Szeged, Debrecen) működik nyomozó alosztály; a székesfehérvári és a miskolci most van felállítás alatt.

Minden nyomozó alosztály két „csoport”-ból áll: belső és külső csoportból. A belső csoport a nyilvántartásokat vezeti, a külső csoport pedig a gyakorlati nyomozó szolgálatot végzi. Mindegyiknek egy-egy tiszt-helyettes „csoportvezető” áll az élén, akinek állása az őrsparancsnokéval egyenlő. A csoportok létszáma alosztályonként változik, legnagyobb természetesen a budapesti alosztálynál.

Mindkét csoport közvetlen előjárója a szolgálatvezető, aki alhadnagyi rendfokozattal van rendszerezítve és a szakaszparancsnokkal egyenlő állású. Az alosztály parancsnoka százados, melléje két-három tiszt van beosztva, mint helyettes és beosztott tiszt.

A külső csoport alcsoportokra is tagozódhatik. Az első ilyen alcsoport az úgynevezett helyszínelő alcsoport — ez mindenütt megvan —, amelybe a fényképész, daktíloszkopus, ebvezető és a gépkocsivezető tartozik. Ez az alcsoport az alosztálynál felváltva éjjel-nappal készenlétben van, hogy szükség esetén bármikor azonnal útba tudjon indulni, ha szükség van rá. A helyszínelő alcsoport soha semmi egyéb nem csinál, csak helyszínel. Lefényképezi, lerajzolja, átkutatja, leírja a helyszínt s ezzel a nyomozók kezébe adja a nyomozás első fonalát. Hogy a helyszínelő alcsoporton kívül még milyen alcsoportok működnek az egyes alosztályoknál, azt az alosztályparancsnok határozza meg. Így pl. lehetnek: betörési, sérülési, intellektuális, gyújtogatási stb. alcsoportok. A nyomozóknak alcsoportokba tagolása azt jelenti, hogy pl. csalási esetekben a lehetőség szerint mindig ugyanazokat a nyomozókat vezénylik ki, gyújtogatási esetekben viszont a gyújtogatási alcsoportbelieket stb. Így el lehet érni,

hogy az azonos természetű bűncselekményeket mindig ugyanazok a csendőrök nyomozzák, aminek folytán nemcsak speciális gyakorlatra és tapasztalatra tesznek szert, de az ilyen bűncselekményeket elkövetni szokott büntetettek között értékes személyi ismereteket is szereznek.

Most magátólértetődően úgy kellene folytatnom ezt a leírást, hogy a tagozódás általános ismertetése után reátérnék az egyes csoportok további taglálására és pontról pontra ismertetném az egyes csoportoknak, az egyes csoportokon belül pedig az alcsoportoknak szervezetét, feladatát, működését stb.

Elnézést kérek azon olvasó bajtársaimtól, akik ezt várják és nem ezt kapják. Aki precízen, pontosan akar tudni mindent a nyomozókról, annak ott van a Nyut. Ennek az én leírásomnak kútforrását főleg a budapesti nyomozó alosztálynál, Schiwny Richárd százados, alosztályparancsnok úr szívességéből kapott szakszerű útmutatás és ezen kívül néhány séta képezi, melyeknek során hol ide, hol oda tekintetem be, minden rendszer és tervszerűség nélkül és bizony nem merem határozottan állítani, hogy cikemből nem maradt-e ki olyasmiről, ami lényeges vagy érdekes és nem került-e bele olyan, ami viszont elmaradhatott volna. De mert én azt szeretném, hogy a cikkemet mindenki érdeemesnek tartsa arra, hogy elolvassa, nem szabad részletesebbnek, rendszerebbnek és pontosabbnak lennem, amennyit az ember elbíró olyan olvasás közben, amelyre nincs rákényszerítve.

△ külső csoporttal kezdem. Azt hiszem, legjobb lesz egy konkrét esetről kiindulnom, hogy száraz leírás helyett inkább lepergetsem az olvasó előtt mindazt, ami a külső csoportnál, működésbe helyezése esetén történik. En is erre voltam elsősorban kíváncsi. Dél-előtt 1/2 10 óra volt s én feltettem a kérdést: ha most a budapesti kerület területén, mondjuk Budaörsön valamilyen bűncselekmény történik, mit csinál a budapesti nyomozó alosztály és mit annak a külső csoportja?

Tehát mit? — Ezzel a kérdéssel állítottam be. S hogy a kérdésemre konkrét feleleteket kapjak, fel kellett tételennem egy konkrét esetet. Feltételeztem, hogy X. végrehajtó, aki már hivatalosan több ízben megfordult a községben, kocsin utazott Budaörsre. Budaörs előtt mintegy két kilométernyi távolságban, az országúton az árok mentén elterülő bozótos részből ismeretlen tettes két pisztolylövést tett, melyek közül az egyik a végrehajtót megölte, a másik pedig a kocsit lámpatartójába furódott.

Ez a feltételezett eset.

Most tartunk sorrendet.

Mindenekelőtt: Hogyan szerez tudomást erről az esetről a nyomozó alosztály?

Budaörs őrállomás. A kocsis a lövések után vagy a lovak közé csapott és galoppban hajtott Budaörsre vagy megállt és a helyszínen próbálta utasát első segélyben részesíteni. Első esetben a budaörsi őr tőle, — utóbbi esetben pedig valaki mástól értesül az esetről.

Az eset meghaladja a helyi jelentőséget, nemcsak azért, mert gyilkosságot történt, hanem azért is, mert a gyilkosságot közhivatalnokon, minden valószínűség szerint bosszúból követték el, hozzá olyan időben, amikor bizonyos cselekményekre statáriális rendelkezések vannak érvényben. A budaörsi őrnek tehát kötelessége a budapesti nyomozó alosztálynak a legrövidebb úton jelentést tenni. Legrövidebb út ez esetben a távbeszélő.

A nyomozó alosztálynál éjjel-nappal, megszakítás nélkül telefonügyeleti szolgálatot tartanak. A jelentést papírra vetve, azonnal a nyomozó alosztály parancsnoká-

Az idők haladása módosította az elvet, hogy a csendőr csak egyenruhában nyomozhat.

nak vagy helyettesének, mindkettőjük távollétében az ú. n. külső csoport vezetőjének vagy helyettesének terjesztik elő. A felsorolt 4 személy közül valaki feltétlenül, minden körülmények között és minden időben feltalálható. Az alosztályparancsnoknak és helyettesének lakására be van vezetve a telefon, a külső (nyomozó) csoport vezetője és helyettese bent laknak a lakatnyában.

Az alosztályparancsnok, illetve a fentebb felsorolt személyek valamelyike dönt afelől, hogy az alosztály kiket, milyen ruhában és milyen felszereléssel küldjön ki a helyszínre.

A külső csoport vezetője személyenként kijelöli a nyomozókat, akiket ez alkalommal egyenruhában és civilben is bemutatunk olvasóinknak. (Lásd fenti képet.)

Tíz percen belül indulásra készen vannak a kijelölt emberek, ugyanúgy a helyszínelők, akik mindig egyenruhában, a helyszínelő táskával mennek a helyszínre. Azért egyenruhában, mert a helyszínelés munkálatait amúgy sem lehetne titokban végezni. Amíg a kijelölt emberek felkészülnek, addig az alosztályparancsnok vagy sorrend szerint szükségszerű helyettese telefonon részletesen tájékozik az esetről, a szolgálatvezető pedig a szükséges irodai munkákat végzi el, ami a nyomozók részére a menetlevél, illetve járónaplók kiállításából áll, továbbá abból, hogy megállapítja a legrövidebb utat, módot és közlekedési eszközöket, amelyek révén a nyomozók a leggyorsabban a helyszínre érkehetnek. A nyomozók azután menetkészen jelentkeznek az útbaindításukat elrendelő parancsnoknál és megkezdik szolgálatukat.

Apróbb részletkérdéseket mellőzve, ez a sablonos eljárás akkor, ha a nyomozó alosztály az illetékes őrs kérelmére vagy saját kezdeményezéséből egy bűncselekmény színhelyére nyomozókat indít útba, azzal az eltéréssel, hogy, ha nagyobb távolságról, nagyszabású bűnesetről stb van szó, akkor az alosztály a nyomozókat és a helyszínelőket nem, mint itt is, vonaton, hanem a helyszínelő gépkocsin vezényli ki. De most hagyjuk a kiküldött nyomozókat a feltételezett esetben budaörsi őrsbeli bajtársakkal karöltve nyomozni, mi csak majd később meggyünk utánuk, hogy megnézzük, mit csinálnak.

Addig nézzünk szét először a nyomozó alosztály tanteremben, ahonnan oktatás közben szólította el a külső csoport vezetője a két nyomozót.

Általánosságban olyan ez a tanterem és berendezése, amilyenekhez iskolákból, tanfolyamokból szokva vagyunk. A falakon azonban már olyan képekkel, ábrázolásokkal

találkozunk, amelyek 5—10—15 évvel ezelőtt javarészt ismeretlenek voltak a csendőrségi tanfolyamhallgatók és érdeklődők előtt. Nagy falitáblákon látjuk az egyszerű és biztonsági záruk mindenféle fajtáját, nemkülönben az eszközöket, amelyekkel ezeket a zárukat simán vagy erőszakosan felnyitni szokták. Látjuk a régi csendőr által is ismert és ma is sűrűn használatban lévő hidegvágókat és a pénzszekrények rózsaaalakú feltörését, de láthatjuk a módot is, ahogy a kasszaúr a helyszínen rendelkezésére álló normális villanyáramot kondenzátor közbeiktatásával több ezer Voltra erősítve, villanyvágóval, mint vaját, vágja a legmodernebb, legvastagabb pénzszekrény falát. Külön említést érdemel az egyik üvegszekrényben őrzött Poller-féle eljárás szerint készített mintagyűjtemény. Ennek a mintagyűjteménynek minden egyes darabját nyomozó alosztálybeli csendőrök készítették, akik hónapokon át voltak — csak ennek elsajátítása végett — a budapesti törvényszéki orvostani intézetbe vezényelve. El is sajátították ezt a legújabb és legmodernebb eljárást úgy, hogy bátran kiállhatnak nemzetközi versenyre is a tudományukkal.

Ha az ember beszélgetésbe elegyedik itt a tanteremben ezekkel a 4—6 elemi és „csak” csendőriskolát, tanfolyamot végzett csendőrökkel, ha betekintünk a fényképeszeti laboratóriumba, megnézzük a vegyszeti kísérletezgetéseket, kell, hogy őszinte csodálkozás fogjon el bennünket. Nem merem és nem is akarom egyoldalúan és az elfogultság látszatával csak a testületet dicsérni, amely egyszerű próbacsendőrökből ilyen embereket tud faragni, annyi azonban bizonyos, hogy a mi népünk intelligens és fogékony és ha a szunnyadozó talentum, a tudás és szellemi erő sokhelyütt gyümölcsözetlenül marad, akkor ez némileg arra vezethető vissza, hogy nem mindenütt teszik meg ezeknek az értékeknek felszínrehozása érdekében azt, amit a csendőrség. Az is bizonyos, hogy ez a nép vele született tehetségénél, szorgalmánál és erőneinél fogva úgy trianoni, mint egyik-másik belső vonatkozásban is, más sorsot érdemelne.

De maradjunk csak a csendőrnél. Helyesebben a nyomozóknál.

Mi az a konkrét segítség, amit az őrsbeli csendőr a nyomozóosztálybeli bajtársától elvárhat? Mi az a szak-képzettség? Mi az a „különleges” kiképzés? Nem értékeljük-e túl a nyomozót a csendőrrel, azaz a nyomozó munkáját az őrsbeli csendőr munkájával szemben? Nem jogos-e vajjon az őrsbeli csendőr esetleges kifakadása, hogy ő érzi magát annyira leleményesnek, ügyesnek, annyira „nyomozónak” és tud is annyit, mint az a „másik”, akit az ő támogatására a nyomozóktól kirendeltek? Azért, mert ez a „másik” még egy külön tanfolyamot végzett?

A felelet ezekre a kérdésekre csak a következő lehet.

A lángész produktivitása, kezdeményező és alkotó ereje nem mérhető sem időben, sem térben meghatározható mértékekkel, tehát iskolákkal, tanfolyamokkal sem. Goethe, Edison vagy Napoleon iskolatársai hiába végeztek volna háromszor annyi iskolát, mint ezek, mégse tudták volna a tizedrészét sem létrehozni annak, ami ennek a példaképpen felhozott három embernek a zsenialitása termelt. Kisebb, sokkal szerényebb viszonylatban elképzelhető ez a párhuzam kivételes képességű, különleges kiképzés nélkül való őrsbeli és külön kiképzést élvezett nyomozó alosztálybeli csendőrök között is. Egészen könnyen el lehet képzelni, hogy van valahol, egy kis eldugott őrsön egy csendőr, aki nem végzett nyomozói tanfolyamot s mégis többet tud — leleményesebb —, mint

tíz nyomozó csendőr együttvéve. Ez igaz lehet. Ámde mindenütt, ahol sokakról, ahol tömegről van szó, elvek és rendelkezések bázisul mindig csak az szolgálhat, ami átlagos és normális. Már pedig az átlagos elgondolás szerint, ha adva van húsz körülbelül egyenlő szellemi képességű csendőr, akik közül tíz végzett, tíz pedig nem végzett speciális nyomozótanfolyamot, — akkor fizikai és logikai törvények alapján fel kell tételeznünk, hogy a speciális tanfolyamot végzett tíz csendőr javára speciális tudás, illetve szakképzettség tekintetében *plusz* fog mutatkozni a másik tíz csendőrrel szemben. Ezt kétségbevonni nem lehet.

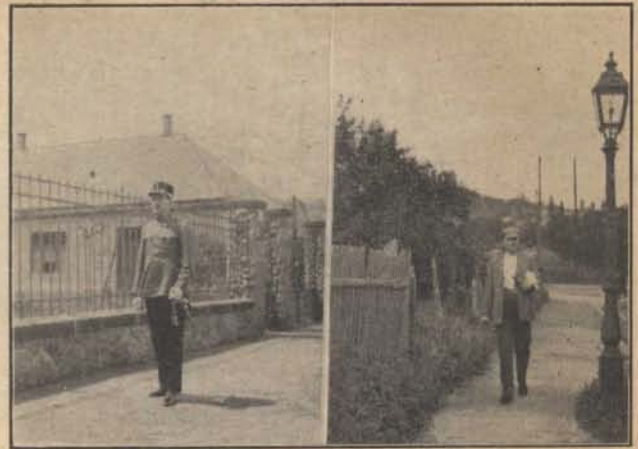
Elsősorban ez a *plusz* az, amivel a nyomozó csendőr örsbeli bajtársát támogatja. Ezenfelül itt vannak azonban a támogatásnak azok a módszerei és eszközei is, amelyek nélkül a csendőr nyomozó munkája ma már csak dőcögve haladhatna, néhány év múlva pedig teljesen kátyúba jutna. Ezek: a nyomozó áruhája, a helyszínelés legmodernebb kellékei, a vázrajz, fényképezés, daktiloszkópia, a bűnügyi vegyszeti laboratórium, a sajtóiroda, rádió s végül — bűnügyi nyomozásoknál talán a legnagyobb segítség — a bűnügyi nyilvántartás, az azzal kapcsolatos Nyomozati Értesítő és Nyomozóküls.

Talán úgy, ahogy éppen elmondottam, olyan sorrendben beszéljünk ezekről külön-külön egy keveset.

A nyomozó áruhája!

Van a nyomozó alosztálynak egy nagy raktára. Itt vannak azok a ruhák, amelyek hol jómódú kiszagdát, ügynököt, hol sváb fuvaroslegényt, hol pedig ferencvárosi „strigót” csinálnak a nyomozó csendőrből. Mikor milyen külsőt kíván a nyomozás. Vessünk megint egy pillantást arra a képünkre, ahol egyen- és áruhában vannak a nyomozó csendőrök. Ezek a képek önmagukban is beszélnek, magyarázó szöveg nélkül. A nyomozó alakulatok működése nem nagyon régi keletű, mégis bőségesen lehetne felsorakoztatni már előadódott eseteket, amikor az elkövetett bűncselekmények felderítését az áruhasználatának, vagy kizárólagosan csak ennek lehetett köszönni. Ragadjunk ki csak úgy találomra egy esetet a sokszáz közül:

1930 tavaszán Devecser községben és környékén sorozatosan történtek betöréses lopások. Az örs már 13 ilyen kiderítetlen esetet tartott nyilván. Az örs támogatására kivezényelt nyomozók az ott szokásos földműves, illetve napszámosruhát öltötték magukra, majd alaposan szemügyre vették a bűncselekmények színhelyét, hol mint munkakeresők kóboroltak. Az ellopott tárgyak között ruha- és ágynemű és különféle élelmiszer szerepelt. Az épületek zárai mind jók voltak. Ebből megállapítható volt, hogy a tettesek környékbeli, a helyi viszonyokkal ismerős egyének lehettek. A nyomozók, akiknek természetesen a károsultakkal szemben is meg kell őrizniök inkognitójukat, — az egyik károsult bizalmát megnyerték, ki őket egy pohár borra pincéjébe invitálta. Mialatt a vendéglátó gazda a pincébe lement, a nyomozók átvizsgálták a pince ajtajának zárját, amelyből sikerült egy beletört alumínium álkulcs tollát kivenniök. Meg volt az első bűnjel. Ennek alapos átvizsgálásából cigánymunkára következtettek a nyomozók, tehát cigányok között kellett a tettest keresni. Néhány napi próbálkozás után sikerült a cigányok bizalmába is beférkőzniök, kik aztán tetteiket dicsekedve mondták el. A nyomozó csendőrök alkalmas időben értesítették az örsbeli járőrt, mely a cigányokkal együtt — előre megbeszélte terv szerint — a nyomozókat is elfogta. Ily módon nyomozók és cigányok együtt szidták a közös fogdahelyiségekben a csend-

Néha arra is szükség van, hogy csavargónak nézzék az ügyes csendőrt.

őröket. Itt a fogdahelyiségben megtudták azt is a nyomozók, hogy a lopott tárgyak hol vannak elrejtve. Később azután a nyomozók közölték ezt a járőrrel s rövid időn belül valamennyi ellopott tárgy előkerült és a közel két hétig tartott nyomozás eredményeként mind a 13 betörés kiderült.

Egy másik eset:

A debreceni alosztályparancsnokság működési területén, de különösen Hajdu, Szabolcs és Borsod megyékhez tartozó községekben 1930 november 1-től 1931 április 29-ig ismeretlen tettes 40 betöréses lopást követett el oly módon, hogy a padlásra behatolva, a padlásdeszkákat átfúrta és kifeszítette.

A tettes cselekményeit mindig egymástól távol eső helységekből követte el s így az örsök nem tudták, hogy egy és ugyanaz a személy volt a lopások tettese s ezért a tettest a helyi bűnözők között keresték.

Az alosztályparancsnokság azonban a hozzá felterjesztett eseményjelentésekből és a megejtett helyszíni szemlékből tisztán látta, hogy ugyanazon tettes által elkövetett sorozatos betörésekről van szó s ezért a nyomozásba bekapcsolódva, a nyomozást az ismeretlen tettes után azonnal bevezette. Tiszafüreden elkövetett háromrendbeli betöréses lopás után sikerült is az alosztály egyik járőrének — a szomszédos vasútállomásokon s az átutazó vonatok személyzetének és utasainak kikérdezésével — a tettesről megbízható személyleírást szerezni. Ezt, valamint a tettes által alkalmazott módot az alosztályparancsnokság az összes örsökkel közölte, s egyben intézkedett, hogy hasonló betörés elkövetése esetén telefonon tegyenek az örsök az alosztálynak jelentést.

Az intézkedés következtében a bihartordai őrsparancsnokság 1931 április 28-án telefonon jelentette az alosztálynak, hogy Nagyrábé községben padlásfúrás által betörték. Az alosztályparancsnokság — az előző nyomozásokból tudva, hogy a tettes a helyszínről vonattal menekül, s az újabb bűncselekmény elkövetési helyére így utazik — azonnal járőröket vezényelt, de egyben polgári ruhás nyomozókat is kirendelt a kocsmák és vasútállomások feltűnésnélküli megfigyelésére és az írásban megadott személyleírás alapján gyanúsított után való puhatolásra.

E puhatolás során az egyik polgári ruhás csendőrnyomozó Berettyóújfalun, a vasútállomás melletti vendéglőben egy egyént látott borozni, kire az alosztálytól kapott személyleírás ráillett. Hogy közelebről megnézhesse, pénzváltás ürügye alatt beszélgetésbe elegyedett

A nyomozás ma már nemcsak természetadta képesség dolga, hanem hosszú tanulás és alapos szakképzettség kérdése is, ezért a nyomozó alakulatok egyik legfontosabb helyisége a tanterem. Minden alosztálynál nap-nap mellett szakadatlán oktatás folyik s az előadásokat oktatófilmek szemléltetik. (A két tanterem a budapesti és a pécsi alosztályé.)

vele, majd midőn látta, hogy sok pénz van nála, az állomáson lévő járőr igénybevételeivel az illetőt igazoltatta. Fúróeszközöket s egyéb betörésből származó tárgyakat találtak nála, ezért azonnal őrizetbe vették s a nyomozás lefolytatása végett az alosztályparancsnokság parancsa alapján legutóbbi betörésének helyszínére kísérték.

A nyomozás során az illetőre 39 rendbeli betöréses lopás volt rábizonyítható, amelyek miatt 5 évi szigorított dolgházra ítélték.

Az illető kikérdézekekor előadta, hogy elfogása csak polgári ruhás nyomozó által volt lehetséges, mert az egyenruhás járőröket mindig kikerülte.

Harmadik eset:

Barna Pál prónafalvai lakos Acél Imre kiskunmajsai lakosnak ajánlatot tett, hogy valódi papírpénz helyett kétszeres névértékű hamis papírpénzt ad. Mutatott is két fényképlemezt, amely a 10 pengős bankjegy elő- és hátlapját ábrázolta, egyben kérte Acél Imrét, hogy a hamis bankjegyek előállításához szükséges papirozt és folyadékot szerezze be és neki adja át. Acél Imre az ajánlatot azonnal jelentette a kiskunmajsai csendőrőrsön, ahol a papirosmintát és a folyadék receptjét átadta.

Az őrs az ügyben a puhatolást bevezette. Közben az ügyet az őrs előljáró parancsnokságai is tudomásul vették és a szegedi nyomozó alosztály bekapcsolódását kívánták.

Az alosztály a puhatolás bevezetésekor először arról tájékozódott, hogy az ország területén fordult-e elő papírpénzhamisítás. Az alosztály nyilvántartásában hamis bankjegy nem szerepelt, de nem tudott bankjegyhamisításról a Nemzeti Bank szegedi fiókja sem. Ezután megvizsgáltatta az alosztály a Barna által adott mintapapírt és a folyadék receptjét. A papírminta az egyik hazai papírgyárban előállított fehér irodai papír volt, amely hamisításhoz fel nem használható, a receptre pedig a gyógyszerár 2%-os szublimátoldatot szolgáltatott ki, amivel szintén nem lehet papírpénzt hamisítani.

Ezek után az alosztály arra törekedett, hogy Székétől beszerezzen olyan papírpénzt, amit ő hamisnak jelez. Ez hosszú hónapok alatt sem sikerült és így mindinkább kialakult az a meggyőződés, hogy itt nem pénzhamisításról, hanem csalásról van szó. A csalás felderítésre azonban csak akkor lehetett számítani, ha sikerül a megcsaltakat is felderíteni, akik azonban egy esetben sem tettek panaszt, nyilván azért, mert féltek hogy a bíróság őket is megbünteti.

Első feladat tehát az volt, hogy a sértetteket felkutassák, ami csak polgári ruhás csendőrrel sikerühe-

tett, mert a gyanúsított a sértetteket a feljelentéstől fenyegetéssel elriasztotta. A polgári ruhás csendőr két hétig tartózkodott Kiskunmajsja vidékén, ahol különböző ürügyek alatt (mérnök, biztosítási ügynök, kupapec) mindazoknál megfordult, akik mint sértettek a puhatalos során szóba kerültek.

A puhatolásnak ebben a stádiumában, 1930 novemberben érkezett az alosztályhoz a kiskőrösi őrs jelentése, hogy egy ottani borkereskedőnek Márton György borügynök és Kolompár Pál cigány lókupec azt az ajánlatot tette, keressen olyan embert, aki 1000 P-t hajlandó adni 2500 P névértékű hamis pénzért. Most már tisztán látott az alosztály és elhatározta, hogy az egyik polgári ruhás csendőrt fogja ilyen „pénzes paraszt”-ként szerepeltetni, aki valódi pénzt ad hamis pénzért.

A polgári ruhás csendőr meg is ismerkedett a társaság néhány tagjával s megtudta tőlük azt, hogy a pénzesere Budapesten történnék, ahol egy „Méltóságos úr” rendelkezik a kitűnően hamisított pénzzel és a kormány megbízásából végzi a pénzeserélést, hogy a kisembereket előnyösebb helyzetbe juttassa. A sok fogás közül, amelyet a nyomozó alkalmazott, csak egyet akarok leírni, amellyel elérte, hogy a banda tagjai megintgathatatlánul hitték azt, hogy az „emberük” pénzzel rendelkezik.

A csendőr felvitte a banda egyik tagját Budapestre és ott a Simplon-kávéház elé állította azzal, hogy ő a pénzt a kávéházban az egyik budapesti bank megbízottjától átveszi. A csaló természetesen sóvár szemekkel leste, mi történik a kávéház tükörelablaka mögött. Látta, amint a nyomozó egy civil úrtól bankjegyköteget vesz át, megszámolja, nyugtazza stb. (A pénzt tíz perc múlva a nyomozótól alkalmas helyen visszavették és egy előre elkészített, hasonló nagyságú ujságpapírköteggel helyettesítették.) Ezzel a banda meggyőződött arról, hogy a „parasztoknak” pénze van, érdemes vele „foglalkozni.”

Közben az alosztály felderítése is szépen haladt előre. Megtudta azt is, hogy a banda kiket csapott be és azt is, hogy miként. A módszerük az volt, hogy a becsapandótól átvették a pénzt és azután egyszerűen elkergették azzal, hogy ha feljelenti őket, maga is bajba kerül, esetleg a hamis pénz átadása végett másnapra találkat adtak, amelyen azonban nem jelentek meg; vagy pedig a hamis pénzt tartalmazó csomagot nyílt utcán adták át, ezzel a figyelmeztetéssel: „Látja azt az embert, az detektív (a banda egyik tagja volt), itt a közelben ne bontsa fel a csomagot, mert bajba kerülhet.” Az említett „méltóságos úr” természetesen szintén a banda egyik tagja volt, egy foktői cigány suszter,

A csendőr természetesen megismerkedett a banda legtöbb tagjával, sőt azok közül eggyel egészen bizalmas viszonyba került és így az alosztály elérkezettnek látta az időt a nyílt fellépésre.

Ennek a végrehajtása a következőképpen történt:

Az eddig alkalmazott nyomozó azzal az ürüggyel, hogy ő már sok pénzt költött az ügyre, de abból még semmi hasznót sem látott, a bandavezérrel keményen összeveszett, otthagya őket, kijelentette, hogy az ürüggyel tovább nem foglalkozik, de a „barátjának” ajánlott egy másik kiscgazdát, aki szintén hajlandó volt pénzt cserélni. Ez a kiscgazda a nyomozó alosztályának egy másik polgári ruhás csendőre volt, akinek a kinézése azt mutatta, hogy könnyű lesz becsapni. A bandavezér meg is ismerkedett ezzel a nyomozóval, aki látszólag lépre is ment. A bandavezér azt mondta neki, hogy 1931 január 16-án hajnalban indulnak a kiskőrösi vasútállomásra Kecskemétre, mert ott van most a „méltóságos úr”.

A vasútállomáson ebben az időben „véletlenül” kint volt a kiskőrösi szakaszparancsnok és két vasútügyi járőr, akik a polgári ruhás járőr intézésére a vonatra éppen felszálló héttagú társaságot elfogták és a kiskőrösi községi fogdába szállították. Köztük volt az alosztály nyomozója is.

A nyomozás ezután már gyors ütemben folyt, mert a csalók azt hitték, hogy őket a csendőrök tettenérték és így hosszabb-rövidebb idő alatt beismerő vallomást tettek.

Ügyüket a kalocsai törvényszék tárgyalta, mely előtt az alosztály nyomozói természetszerűleg még tanuként sem szerepeltek, hanem csupán a polgári sértettek és a vádlottak beismerő vallomása alapján hozott a törvényszék marasztaló ítéletet, amely a bandavezérnél 3½ évi börtönre szolt, míg a legkisebb büntetést a „méltóságos úr” kapta, 1 évi börtönt. (Az ítélet jogerős.)

Ennek az ügynek lebonyolítása után tért csak vissza az alosztály a kiskunmajsai Barna-féle családi ügyre, amelynél már nem kellett „tettenérést” produkálni, hanem a rendelkezésre álló adatok alapján az illetékes örs folytatta le a nyomozást. Barnát a kecskeméti törvényszék — tudomásom szerint — 1½ évi szabadságvesztés büntetésre ítélte.

A kiskőrösi családi ügyvel kapcsolatban azáltal, hogy az alosztály nyomozója a csalóbanda egyik tagjával „baráti viszonyba” került, sikerült még egy ötpenegős fémpénzhamisítási esetet is kideríteni, amelynek főtettesét a budapest—vidéki törvényszék 2½ évi szabadságvesztés büntetésre ítélte. De elítélte a pénzhamisítás többi 6 részét is.

E sikeres nyomozással szemben a sikertelenség jellemzésére szolgáljon az alábbi epizód leírása:

Még mielőtt a fenti két ügy végkifejlődéshez jutott volna, 1931 január 10-én a kiskundorozsmai örs beküldött a szegedi nyomozó alosztályhoz egy darab 10 és egy darab 20 pengős bankjegyet, amelyet hamisnak jelzett és jelentette, hogy egy Kiskundorozsma határbeli lakostól vette őrizetbe, aki azokat mutatónak kapta, mint hamispénzt. Akik adták, az ígérték, hogy ha meglesz e hamisítványokkal elégedve, hajlandók ismét nagyobb összegű hamisítványt adni, feleértékű valódi pénzért. A kiskundorozsmai örs a két egyént el is fogta.

Az eljárás során megállapítást nyert, hogy a mutatónak adott és hamisnak jelzett pénzek valódiak; ezért a bíróság elfogottakat szabadlábra helyezte, majd fel-

A legmodernebb — Poller-féle — mintázó eljárással nem csak élő testről és holt anyagról vagy tárgyról, hanem a leg súlyosabb sérülésről is csalódásig élethű másolatokat tudnak készíteni az alosztályok.

mentette, valószínűleg azért, mert cselekményük a csalás tényálladékát nem merítette ki, sőt annak kísérletét sem képezte, hanem csupán előkészületi cselekménye volt egy későbbre tervezett csalásnak. Ha az örs, mielőtt nyíltan fellépett volna, előbb nyomozó alosztályhoz fordul, valószínűleg több eredménnyel sikerült volna az ügyet lebonyolítani.

Az időpontokból láthatjuk, a szegedi nyomozó alosztály ezzel a néhány bűncselekménnyel 1930 júniusától—1931 januárjáig, tehát több mint 7 hónapon át foglalkozott, a puhatolás és nyomozás három vármegye területére kiterjedt, polgári ruhás nyomozókat alkalmazott, őket időnkint felváltotta, de végül aztán az igazságszolgáltatás kezére juttatott 15 embert, akik elvették méltó büntetésüket.

Folytathatnám az előfordult ilyen esetek leírását hasábokon át, de ez most nem célozom. A fenti három eset leírásával csak azt akartam bebizonyítani, hogy igenis, vannak esetek, amelyeknek a kiderítése meghaladja egy örs teljesítőképességét. Egy örsnek sokkal több dolga és sokkal kevesebb csendőre van, semhogy egyetlen esettel hét hónapig tudna foglalkozni, arra pedig, hogy a büntettesekhez olyan észrevétlenül hozzáférjen, mint egy polgári ruhás csendőr megteheti, az örsnek nincs módja, sem lehetősége.

Mindez persze nem új dolog, mert hiszen a nyomozó alosztályok fennállása előtt is voltak feladatok, amelyek meghaladták az örs teljesítőképességét. A különbség mindössze az, hogy eddig az ilyen esetek kideríthetetlenek maradtak, ma pedig, ha nem is egytől-egyig, mert hiszen ez emberileg lehetetlen, de túlnyomó részükben kiderülnek.

A polgári ruhás nyomozócsendőröknek úgy kell a szolgálatukat végezniök, hogy kilétüket sem az érdekelt, sem pedig a közönség fel ne fedezze. Nem szabad nekik például — a Nyut-ban lefektetett nagyon kivételes, halasztást nem tűrő esetektől eltekintve — kikérdezést, házkutatást, elfogást foganatosítaniök, nem szabad résztvenniök az egyenruhás csendőrök által foganatosított ilyen cselekményeknél, tehát mindenképpen, minden esetben kerülniök kell, hogy a nyilvánosság előtt mint „detektívek” szerepeljenek. Az olyan „detektív”, akiről mindenki tudja, hogy kicsoda, a kakastollas kalapot is egész nyugodtan felteheti.

A polgári ruha rendszeresítésének nem az volt a célja, hogy a legénység egyenruha helyett polgári ruhában nyomozzon, hanem az, hogy a polgári ruhába öltözött csendőrök egyenruhás bajtársaiknak olyan feltűnés nélküli segítséget nyújtsanak, amely azoknak a nyílt nyomozást megkönnyíti.

A leírás egyébként a megengedhetőn felül hiányos lenne, ha nem idéznék a Nyut-ból legalább kivonatolva egyes pontokat, amelyek tömören, világosan rámutatnak egyfelől az örs- és alosztálybeli, másfelől az egyenruhás és polgári ruhás csendőr kölcsönös viszonyára. Jó lenne, ha ezeket a kivonatolást a legöregebb csendőrtől a legfiatalabb próbacsendőrig mindenki gondosan átolvassná, emlékezetében megőrizné és meg is tartaná, mert ezek mindenféle nézeteltérés lehetőségét már eleve teljességgel kizárják.

A nyomozó utasítás 35. §-ából: Tekintse beosztását (t. i. a nyomozó csendőr) alkalomnak arra, hogy képességeit értékesítse, de semmi esetre sem szabad önmagát és szerepét az örsökön beosztott bajtársaival szemben túlbecsülnie. A nyomozó alosztály állományába tartozó csendőrnek nem az a feladata, hogy a nyomozásokat az örsök helyett elvégezze, hanem hogy örsbeli bajtársait nyomozó tevékenységükben támogassa és nekik segítségükre legyen. Még akkor sem szabad magát az illetékes örsöktől szükség nélkül függetlenítenie, ha önálló feladattal van is megbízva, mert ezáltal magát az örsök értékes, sőt sokszor egyenesen nélkülözhetetlen támogatásától fosztja meg.

(Folytatjuk.)

A fém-pénzhamisítás.

Írta: VÁRBIRÓ GYÖRGY kpvj. őrmester.

A pénz általános értékmérő, csereeszköz, melynek kibocsátása eredetileg az államfő kizárólagos joga volt. Nemes fémből verték, csak később helyettesítették papírpénzzel, hogy megóvják a kopástól.

A gazdasági helyzet rosszabbodásával a forgalomban levő pénzt bevonták és fémtartalmát csökkentve, kisebb belső értékkel, de ismét ugyanazzal a névértékkel bocsátották ki. Ez volt az első pénzhamisítás, amit maga az állam követett el. (Állítólag Napoleon is ehhez folyamodott.)

A pénzhamisítás kezdetét kutatva, körülbelül arra a megállapodásra jutnánk, hogy azóta van hamis pénz, amióta valódi. A történelem folyamán a pénzhamisítási esetek számát rendszerint a gazdasági helyzet diktálta; defláció idején kulminált. Célja kevés kivétellel vagyoni haszonszerzés.

A bűnözés technikájával párhuzamosan a pénzhamisítás technikája is lépést fejlődött s külföldön, különösen Németországban annyira tökéletes, hogy pl. legutóbb az új 20 Pfennig-es kibocsátása napján már jól sikerült hamis példányok is voltak forgalomban. Nemzetközi pénzhamisító gyárak létesültek (Hamburg, Varsó, stb.), melyek a forgalombahozók egész szervezetével dolgoznak. Ezeknek megfelelően hamispénz-tözsdek is vannak. Legnagyobb a konstantinápolyi, ahol a világ majdnem minden pénzének hamisítványa feltalálható.

Hazánkban az 1900-as években vált gyakorivá a fém-pénz hamisítása. 1904-ben az újpesti hamisítók ezüst 1, 2, 5 és arany 10 K-t hamisítottak; az újpesti hatos pedig országszerte híres volt. A világháború idején csak elvétve fordult elő néhány eset. A kommün alatt annál több hamis pénz volt forgalomban. Oroszország nyomta a fehér pénzt. Mikor az Osztrák-Magyar Banknak átadta a klisé-

ket megtartotta s az ezzel jogtalanul gyártott hamis pénzzel fizette ki bizalmi embereit. (A kommunizmus után a Btk. 206. §. alapján indítottak eljárást a bizalmiak ellen, ha más bűncselekményt nem sikerült rájuk bizonyítani.) Ez a pénz csak sorszámaival különbözött a valóditól. A forradalmak után is csak kisértékű bankóink voltak, ezeket nem volt érdemes hamisítani, csupán a felülbélyegzést hamisították, mert az állam 50%-ot levont a felülbélyegzés alkalmával.

Napjainkban, a kenyérharc legádázabb küzdelmében majdnem naponként kerül új hamispénz forgalomba. Világosan tárja elénk a helyzetet, hogy ez évben az állami pénzverőtől 3 hónap alatt 1420 esetben kértek hamisítványról szakvéleményt. S szinte megdöbbentő, hogy a hamisítók legnagyobb részét büntetlen előéletűek közül kerülnek ki, akiket a munkanélküliség kényszerít a bűnözésre.

A csendőrnek, hogy a pénzhamisítást eredményesen nyomozhassa, ismernie kell a hamisítás módjait, az ahhoz szükséges eszközöket, a taktikai eljárást és a valódi fém-pénz gyártási eljárását is. Az utóbbi is fontos, mert ez az alap, amiből kiindulva megkezdhetjük a nyomozást, különösen ha eddig ismeretlen eljárással állunk szemben.

A pénzverést az állami pénzverő végzi. A törvény előírja, hogy a pénzverő milyen pénz-nemeket verhet, ezekből hány drb-ot, milyen finomságban, súlyban és méretben.

Az ezüstpénz 640 finomságú ötvözetből, a nikkelpénz 25% nikkeltől és 75% rézből s a bronzpénz 95% réz-, 4% ón- s 1% cinkötvözetből készül. („640 finomságú” annyit jelent, hogy 1000 gr súlyú ötvözetben 640 gr színezüst és 360 gr réz van.)

Az 1 pengősök törvényes súlya 5 gr, átmérője 19 m/m; a 2 pengősök törvényes súlya 10 gr, átmérője 27 m/m; az 5 pengősök törvényes súlya 25 gr, átmérője 36 m/m; az 50 filléresek törvényes súlya 5 gr, átmérője 22 m/m; a 20 filléresek törvényes súlya 4 gr, átmérője 21 m/m; a 10 filléresek törvényes súlya 3 gr, átmérője 19 m/m; a 2 filléresek törvényes súlya 3.33 gr, átmérője 19 m/m; az 1 filléresek törvényes súlya 1.66 gr, átmérője 17 m/m.

Az ötvözetet olvasztás útján grafitgölgelyekben állítják elő. A pontosan lemért különböző fémeket a grafitgölgelyben megolvastják és egynemű tömeggé keverik. Ezután próbát vesznek s az esetleges különbségeket kiegyenlítik. Ezután az anyagot vasmintába öntik. Így nyerik a kb. 2—3 kg súlyú rudacsokat.

Nagyobb tömegű ötvözetnek ideális pontossággal való elkészítése váratlan technikai és vegyi hatások miatt nem mindig sikerül, ezért bizonyos határok között mozgó eltérést a törvény is megenged. Ezt az ezrelékekben kifejezett eltérést finomsági remédiumnak nevezik. Pl. az ezüstpénz remédiuma 5, vagyis anyagának ezüsttartalma 1000 gr ötvözetben 635-től 645 gr-ig terjedhet. Hogy ennél nagyobb eltéréssel ne kerüljön pénz forgalomba, a m. kir. fő-kémelhivatal minden olvasztási tételből készült pénzből 2—4 drb-ot vegyileg megvizsgál és súlyát ellenőrzi. A meg nem felelő egész olvasztási tételt újra beolvastják.

A rudacsokat fokozatos hengerléssel pénzvastagságú szalagokká hengerlik és lágyítás után a pénz átmérőjének megfelelő u. n. lapkákat vágnak ki belőlük. A lapkákat kemencében meglágyítják, ahol pl. az ezüstpénz ötvözetében levő réz oxidálódik, részre képződik rajta s feketeszínű lesz; ez a fekete lapka. Vörösréz dobban híg kénsavval kezelve a részre feloldódik s a lapka szép ezüst színt kap; ez a fehér lapka. A rézre lemaratása súly- és finomságbeli változást idéz elő, de ezzel előre számolnak úgy, hogy a pénz csak a rézre lemaratása után éri el törvényes súlyát s a törvényes finomság határát.

A fehér lapka ezután a szélezőgépbe kerül, ahol a széliratot vagy széldíszítést úgy kapja, hogy két szélezővas közé kerül s a vasban levő széldíszítés 180 fokos elfordítás közben a lapka szélébe nyomódik.

A lapka ezután a verőgépbe kerül, mely nem egyéb, mint kombináltabb préselőgép. Főbb alkotórészei: felül a nyomószerkezet, melybe a pénz egyik oldalának negatívumával ellátott verőtő vagy stanca van beerősítve, alatta az asztal, melynek közepén a pénz másik oldalával ellátott verőtő van. Utóbbira helyezi a lapkát a lapkavívőszerkezet s ekkor a nyomószerkezetbe fogott stanca összehérsélt a lapkát. Az adagolás és a kivert pénz eltávolítása automatikusan történik. A verőgépből kikerült pénz válogatás és csomagolás után a Magyar Nemzeti Bank útján kerül forgalomba.

A pénzverés legfontosabb eszköze a verőtő. Ez úgy készül, hogy a készítendő pénzérme rajzát nagyítva lemintázzák s gipszbe öntik. A gipszmintából homokbaöntés útján vas- vagy bronzmintát készítenek. Erről készítik redukáló géppel a pénz nagyságának megfelelő acélmintát. A kicsinyített mintát vésnök utána dolgozza s azután edzőkemencében megedzik.

Erről csinálnak egy negatív képet, melyet anyatőnek, matricának neveznek. Ezt frikciógép segítségével előre meglágyított verőducba nyomják s így nyerik a pénz domború képét, amit apatőnek vagy patricának neveznek. A patricát a vésnök megvizsgálja, esetleg kijavítja, megedzi s — ugyancsak frikciógép segítségével való benyomás útján — ezzel készítik a verőgéphez szükséges stancákat, melyeket olyan alakúra esztergályoznak, hogy a verőgépben rögzíthető legyen.

A patrica, matrica, szélezővas és verőtő benyomása mindig bizottság jelenlétében történik s ezeket számszerint nyilvántartják. Ugyanolyan fontosak, mint a papírpénzgyártásnál a klisé.

Lássuk most már a hamisítás módjait.

A hamisítás könnyebb és gyakoribb módja az öntés, de a sikerültebb példányok előállítása préselés útján történik. Az utóbbinak két módja van. Egyiknél a stancát valódi pénznek fémbe benyomása által készítik, másiknál fémbe való vésés által a stancát maga a hamisító készíti el. Ezt a két eljárást néha úgy kombinálják, hogy a lapkát öntik, a többi munkát pedig préseléssel végzik. A két utóbbi eljárás ritka, mert speciális szerszám kell hozzá és körülményes volta miatt csak többen végezhetik.

Az öntés útján való hamisításhoz elsősorban öntőminta szükséges. Készülhet gipsz-, kaolin-, porcellánanyagból vagy fémből.

Gipszből kis gyakorlattal és ügyességgel tökéletes minta készíthető. Legegyszerűbb módja, amely faluhelyen még most is előfordul, a következő: a hamisító a valódi pénzt egy kis, rendszerint cipőasztás doboz aljára helyezi s híg gipszet önt reá. Ha a gipsz megkeményedett, kiemeli a pénzzel együtt s úgy tisztítja, csiszolja, hogy a gipsz és a fém felülete egy síkban legyen. Ezután a pénz másik oldalát mintázza le úgy, hogy a gipszet pénzzel felfelé helyezi a dobozba, bekeni olajjal, hogy ne tapadjon a friss gipszhez és ismét híg gipszet önt reá. Száradás után a mintát szétszedi, a pénzt óvatosan kiszedi s kész a lenyomat.

Hogy a két részből álló minta minden öntésnél pontosan összeilleszthető legyen, az első fél elkészítése után a pénztől jobbra-balra egy-egy kis lyukat fúr, aminek megfelelően a másik félen öntéskor két pecek képződik. Ezután a megolvadt fém beöntésének megkönnyítése végett felül tölesérszerűen kiszélesített csatornát váj a minta szé-

lég. Egyesek gázvezető csatornát is vágnak, hogy az öntés közben fejlődő gázok eltávozhassanak. Hogy a fém a mintához ne tapadjon s azt időelőtt tönkre ne tegye, korom- vagy grafitporral kenik be. Az így elkészített öntőmintát összefogja, felmelegíti s a megolvadt fémet beleönti.

A hamisító rendszerint egész mintasorozattal dolgozik, vagy a mintát úgy készíti el, hogy több pénzlenyomat van rajta, különben az öntés hosszadalmas.

Minél gondosabban állítja elő az öntőmintát, minél finomabb gipszet használ s minél nagyobb öntőfejet készít, annál tökéletesebb a hamisítvány. Legalkalmasabb az alabástrom (brilliáns) gipsz, amellyel finomabb öntvényekkel foglalkozó szobrászok, öntők, fogtechnikusok dolgoznak.

Az öntési csatornában megszilárdult fémet öntőfejnek nevezzük. Ezt a hamisító levágja s a nyomát igyekszik eltüntetni, legtöbb esetben azonban éppen ez az öntőfej az árulója. Ennek nagy a jelentősége azért, mert ha a több helyen forgalomba hozott hamisítványok öntőfeje a pénz ugyanazon helyén van, majdnem bizonyos, hogy egy hamisítótól származnak.

A gipszmintába öntött hamisítványokon a rece, széldíszítés hiányzik.

A kaolin- vagy porcellánanyag (legfinomabb fehér, zsíros agyag) minta készítése a gipszéhez hasonlóan történik. Kaolinmintába öntött például egy újpesti fogtechnikus 900-as finomságú ötpengősöket. A récézést utólag préselte be. Ez a fogtechnikus egyébként is érdekesen oldotta meg a hamisítást. Mindenekelőtt szerkesztett egy centrifugális gépet. A vízszintes kerék peremére erősítette az öntőmintát, amit forrasztólámpával melegített, hogy a belekerülő folyékony fém ki ne hűljön, meg ne ráncosodjék. A benzingenerátorban megolvasztott fémet a tengely fölött egy csőbe vezette, honnan a centrifugális erő úgyszólván a mintába préselte a folyékony fémet. Hamisítványai olyan tökéletesen sikerültek, hogy felfedezésük csupán a forgalombahozó ügytelenségén múlt.

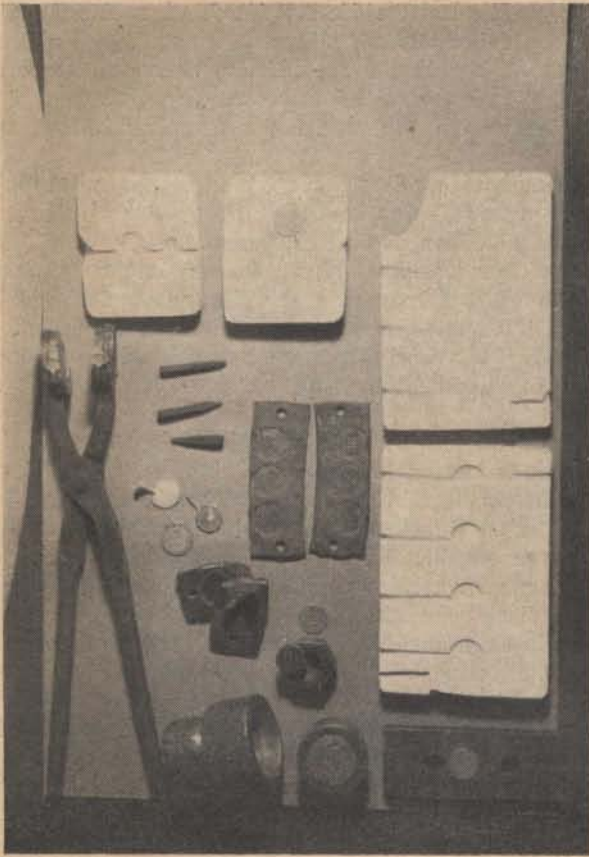
A fémből készült öntőminta már gondosabb munkát kíván. A minta anyagát rendszerint felhevítik, a pénz mindkét oldalát beleverik vagy bepréselik s pénzvastagságúra összcsiszolják. Ha a pénz ilyenkor bármilyen kevéssé elcsúszik, a hamisítványon a rajz megkettőződik. Ez különösen kalapácsolás közben fordul elő. A valódi pénz ötvözeténél természetesen lágyabb fémet használnak, de az öntőanyagnál keményebbet és nehezebben olvadót. A két részből álló mintát csavarokkal erősítik össze, vagy egy hosszúnyelű kovácsfogó két végére szerelik. Ennél a módnál elég egy minta, mert sokáig tart és az eljárás is elég gyors.

A fémminta anyaga vas, réz, újabban aluminium. (Fémmintába öntötték pl. az erzsébetfalvai 2 pengősöket.)

Homokba is lehet pénzt önteni s ha egy hamisítványon felfedezzük, hogy így készült, mindjárt tudhatjuk, hogy harangöntő vagy hasonló foglalkozású ember készítette.

Öntött hamisítványoknál az írás és a rajzok körvonala nem olyan éles, az öntési felület nem olyan síma, mint a valódi — préselt — pénznél. Árulóik legtöbbször a hozájuk tapadt öntvényrészekké, melyek nagyítóval feltűnőek, különösen a betűk mélységi vonalaiban. Ezek a legbiztosabb jelei a hamisításnak, mert a préselés útján készült valódi pénzen semilyen körülmények között sem fordulhatnak elő.

A hamisító a széldíszítést vagy a recét úgy állítja elő, hogy a mintának azt a felét, amelyben a pénz oldala (vastagsága) van, 2—3 db-ból készíti s így a széldíszítés

Bal alsó sarokban: Lapka öntőminta s felette (2 drb) a préselésre használt minta. (Az alsót a felsőbe helyezve kalapáccsal verték.) Ettől jobbra egy hasonló minta csavarból készítve. Az öntőmintával ellátott fogó alatt rézből készült öntőminták, hamisítványok öntőfejjel, szélező vasak. Jobbra csúsztatós öntőminta. Lent gipsz-öntőminta egyszerre több hamisítvány készítésére. (A felvétel a budapesti 1. nyomozó alosztály fényképészeti laboratóriumában készült.)

apró kiálló részei a mintáról annak szétszedése alkalmával nem töredeznek le. Másik mód az, hogy egy széldíszítést tartalmazó, több darabból álló betétet, gyűrűt helyez el a két félminta közé. Csúsztatós mintánál a minta felső fele csúsztatva távolítható el, miáltal a széldíszítés kiálló részei nem töredeznek le, de ez a minta hamar elhasználdik. Végül a széldíszítést olyan módon is készítik, hogy a széldísz nélkül öntött hamisítványokba külön szerszámmal beleütik a széldíszítést. Az irónvastagságú vasszerszám vékonyított végébe van beszerelve a széldísz dombormintája. Az ettől eredő széldísz könnyen felismerhető arról, hogy a díszítés egyes mintáinak távolsága nem egyenlő, nincsenek egyvonalban, sokszor elferdültek és a beütés mélysége is különböző.

Az öntéssel előállított recézés vonalai egybefolynak. Ezért a recézést sok esetben késsel vagy reszelővel végzik, de ezt meg arról lehet felismerni, hogy a recézés vonalai nem egyenletesek, mélyedései feltűnően fényesebbek, gyakran szélesebbek, laposabbak s valódi pénzre téve nem fedik annak recéit. Volt eset arra is, hogy préselészerkezettel recéztek. Ezt úgy csinálták, hogy egy kemény fémből készült, belül recével ellátott gyűrűbe helyezték, illetve préselték az öntéssel készített síma lapkát s azt egy külön szerkezet már recézve távolította el a gyűrűből.

Meg kell figyelni a pénz öntési felületén, főként a domborulatokon, hogy van-e feltűnőbb öntési hiba, tisztaság az öntés, főleg a betűk, a gyöngykoszorú szemei és a perem élesen láthatók-e? Az öntött pénz felülete sohasem

lehet olyan síma, mint a valódi préselté. Különösen a betűk élesebb sarkaiban kis hólyagocskák, öntési golyócskák keletkeznek, melyek a hamisítványok biztos ismertetői. Ha a minta megreped, a hamisítványon ennek megfelelő öntési vonal keletkezik.

A hamisítványok „szakszerűbb” előállítását préselés útján végzik. A préselés gondos munkát kíván. Nagyjából a valódi pénzveréshez hasonló eljárás, csak primitív eszközökkel dolgoznak. Szükséges eszközök: lyukasztó a lapka kivágásához, prés (rendszerint csavaros prés vagy satu, Orosházán pl. 6 q súlyú gépet használtak), verőtő, ami úgy készül, hogy a pénz mintáját a hamis pénznel keményebb ötvözetbe nyomják vagy verik és végül a szélező. A szélezés tökéletesebb formája, hogy a pénzt három, a széldísz negatívumával, vagy recével ellátott korong közé szorítják és ezeket forgatják. Egyszerűbben pedig úgy készítik, hogy egy élesre kiképezett vagy a széldísz egyetlen figurájával ellátott vasdarabbal beleütik. Pl. az 1 pengősnél így készített széldíszítés hullámvonalai gyakran ferdék s a pontot elfelejtik odaütni.

De bármilyen jól sikerült is a préselés, anyagáról felismerhető a hamisítvány, mert e célból csak puhább fémet, önt, ólmot és ezek ötvözetét használhatnak fel. Ha a hamisítvány anyagának keménysége megközelíti a valódiét, úgy a hamisítást csak szakszerű vésnői munkával készített acélstancával és géperezű présrel végezhetik. Egy ilyen 50 filléres fordult elő Pécsen. A préselése elég jól sikerült, de színe, tompa csengése s hajlíthatósága elárulja, hogy hamisítvány. Préselés különben elég ritkán fordul elő.

A kombináltan előállított préselt pénzek lapkáját mintába kiöntik s ebbe a síma lapkába préselik a pénz rajzát. Az így nyert lapka lágy, préseléséhez kisebb nyomás kell. Hátránya, hogy az öntött lapka felszíne sohasem tökéletesen síma s így a hamisítvány felülete is érdes a nagyítóüveg alatt.

A hamisítók a pénzöntéshez leggyakrabban önt, ólmot, cinket, antimont, ritkábban kadmiumot és bizmutot, néha rezet s alumíniumot használnak. Az első hat fém takaréktűzhelyen, közönséges paráztűznél is megolvasztható.

Leggyakoribb a forrasztó ón (ón-ólmot) és cink ötvözetének használata, mert ennek színe áll legközelebb az ezüstéhez, könnyen olvad, jól kitölti a gipszminta legkisebb részeit is és bármely bádognál vagy vaskereskedésben beszerezhető anélkül, hogy gyanút keltene.

Minél több ón van az ötvözetben, annál inkább hasonlít az ezüst színéhez, viszont annál puhább és tompább csengésű. A hamisítvány súlyát ólommal adják meg, keménységét cink vagy antimon hozzáadásával. Így a pénz kemény, elég jó csengésű s az antimontól fényes. Hamisítványokban réz ritkán fordul elő, akkor is ócska fém felhasználásával leginkább csak véletlenül kerül bele.

Kadmium és bizmut hozzáadása könnyebben olvadó és olyan ötvényt ad, amely a minta legapróbb részeit is jól kitölti. A bizmut vöröses árnyalatú, ezüstfehér fém, merev, hajlítás közben éppen úgy csikorog, serceg, mint az ón és a kadmium. A bizmut és kadmium nehezen szerezhető be s ezért ritkán kerül alkalmazásra. (Fametszetek sokszorosításánál, továbbá fogorvosok és műöntők használgák.)

A minden drogériában kapható pokolkő vízbe mártva, nem nemes fémen végighúzva vastag, sötétfekete vonást idéz elő, míg a valódi ezüstpénzt nem támadja meg. Természetes, hogy csődöt mond a pokolkő, ha a hamisítvány nem tiszta felületű, vagy ezüstréteggel van bevonva.

Nehéz a valódi pénz színének megközelítése. A hamisító rendszerint ócskavasként szerzi be az anyagot, annak

Felső sor, balról jobbra: 1. Orosházán készült ötpegős. Kombináltan, préselt eljárással, sárgaréz ötvözetből készült s galvanikus úton ezüstözték. Betűi néhol kettősek, a gyöngykoszorú pálcikái és a rece rosszak. A képen is látható foltok az ezüst lekopása folytán jöttek létre. 2. 900-as finomságú valódi ezüsből készült újpesti ötpegős. Gyöngykoszorú pálcikái között öntési golyócskák, az öntési felületen pedig apró finom ripacsok vannak. Hangja tökéletes, de 1—2 grammal súlyosabb a valódinál. 3. Még ismeretlen, de már sejtett eredetű hamisítvány. Öntési felülete ráncos, szélrecézetén durva hibák vannak. *Alsó sor, balról jobbra:* 1. Valódi ötvenfilléres. 2. Préselt alpaccaból készült hamisítvány, valódi csengésű, igen jó szélrecézettel, de a színe kissé sárgás. A rajz egyenetlen, minden része eltér a valóditól és a betűk típusa is más. A korona bal felső része nincs kivésve. Ebből a típusból Budapesten került a legtöbb forgalomba. 3. Kecskeméten készült egypengős. Könnyen hajlítható, szédísze nincsen, csengése bádogszerű. Az írás oldalán öntési golyócskák vannak. 4. Régi egykoronáson az „1 korona” írást kivakarták és „1 Pengő”-t karcoltak helyébe. (A felvétel a budapesti 1. nyomozó alosztály fényképezési laboratóriumában készült.)

fém tartalmát nem ismeri, öntéskor taláalomra, mérés nélkül pótolja a már kiöntött anyagot s így különböző színű hamisítványokat kap.

A forrasztóónból vagy csapágyféméből készült pénzek színe kb. egyforma, de mihelyt bármilyen más fémet ad hozzá a hamisító, a színe megváltozik. A forrasztóónból készült hamisítvány szép ezüstszerű, de zsíros tapintatúról és a hajlításnál hallható recsegésről, sercegésről könnyen felismerhető. A cink-ón-ólom-ötvényből készült hamisítvány acélkékebe játszó színű, ha több benne a cink. A nikkelpénzeknél használt ólom-antimon-ötvözet sötétszürke színű, a legkülönfélébb módszerekkel fényesítik. (Pl. fahejas oldatban kezelik.)

Előfordul, hogy öntött hamisítványt galvanikus úton ezüstöznek, nikkeleznek, ónoznak, sőt higannyal kezelnek. Utóbbi erősen zsíros tapintatú s tűz fölé tartva, a higany elpárolog róla. Ha a galvanikus úton színezett pénz felszínét megkaparjuk, előtűnik az alapanyag.

Igen fontos a pénz csengése, mert ebből következtethetünk az ötvözetre. A legtöbb hamisítványt tompa hangja árulja el. Tompa csengésű az ólom, továbbá a sok

ólom- kevés antimon- (betűfém-)ből készült hamisítvány. Kevésbé tompa az ón-ólm- és ón-ólm-antimon-ötvözetű; éles csengésű az ón és sok cink, továbbá az ón és kevés antimon, esetleg alumínium- és réztartalmú hamisítvány; üvegszerű csengése van a sok cinket, esetleg alumíniumot tartalmazó ötvözetnek, továbbá az üveggel kezelt fémnek. (A valódi pénz is lehet „süket”. Pl. a rudacsban hóllyag van, préselve a szalag réteges lesz, idővel a sok ütődéstől szét is válhatik.)

A hamisítvány keménységéről is következtethetünk az anyagára. Kézzel hajlítható az ólom, ón és a kettő ötvözet. Kézzel nehezebben, de fogóval könnyen hajlítható az ólom-antimon- és ón-ólm-cink- vagy antimontartalmú hamisítvány. Fogóval nehezen hajlítható, esetleg törik az ón-ólm-, sok antimon- (vagy cink, alumínium, réz) tartalmú hamisítvány. Kézzel, vagy erősebb ütéssel törhető hamisítványok öntésénél porrá tört üveget használnak. Üvegszerű csengéséről felismerhető.

Azokat a hamisítványokat, amelyeknek ugyanaz a hibájuk, különös ismertetőjelük, vagyis egy öntőmintából kerültek ki, típusoknak nevezzük. Típusok továbbá azok

a hamisítványok is, amelyek egy bizonyos jellegzetes ötvözetből készültek. Pl. sok I pengősön az öntőfej nyoma pontosan a „kir.” írás i betűje fölött látható. Vagy több, különböző helyen felbukkant hamisítvány anyaga pl. forrasztóon és 5% antimon.

Az, hogy a hamisítvány mennyire alkalmas a megtévesztésre, továbbá, hogy az eszközök milyen gondal készültek, minősítő körülmény lehet az ítélethozatalnál. Ezért a következőképpen kell minősítenünk a hamisítványok sikerültségét:

1. Megtévesztésre nem alkalmas. (Első látásra felismerhető.)
2. Megtévesztésre kevésbé alkalmas. (Öntése elég jól sikerült, de tompa csengésű, vagy könnyen hajlik.)
3. Megtévesztésre alkalmas. (Külső látszatra a valódihoz hasonló) s végül
4. feltűnően sikerült hamisítvány. (Hibátlan öntésű, jó csengésű, fogóval nehezen hajlítható s rajta különösebb hibák nem találhatók.)

Ha gyanus pénz kerül a csendőrhöz, a nyomozás mielőbbi megkezdhetése végett meg kell állapítani, hogy az hamis-e, vagy sem. Mindenekelőtt tudnunk kell, hogy a valódi pénz is lehet hibás verésű, pl. süket, nincs széldíszítése vagy más verési hibája van, de ennek valódisága szakértő nélkül is megállapítható. Alaposan kell eljárunk, hogy ok nélkül ne hurcoljunk meg ártatlan embereket. (Előfordult, hogy egy ítéletet a végrehajtás megkezdése után kellett felfüggeszteni, miután a későn kért pénzverői szakvélemény megérkezett.)

A gyanus pénz megvizsgálásánál célszerű sorrendben a következőkre figyelünk:

1. csengés,
2. keménység. Ha fogóval sem hajlítható, nézzük meg nagyítóval a
3. széldíszítését, hogy egyáltalában van-e s ha van, nincs-e valamilyen szabálytalanság. Elég éles, egyenletesen mély nyomású, egyvonalban van-e s nem hullámos-e? A recézésnél pedig a vonalak egyenletesek és élesek-e?
4. az öntési felület síma, szép tiszta-e?
5. rajz, írás vonalai, különösen a sarkokban élesek, határozottak-e s a gyöngykoszorú szemei tiszták-e?
6. színe egyezik-e a valódiéval?
7. tapintata nem zsíros-e az ólomtól vagy higanytól?
8. ha súlya — gyógyszerári mérlegen mérve — az előírt, úgy feltétlenül valódi pénzzel van dolgunk. Ha erről biztosabban akarunk meggyőződni, vigyük ékszerészhez, hogy állapítsa meg próbakövön az
9. anyagát s végül,
10. ha a hamisítványt kezünkhöz dörzsöljük, jellegzetes szagot hagy hátra, ami nemes fémnél nem tapasztalható.

Nikkelpénznél elegendő a hajlítási próba és a csengés megfigyelése. A valódi vert pénz sem kézzel, sem fogóval nem hajlítható.

Hogy a hamispénzekkel való szabályszerű eljárást is ismerjük, idézem az 5715/1926. sz. P. M. rend. 16. §-ának erre vonatkozó részét: „Ha a fizetéseknel a pengőérték oly érmei kerülnek a pénztárak elé, melyekről az a gyanu merül fel, hogy hamisítványok, azok fizetésképp nem fogadandók el, hanem elismervény ellenében lefoglalandók. A fél ilyenkor jegyzőkönyvileg kihallgatandó; a jegyzőkönyvben felveendő a fél neve, foglalkozása (állása), lakása és a fél különösen arra nézve kérdezendő ki, hogy miképpen jutott a kérdéses érme birtokába, illetve kitől és mely alkalommal kapta azt... Az elismervényben a hamisítványra vonatkozó adatokat fel kell sorolni. Minden egyes esetről a fe-

letes hatóságnak jelentés teendő s a gyanus érmék a m. kir. állami pénzverőhöz beküldendők.”

Mivel a csendőr jegyzőkönyvi kihallgatást és lefoglalást nem eszközölhet, a hamisítványt a Szut. 444/d. pontja alapján őrizetbe veszi.

A nyomozás szempontjából fontos annak megállapítása, hogy a különböző helyeken forgalomba hozott hamisítványok egy és ugyanazon hamisítótól származnak-e, vagy sem. A központosított kezelést ezt lehetővé tette. A budapesti nyomozó alosztály ugyanis az ország területén eddig feltalált összes hamisítványokat típusokba foglalta s az eljárást ezzel a lehetőségig leegyszerűsítette. Minden órs a budapesti nyomozó alosztályhoz terjeszse fel a hamisítványokat; a nyomozó alosztály kikéri a pénzverő szakvéleményét, a hamisítványt központi nyilvántartásba veszi és a Nyomozati Értesítőben közli. A szakvélemény alapján indul meg az eljárás. Lefolytatása után a járásbíró, vagy az ügyész a hamispénzt a bűnjelekkel és az ítélet másolatával együtt megküldi a pénzverőnek megőrzés, illetve megsemmisítés végett.

A pénzhamisítás nyomozásáról tudnunk kell a következőket:

A Népszövetségnél 1924-ben megfogalmazott terv alapján az államok 1929-ben szerződésileg kötelezettséget vállaltak a nemzetközi pénzhamisítók együttes erővel való üldözésére.

Minden országban szerveztek egy „Pénzhamisítási ügyekben eljáró központi hivatal” (Falschgeld Centrale). A nemzetközi központ Bécsben van. Ezek a hivatalok megküldik egymásnak saját pénzüket mintapéldányait, a nemzetközi pénzhamisítókra és hamisítási esetekre vonatkozó összes adataikat pedig kicserélik egymás között.

Sajtótermékük a nemzetközi rendőri bűnügyi bizottság által kibocsátott „Internationales Organ für Erkennungszeichen echter und gefälschter Banknoten und anderer Werte”. Ezenkívül jelenik meg, esetenként pótlapokkal kiegészítik. Közli az új valódi és hamis pénzek (inkább bankjegyek) fényképét, leírását a reá vonatkozó összes adatokkal. Ezt a kiadványt a nemzetközi központtól a budapesti nyomozó alosztály is megkapja.

Nálunk a bankjegyhamisítási ügyeket központilag a budapesti rendőrfőkapitányságon működő hamispénz-központ kezeli, fémpénzhamisításnál minden hatóság önállóan jár el.

Tisztában kell lennünk azzal, hogy a pénzhamisítás nyomozásának kettős célja van és pedig a

1. hamispénzkészítésnek és
  2. forgalombahozásnak a bizonyítása,
- mert mint ismeretes, forgalombahozási szándék nélkül a cselekmény nem pénzhamisítás, hanem csak a Kbtk. 55—58. §-aiba ütköző kihágás.

A forgalombahozási szándék bizonyítása könnyebb, mert több darab előállítására már feltételezi a forgalombahozási szándékot is és mert a forgalombahozót legtöbb esetben tettenérik. Ennek alapján indítanak azután nyomozást a hamisító leleplezésére. Tekintettel arra, hogy anyagiak s szükséges kellékek hiányában az elhatározást rendszerint csak hosszabb idő múlva követi a tett, a hamisítónak módjában áll, hogy a bűncselekményt a legapróbb részleteiben is alaposan átgondolja, ami a nyomozást lényegesen megnehezíti. Ezenkívül a felfedező többnyire nagy hangon hívja fel a közfigyelmet a hamisítványra, s egy új hamisítvány felbukkanásakor a sajtó is azonnal értesíti az érdekelteket, hogy a bűnjeleket idejében elrejtessék vagy megsemmisíthessék. A gyakorlottabbak csak az

összes bűnjelek megsemmisítése után hozzák forgalomba hamisítványukat. Mindezek ellenére a rendszeres és türelmes nyomozás eredményes lesz. (Említésre érdemes, hogy a sajtó amilyen káros, ugyanolyan hasznos is lehet. Előfordult, hogy az általa felizgatottak juttatták a hamisítót az igazságszolgálat kezére.)

A forgalombahozóról nehéz megállapítani, hogy bűnös-e vagy ártatlan. Ha igazolni tudja, hogy honnan szerezte, de az nem ellenőrizhető (pl. vásáron, búcsún), megteesszük az első lépéseket. Nyugtassuk meg „szegényt, hogy becsapták”, de azért csak figyeljük meg. A nyomozás hosszú figyelésen indul el. A forgalombahozót ne bántsuk, hadd érezze magát biztonságban, mert így inkább várhatjuk, hogy gyanútlanul a hamisító nyomára vezet. Kipuhatólandó az előléte, jellege, anyagi viszonyai, szórakozása, esetleges szenvedélyei és összeköttetései. Az életmód nagyon fontos, mert falun a legkisebb változás is feltűnő. Pl. valaki egész nap alszik, éjjel lámpa mellett dolgozik, bizonyos időben senkit sem bocsát be magához, stb. Meg kell tudnunk, hogy az eset véletlen-e, avagy rendszeresen foglalkozik hamisítványok terjesztésével. (Ezt kereskedő, besúgó útján tudhatjuk meg s ahol fizetéseket eszközöl.) Különösen vásárok, búcsúk alkalmával s nagyforgalmú üzletekben nem szabad öt szem elől téveszteniünk.

Megfigyelésünkhöz két nyomozó kell, mert a forgalombahozók is legalább ketten vannak. Aki „elsüti”, annál rendszerint csak egy hamisítvány van, a többivel a társa a kirakat előtt bámészkodik s ha látja, hogy baj van, eltűnik. Ha hárman vannak, akkor a forgalombahozó és nagyobb távolságra levő társa között az érintkezést egy olyan harmadik tartja fenn, akinél nincs hamisítvány.

Ha a rendszeres terjesztés megállapítható, puhatoljuk ki, hogy honnan szerzi a hamisítványokat. Ezért mindenkit meg kell figyelniünk, akivel érintkezik. Kire irányulhat a gyanunk? Természetesen elsősorban olyanok között keressük a hamisítót, akik foglalkozásuknál fogva érhetnek a pénzhamisítás műszaki munkálataihoz. Ilyenek a lakatos, kovács, bádogos, ötvös, vésnök, harangöntő, kohó körül dolgozó munkások stb. De nem csupán a fémmunkások jönnek számításba. Feltűnően sikerült hamisítványokat készített pl. egy fogtechnikus, sőt kifejezetten csak szellemi munkával foglalkozó hamisító is bebizonyította már e téren szerzett kiváló „szaktudását”.

A forgalombahozók, különösen a nagyobb mennyiségben előállított hamisítványokat az elkészítés helyétől távol, különböző helyeken s kis tételekben értékesítik. Ha a hamisítást egy ember végezte, akkor maga hozza a pénzt forgalomba. Nyíltan csak akkor lépünk fel, ha már elegendő bizonyítékunk és a forgalombahozóval érintkező gyanus személyünk is van, esetleg ismerjük a hamisítás helyét, az eszközöket is, vagy alapos gyanu terhel valakit, nehogy tévedés esetén az igazi tetteit elriasszuk vagy időt engedjünk a bűnjelek megsemmisítésére. Ezután következik a legapróbb részletekre kiterjedő házkutatás, de valamennyi gyanúsítottnál egyidőben. Nem elég a műhely, présház, pince, kamra, stb. átkutatása, hanem pl. gyári munkánál a munkahelyét is meg kell néznünk, mert — jöllehet ott bizonyára nem hamisított, de — hamisításhoz szükséges szerszámokat készíthetett. Itt is a módszer és az alaposság fontos.

Mit is keressünk tulajdonképpen? Hamisításnál használt tárgyak lehetnek: gipsz, agyag, fémdarabok,

fújtató, olvasztórúd, -kanál, forrasztó lámpa, sajtológép, satu (különösen gyanus, ha nem tartozik a mesterségéhez), fém kezeléséhez szükséges folyadék, mint választóvíz (királyvíz), kénsav, továbbá pokolkő, galvanizáló készülék, szélező szeg, üvegpör stb. Át kell vizsgálnunk a takaréktűzhely hamuját, hogy nincs-e benne fémesepp; a szemétben gipszintatörmelék. A meglévő pénzkészletre fordítsunk nagy gondot; esetleg a mintadarabot is megtalálhatjuk, ha van valami jellegzetessége.

De nemcsak ezeket kell őrizetbe vennünk, hanem mindazt, ami a pénzhamisítással összefüggésben van és bizonyítására alkalmas. Pl. egy alkalommal a gyanúsított gyűrött, piszkos noteszébe való betekintés juttatta eredményhez a nyomozókat, máskor a házkutatásnál véletlenül megtalált levél. A gyanúsítottak írásait azért kell különösen átvizsgálnunk, mert eddig majdnem minden hamisítónak megvolt írásban az eljárás vagy legalább az ötvözet alkotórészeinek aránya %-ban vagy grammokban kifejezve. (Közönséges igazoltatásnál az utóbbi is gyanus lehet pénzhamisításra.)

Ritka eset, amikor valaki önállóan hamisít pénzt; ezt rendszerint többen, bűnszövetkezetben követik el. A segítőtárs nélküli hamisítás kevésbé leplezhető, főleg a forgalombahozás veszélyesebb, házkutatásnál pedig egy alkalommal minden bizonyítékot megszerezhetünk.

Ha szakértőre van szükségünk, akár papír-, akár fémpénzről van szó, forduljunk a budapesti nyomozó alosztályhoz.

Besugók kiválogatása.

Írta: FÜLEKI JÓZSEF alhadnagy (Toponár).

A Szut 359. pontja minden csendőrnek kötelességévé teszi, hogy egynéhány besugóval rendelkezék.

Hogy kik alkalmasak erre a fontos segítőszolgálatra, azt a Szut 359. p. 2. bekezdése megmondja, de a csendőr ügyességétől és leleményességétől függ, hogy azokat meg is tudja szerezni és hivatásuk, foglalkozásuk szerint tudja alkalmazni. Néhány konkrét szempontra óhajtak rámutatni ezzel kapcsolatban.

Vendéglői vagy szállodai alkalmazottakat leginkább a vendéglői, szállodai lopások leleplezésére, sikkasztók, csalók s egyéb, pénzhez jutott bűnözők költségeinek megfigyelésére, körözött gyanus egyének megjelenésének felfedezésére lehet igénybevenni.

Fodrászok inkább arra alkalmasak, hogy a náluk megjelenő egyének által elejtett szavakat, melyek a készülőben levő vagy már elkövetett büntetendő cselekményekkel összefüggésben állanak — a csendőr tudomására hozzák vagy esetleg a náluk megjelent büntetéseket, körözötteket személyleírásuk közlésével a csendőrség kezére juttassák.

Bérmunkások, soffőrök csak az érkező vagy menekülő büntetésekről, körözöttekről tudnak felvilágosítást adni, ha a gyanus egyént ők szállították.

Az éjjeliőrök a közsgben éjjel megforduló gyanus idegeneket, a helybeli gyanus, rovott előéletű, rendőri felügyelet alatt álló és szokásos büntetéseket figyelhetik meg eredményesen. De a készülőben levő bűncselekmények megakadályozására, tettenérésére is rávezethetik a csendőrt, ha megbízhatók és szolgálatukat lelkiismeretesen teljesítik.

Szülésznök — ha becsületesek — a méhmagzat-elhajtások és mérgezések eseteiben nagy szolgálatot tehetnek a csendőrnek.

Vasúti alkalmazottak a szökésben levő és vonaton utazó büntetésekről, de a vagonok fosztogatóiról is adatokat nyújthatnak.

Ezeket csak azért soroltam fel, hogy a csendőr ne elégedjék meg községenként egy-egy besúgóval, hanem annyit szerezzen, hogy egész besúgóhálózata legyen, mert — mint látjuk — különböző bűnesetek előfordultával más és más besúgóra van szükségünk.

Jó szolgálatot tehetnek még az alkalmi besúgók is, kik nem vállalkoznak állandó besúgónak, de mégis, ha pl. a haragosuk valamit elkövet s arról tudomással bírnak, bosszúból is elárulják.

De megteszik azt a gyanúsított szomszédjai, vagy mások is, kik az esetről tudomással bírnak, de nyilvánosan tanuskodni nem akarnak.

A megjavult büntetettek, kik már lopásért vagy rablásért többször büntetve voltak, de azután a bűnözéssel teljesen szakítottak, ismerik a helyi bűnözőket, gyanus egyéneket, ismerik azoknak szokásait, hajlamait és az elkövetni szokott bűncselekmények neveit, ezért sokszor a legértékesebb adatokat nyújthatják.

De ezeket jól meg kell válogatni és többszörösen ki kell próbálni, mert a javulás sokszor csak látszat s éppen ok a legraffináltabb bűnözők, besúgásra csak azért vállalkoznak, hogy a csendőr bizalmába férközhessenek s ezzel a gyanut jóelőre elhárítsák magukról. Két ilyen eset:

Az egyik pestmegyei községben két betörőbanda (tolvajszövetség) működött, de nem az én örskörletemben, hanem a szomszédos és még távolabbi örskörletekben.

Legtöbbször magtárbetörést követtek el, de előszere-tettel követtek el más betörést is s még a vásári tolvajlásokat sem vetették meg.

A két banda tagjai egymásnak halálos ellenségei voltak, — de csak látszólag.

Egy alkalommal csak magam és Boros János csendőr voltunk otthon az örsön. Este 9 óra tájban beállít hozzám az örsirodába T. Gábor megjavultnak hitt — de azért figyelt — bűnöző és azt mondta nekem: „Tiszthelyettes úr! Akarná-e a betörőbandákat leleplezni? Ha igen, megmondom, mikor mennek lopni és kézreadom őket, csak engedje meg nekem, hogy éjszakánként ott járjak, ahol akarok. Parancsolja meg a csendőreinek is, hogy ha éjjel észrevesznek engem, akár kocsin, akár gyalog bárhol is, ne szóljanak nekem semmit, de még közel se jöjjenek hozzám, mert így egy hét alatt kézreadom a banda tagjait.”

Feltűnt nekem, hogy hát ez a T. Gábor annyira megjavult volna, hogy a volt szövetséges társait is elárulná? Látszólag elfogadtam a tervet, de még aznap este kiküldtem, Boros János, fiatal, erélyes és igen értelmes csendőrt, hogy menjen T. Gábor lakása közelébe, szolgálaton kívül tartson lesállást és kísérje figyelemmel, mit csinál, hová távozik.

Szép nyári idő volt, a búzát már aratták.

Boros csendőr éjjel 12 órakor észrevette, hogy T. Gábor befogja lovait és elhajt a mezőre. A csendőr nyomon követte a község végéig és ott megvárta, míg T. Gábor visszatér.

Alig várt 1½—2 óra hosszat, T. Gábor nagy kocsii búzával tért vissza a mezőről és behajtott az udvarába. Boros csendőr gyorsan hazajött, bekopogott a lakásomra és jelentette, hogy T. Gábor egy kocsii búzát vitt haza a mezőről.

Azonnal felszereltem Boros csendőrrel és községi közeg jelenlétében T. Gábor lakására mentünk. Nem akartam részletezni a dolgokat, most csak az a fontos, hogy a búza lopott volt s órákon belül jelentkezett az igazi tulajdonosa.

Ezen az eseten tanultam. T. Gábornak pedig csak annyit mondtam: „No, maga ugyan ügyes besúgó, nem a bűntársait, hanem saját magát adja a csendőrség kezére.”

Alig hogy T. Gábor újból kiszabadult a fogházból, egy hónapra rá betörték a szomszédos örskörletbeli Nógrád-kállóban egy gazdához, akitől 2 bődön zsirt, ruhaneműt és háziszöttes holmikát loptak el.

Az én megbukott besúgóm, T. Gábor, már a korareg-geli órákban ismét hozzám jön és kérdi: „Tiszthelyettes úr, tudja, hogy betörték Kállón egy gazdag polgárhoz? Zsirt és ruhaneműt loptak.” Azért jött be hozzám, — folytatta — hogy a tetteseket bizalmasan elárulja, mert ő most már igazán jó útra tért és nem hallgathat el olyan lopásokat, amelyekről tudomással bír. A betörést S. István bandája követte el.

Azt mondtam neki: „Én már úgysem hiszek magának, mert a multkori lopásával levizgázott, megbízhatatlanná vált. Különben a lopás a kállói örs körletében történt, majd kinyomozzák azok a tetteseket.”

Alig, hogy elment az én megjavulást ígérő besúgóm, jött a kállói örs járőre, jelentkezett és kért, hogy a versegi tolvajszövetség tagjait ismeressem velük, mert a helyszí-néről a nyomok Verseg felé vezetnek.

Névleg megjelöltem mindkét tolvajszövetség tagjait, elmondtam, hogy azok egymással haragban vannak, de csak látszólag. Ezelőtt 15 perccel volt nálam T. Gábor, ki a P. Mihály bandájához tartozik és bizalmasan elmondta, hogy a tetteseket a S. bandájában kell keresni. Kereshe-tik mindkét bandában, de T. Gaborra nagy súlyt helyezze-nek, mert az a megjavulást csak színleli, a legagyafurtabb bűnöző, a járőrt könnyen félrevezeti.

A járőr elment a nyomozást folytatni, de nemsokára S. István jelent meg az örsön és elpanaszolta, hogy az egész község tele van azzal a hírrel, hogy ő tört be Kállóra s ezt T. Gábor híreszteli róla. S. István ezután előadta, hogy nem akart senkit elárulni, de mert őt is bele akarják keverni a kállói betörésbe — megmondja, amit az eset-ről tud.

A lopást megelőző este (szombaton este volt) 10 óra-kor elment T. Gáborhoz, de ott már sötét volt, lefeküdtek. Mikor az udvarról távozni akart, észrevette, hogy az istálló ablakán alig látható lámpa-, vagy gyertyavilág szű-rődik ki.

Óvatosan az ajtóhoz sompolygott, végighallgatta a kállói betörés tervét s egyszer csak rájuk nyitott.

Mivel T. Gábor és társai látták, hogy ő is tud a terv-ről, mert kihallgatta, őt is hívták, hogy menjen velük. Ő nem akart velük menni, de megígérte, hogy nem árulja el senkinek és el sem árulta volna, ha T. Gábor nem hí-reszteli a községben, hogy ő tört be Kállón.

Ezt a bejelentést közöltem még a községben eredmény nélkül nyomozó járőrrel, amely aztán T. Gáborra irányi-totta a nyomozását, benne meg is találta a tettesek egyi-két, azután a másik 2 társát is elfogta s a bűnjelekkel együtt a pestvidéki kir. ügyészségnek átadta. Egyévi börtön lett a ravasz „besúgó” jutalma.

De a többi besúgót is ellenőrizni kell, mert azok kö-zül is kerül ki megbízhatatlan, különösen, ha a gyanusi-tottal rokonságban vagy jó barátságban van. Ilyenkor a csendőrt szívesen félrevezeti és arra is kapható, hogy ha-misan tanuskodjék. Minél több és változatosabb kiváloga-tott besúgónk van, annál jobb, csak arra ügyeljünk aztán, hogy ezek a segítőtársak ravaszságukkal és sokszor kétes — néha nem is kétes — jellemükkel falhoz ne állítsanak bennünket.

Gyóni Géza hazajön!*

„Hol hősök esontja a határ,
Tanyát nem verhet a kufár.”

(Gyóni Géza)

Merengőn ki voltál „Élet szeretője”,
Kit a renyhe béke dac-izszipba gyűrt,
Mikor a tüzkakas felszökött az égbe,
Hadúrnak kezében lettél csatakiürt:
Riadó-zengője harcos akarathnak,
A „lelki prófuntja” jó magyar hadaknak,
Hol vagy Gyóni Géza?

A „lengyel dombokon” Tyrtaios-ként álltál,
Lángszavadtól égtek deres hajnalok...
Rajta magyar, rajta! Te adtad a jelszót
S halók sóhajtását: Jézus, meghalok!...
Felkínáltad magad véres jövő-magnak,
Kiből „áldott kalászt” boldogok aratnak, —
Élsz hát Gyóni Géza?

Vagy a „rabvackoknak” lettél bús lakója,
Sziberia földjén keserű halott,
Kihez zokogása a „tört fegyvereknek”,
Orcánk pirulása már el nem hatott?...
„Végzet-úr” akarta, hogy „asszony-bajtársad”,
Drága szülőfölded többé meg ne lássad, —
Alszol Gyóni Géza?

Nem látod? Elkakad a „szűz magyar erő”,
Csúfolkodik velünk Nyugat bohóca...
Mondtad: legyen „munka, békesség, szeretet”
S vámpír-had szív, lázít, belénk fogódzva.
Méddő ünnepkezők szó-lakomát laknak,
Telnek temetői hallgató falvaknak, —
Ébredj Gyóni Géza!

Nyergeltesd szaporán gyors felhőlovadat,
Csataterék csöndje riadóra vár:
Hiába haltatok, esontvitézek talpra!
Ahol akartátok, nem ott a határ!
Szabadító harcnak rabság lett az ára,
Rend-tevő hadaddal „csak egy éjszakára”
Jőjj el Gyóni Géza!

Tenedek nem kellett „se babér, se bankó”,
Te tudtad a Hazát ingyen szeretni:
Verd ki templomából az „üzérkedőket”,
A „dögmadarak”-ból ránkiszállt seregnyit!
Testvér-tiprók győznek, konclesők prédálnak,
Te kellesz most ide lángostor-példának, —
Várunk Gyóni Géza!

„Tépett riadt hattyú”... pihenőre szálltan
„Csak egy zugra” vágtyál Kárpátok alatt...
Lesz most már lakásod milliók szívében
Igéd hegyéből szent forrás fakadt!
„Koldus-magyarokból” új kalászkok nőnek,
Várón hazavárunk Élet-Magvetőnek,
Jőjj hát Gyóni Géza!

vitéz RÓZSÁS JÓZSEF

Fényképpályázatunk

határidejét július 15-ikéig meghosszabbítjuk, mert eddig túlkevés pályázat érkezett be. Ismétellen felhívjuk olvasóink figyelmét a pályázatra, amelynek részletes feltételeit folyó évi 10. számunk 315. oldalán közöltük. Tekintettel arra, hogy a fényképeket esetleg kiadásra kerülő albumunkban is fel fogjuk használni, kívánatos, hogy minél nagyobb választék álljon rendelkezésünkre.

Pályázatunk feltételeit oda módosítjuk, hogy azoknak a felvételeknek a költségét, amelyeket fel tudunk használni, akkor is megtérítjük, ha a díjat nem nyerik is el. A pályázatokhoz kérjük tehát levelet mellékelni s megírni, hogy a felvételek mennyibe kerültek. Azokat, akik pályázatukat már beküldötték, kérjük, hogy a költségeket utólag közöljék.

Megjegyezzük végül, hogy a kitűzött, igen értékes díjat csak akkor fogjuk kiadni, ha a legjobb pályázat azt nemcsak a többihez viszonyítva, hanem önállóan is meg fogja érdemelni.

Aki most, pótlóan akar pályázni, okvetlenül olvassa el a 10. számunkban közölt részletes feltételeket.

CSENDŐR LEKSZIKON.

113. kérdés. A sértett ismeretlen tettes ellen amiatt tesz feljelentést, hogy nyitott óljából 9 P értékű baromfit ellopott. A járőr a Bn. 51. §-ába ütköző tulajdon ellen való kihágás jelenségeire tekintettel felhívja a bűnvádi eljárás megindítását kívánó nyilatkozat aláírására. A sértett ezt megtagadja és kijelenti, hogy ő nem bűnvádi eljárást akar, hanem csak ellopott baromfijait követeli vissza. Mi a járőr helyes eljárása?

Válasz. A Szut. 399. p. 3. bekezdése értelmében ilyen esetben a nyomozást teljesíteni nem kell, a megkezdett nyomozást pedig abba kell hagyni. A sértettet fel kell világosítani, hogy a nyilatkozat aláírásának megtagadásával igénye polgári jogi jellegűvé vált, csak polgári perúton érvényesíthető. Ha tehát a baromfiak megkerülnének is, visszaadásukat nem a csendőrség, hanem a polgári bíróság útján követelheti.

A járőrök általában azon a téves nézeten vannak, hogy ilyen esetben az ügyet saját hatáskörükben elintézhetik s arról sem feljelentést, sem pedig jelentést nem kell tenniük. Feljelentést valóban nem lehet tenni, jelentést azonban minden ilyen esetben tenni kell és pedig ahhoz a bírósághoz, amelyhez az ügy a magánindítvány aláírása esetén tartozott volna, vagyis ebben az esetben a járásbíróshoz. Erre azért van szükség, mert nem minden eset olyan kézenfekvő, mint ez, már pedig a legkisebb kétely esetén is nem a csendőr, hanem csak a bíróság vagy az ügyészség döntheti el, hogy a büncselekmény valóban magánindítványra és nem hivatalból üldözendő-e. De a járőr a jelentéssel a sértett gyanuját is elhárítja, hogy az ügyet elhallgatta vagy valamilyen más okból nem intézte el.

114. kérdés. A gyanúsított a birtokában levő 1 kocáról (nőstény-sertésről) és 1 ártányról (herélt sertésről) kiállított járlatot akként hamisítja meg, hogy a „koca” és „ártány” szavakat áthúzásokkal olvashatatlanná téve, helyettük „2 kan” jelzést ír be a megfelelő rovatba. Az ekként megha-

* 1932 június 25-én lesz 15 éve, hogy Gyóni Géza a krasznajarszki fogolytáborban meghalt.

misített járattal a két sertést eladja. A cselekmény oka, hogy a gyanúsított vásári tapasztalatai szerint a kanok kelendőbbek voltak, mint a kocák és ártányok. Mily bűncselekményt követett el a gyanúsított?

Válasz. A járlat (marhalevél) közokirat, tehát ebbe minden valótlan bevezetés közokirathamisítás. A kérdésben részletezett cselekmény tehát a Btk. 311. §-ába ütközik. A Btk. 392. §-a súlyosabb büntetést szab meg, ha a cselekményt abból a célból követik el, hogy jogtalan vagyoni hasznot szerezzenek vagy valakit vagyoniában megkárosítsanak. Az a célzat, hogy az állat kelendőségét a valótlan bejegyzéssel fokozzák, a Btk. 392. §-ában foglalt súlyosabb minősítés megállapítására alkalmas.

A nyomozásnál különös gondot kell annak megállapítására fordítani, hogy a jogtalan vagyoni haszon elérésére vagy más megkárosításra irányuló célzat kellő megvilágításba kerüljön, nem tekintve az okirathamisítás amaz általános kellékét, hogy a hamisított okiratnak általában alkalmasnak kell lennie jogsérelem okozására. Kellő megvilágításba kell helyezni azt a körülményt is, miért volt alkalmas a hamis okirat mások megtévesztésére vagyis a sikeres felhasználásra. A kérdésben foglalt eset ugyanis úgy tűnik fel, hogy a hamisítás egyrészt igen kezdetleges módon történt, valósággal szembeálló volt, másrészt igen egyszerűen felismerhető volt az is, hogy a járlat egészen más jellegű állatokra vonatkozik. Itt tehát ki kell domborítani, miért nem tűnt fel a vevőnek az áthuzkodás és a járlat írásmódjától eltérő más írás, miért nem tűnt fel, hogy nem kanokról van szó, hanem herétről és nőstényről. Ezek a kérdések az ítékezés szempontjából nagyfontosságúak.

115. kérdés. A gyanúsított betér a sértett kocsmájába s kilenc tagú társaságával együtt 12 liter bort rendel és fogyaszt el. Fizetésre kerülvén a sor, megtagadja a fizetést azzal a megokolással, hogy a sértett neki régebről oly összeggel tartozik, amekkorát a kocsmái számla kitesz. Fennfőrg-e bűncselekmény gyanúja?

Válasz. Aki betért egy kocsmába, rendel és fogyaszt oly szándék színelésével, hogy fizetni képes és fizetni fog is, a fizetést azonban utóbb megtagadja, csalást követ el.

A csalásnak lényeges tényeleme a jogtalan vagyoni haszonra irányuló célzat. A fennfőrgő esetben a kocsmáros tartozásával kiegyenlítődik a gyanúsított által igénybevetett hitel, tehát a gyanúsított szándéka nem irányulhatott jogtalan vagyoni haszonra, hanem csak arra, hogy fondorlatos fogással hozzájusson követeléséhez.

Ha a sértett nem panaszkodik, az ügy rendben is van, a csendőrnek nem kell tudomást vennie róla. Ha azonban a sértett panaszt tesz, a csendőr nem zárkozhatik el a feljelentés tudomásulvétele elől, mert a panasznak ilyenkor az az alapja, hogy a sértett vagy nem ismeri el a követelést vagy nem olyan összegben, mint amekkorát a gyanúsított állít.

Annak eldöntése különben, hogy a gyanúsított cselekményében megvan-e a jogtalan vagyoni haszonra irányuló célzat, jogkérdés; ennek eldöntése az ítélező bíróság feladata. Ha a csendőr megindítja a nyomozást, a gyanúsított védekezésének elbírálására alkalmas tényeket tehát ki kell derítenie, azonban a védekezés büntetőjogi értékelésébe nem szabad belemennie.

116. kérdés. Egy uradalomban az őszi burgonyaszedés után a burgonyát a mezőn hagyva, halmokba rakták és földdel letakarták. Kora tavasszal a burgonyának végeles betakarítása megkezdődvén, a község lakosai közül sokan 3-10 egyénből álló külön csoportokban a mezőn maradt készletet meglópták. Mintegy 80 egyén 200 q burgonyát hordott el 1000 P értékben. Mily beosztással kell ily esetben a nyomozást megejteni; valamennyi gyanúsított ellen együttesen-e avagy pedig elkülönítve annak megállapítására törekedni, melyek azok a csoportok, amelyek együttesen követték el a lopás? Ennek eredménye szerint

A legkeresettebb erény a társadalomban az egyformaság. Az önállóság utálat neki. Nem szereti a realitásokat és teremteteket: csak neveket és szokásokat szeret.

EMERSON.

minden egyes csoport ellen külön feljelentéseket kell-e a csendőrségnek tennie, avagy egyetlen feljelentésbe foglalható-e az egész ügy?

Válasz. A csendőrnek minden nyomozásnál a gyanúsítottak egyéni felelősségét kell szem előtt tartania, mert a bírói ítékezés az egyéni felelősség alapján történik. Ebben az esetben is tehát a főszempontnak annak kell lennie, hogy a csendőri nyomozásból az egyéni felelősség kidomborodjék.

Bár a megsértett jogérdek a fennfőrgő esetben egységes, a bírói ítékezés szempontjából zűrzavart jelentene az ügynek egyetlen csendőri jelentésben való tárgyalása, ha az összes tolvajok egymással egyetértésben nem voltak s a lopást nem együttesen követték el.

A csendőr tehát különítse el egymástól az egyes egyének vagy csoportok önálló és egymástól független cselekményeit s az így kiderülő tényállás szerint minősítse az egyes eseteket. Így természetesen oly helyzet alakul ki, hogy egyeseket az 1894: XII. t. c. 93. §-a a) pontjába ütköző mezőrendőri kihágás miatt kell a közigazgatási hatóságnál feljelentenie, egyeseket, ha az ellopott burgonya értéke több 60 pengőnél, de nem több 200 pengőnél, lopás vétsége miatt a kir. járásbírósnál jelent fel, míg másokat lopás büntette miatt a kir. ügyészségnél, ha az ellopott burgonya értéke meghalad 100 pengőt.

Figyelemmel kell lenni a nyomozásnál a kiszedett burgonya elhelyezésének körülményeire. A betakarított termény ellopása általában nem tárgya a mezei lopásnak. Ha azonban a betakarítás még befejezetlen vagyis a leszedett, kiszedett, levágott terményt a mezőn hagyják, az ily termény még a mezőn levőnek tekintendő (pl. kazalba rakott széna). Más az eset, ha elvermeléssel történik végleges elraktározás, az így betakarított terményt, amint e rovatban már kifejtettük, nem tekintjük a mezőn levőnek, az ilyen termény ellopását tehát az 1894: XII. t. c. 93. §-ának figyelmen kívül hagyásával kell elbírálni.

117. kérdés. A gyanúsított a sértett belső telkének kerítéséből egy 4 m. hosszú deszkát kifeszít és jogtalanul eltulajdonít akként, hogy magának ágydeszkaként használja fel. A deszka értéke 4 P. Mily bűncselekményről van szó?

Válasz. A cselekmény lopás vétsége. A kerítés pusztáronlgálása egyébként a Btk. 421. §-a alá tartoznék, mint ingatlan vagyon rongálása, ha a kár több lenne 10 P-nél s ha eltulajdonítás nem történt volna.

118. kérdés. A sértett azt a panaszt teszi, hogy hurcolkodásakor leesett a szekérről egy 63 P értékű ruhaneműt tartalmazó csomag, amelyet a hurcolkodás útvonalán többé már nem talált meg, tehát valaki nyitva valónak fölvette. Mily bűncselekményre irányulónak kell a panaszt tekinteni?

Válasz. Az ismeretlen tettes által elkövetett cselekmény lehet a Btk. 365. §-ába ütköző jogtalan elcsajátítás vétsége, de lehet lopás vétsége is. Ha ugyanis a gyanúsított úgy vette fel a leesett csomagot, hogy a leesésnek szemtanúja volt, cselekménye nem jogtalan elcsajátítás, hanem lopás, hiszen a gyanúsított előtt ismeretes volt a dolog birtokosa, ismeretes volt előtte az is, hogy a birtokosnak nem volt szándékában a dolgot birtokából kiejteni és elhagyni. Ilyenkor nincs szó találasról, hanem elvétéről.

Ha egyébként a találonak arra irányul a szándéka, hogy a talált tárgyat eltulajdonítsa, vele szemben a Btk. 365. §-a alapján a bűnvádi felelősség megállapítható akkor is, ha a találastól számítva 8 nap még nem mult el. Ha ugyanis megállapítható, hogy a gyanúsított a talált tárgyat el akarja tagadni vagy éppen már úgy rendelkezik vele, mint sajátjával, bűnössége a 8 nap eltelté előtt is megállapítható. A Btk. 365. §-aiban említett 8 nap csak a teljesen jóhiszemű egyénekre vonatkozik.

119. kérdés. Egy vidéki tanalosztály állományába tartozó nőtlen legénység a közétkezés céljaira a laktanyában sertést és juhot vágat a húsvizsgálat tárgyában kiadott 54300 F. M. 1908. sz. rendeletben szabályozott eljárás mellőzésével. A közigazgatási hatóság ezt kifojgósolta s a parancsnokságot az idézett rendeletre hivatkozással intézkedésre kérte, hogy a közétkezés részére vásárolt állatokat a közvágóhidon, előzetes vizsgálat és a kellő díjak lefizetése után vágják le. Törvényszerű-e a közigazgatási hatóság álláspontja.

Válasz. Az idézett földmívelésügyi miniszteri rendelet szerint minden közfogyasztásra szánt lovat, szarvasmarhát, juhot, kecskét és sertést levágás előtt és levágás után egész-

ségi állapota felől meg kell vizsgálni. Azokban a kis- és nagyközségekben, ahol közbúvághíd van, akár magán-, akár közfogyasztásra szarvasmarha és ló csak közbúvághídon vágható le. Törvényhatósági és megyei városokban akár köz- akár magánfogyasztásra szánt szarvasmarha és ló, továbbá közfogyasztásra szánt juh, kecske és sertés is csupán közbúvághídon vágható. A vizsgálatot orvos, állatorvos vagy erre a célra kiképzett húsvizsgáló végzi.

Ezekből a rendelkezésekből tehát a fölvetett kérdést illetőleg az következők, hogy a magánfogyasztásra szánt sertést otthon, állategészségügyi vizsgálat nélkül le szabad vágni és elfogyasztani. Azt kell azonban eldöntenünk, hogy a laktanyában elhelyezett nagyobb létszámú legénység közétkezése magánfogyasztásnak vagy közfogyasztásnak tekintendő-e?

Az idézett földművelésügyi miniszteri rendelet a magánfogyasztást igen megszorító értelemben veszi s csak a szoros értelemben vett háztartást, vagyis a „háznép” részére fenntartott családi konyhát tekinti a magánfogyasztás kifejezőjének. Határozottan ki is mondja, hogy laktanyák, szállók, nevelőintézetek, étkezők, fogházak, kórházak, gyógyintézetek, szegényházak, népkonyhák, valamint az ú. n. közös konyhák háztartásai a fogyasztandó hús megvizsgálása szempontjából magánháztartásoknak nem tekintendők.

Egyes közintézetek engedélyt kérhetnek arra, hogy állatokat saját telepükön vágassanak, azonban ekkor is kötelesek saját húsvizsgálót alkalmazni.

Mindezek szerint a közigazgatási hatóságnak a kérdésben jelzett kívánságát törvényesnek tartjuk, amelyhez alkalmazkodni kell annyival is inkább, mert az idézett rendelet megszégyesítése kihágás.

Megjegyezzük azt is, hogy a húsvizsgálat a helyi közigazgatási hatóság feladata s e tárgyban helyhatósági szabályrendeletek vannak, amelyek a húsvizsgálat kérdését a helyi viszonyokra tekintettel szabályozzák, bár az országos érvenyű miniszteri rendelettel ellenkezésbe nem jöhetnek.

SPORT.

A los-angelesi olimpiai versenyek előtt.

1896 óta négyévenként mindig más és más országban ismétlődnek az olimpiai versenyek. Magyarország — egyet kivéve — mindig résztvett a nemzetek közötti viadalon és kiküldöttjei minden egyes alkalommal elismerést és dicsőséget szereztek a magyar névnek, mert kis országunk lakosainak számarányán és területének nagyságán messze túlmenő eredményeket értek el és — hisszük — fognak most is elérni Los-Angelesben.

A négy év előtti amszterdami olimpiászon Magyarország meglehetősen szép számú sportolóval vonult fel. Négy évvel ezelőtt még tehetjük. Akkor még előzele sem fujdogált annak a gazdasági válságnak, amely alatt kb. egy esztendeje igen érezhetően nyögünk. És különben is csak európai, nem pedig tengerentúli kiküldetésről volt szó, aminek költségei természetesen jóval nagyobbak.

Az amszterdami versenyek — eltekintve egyes kellemetlen meglepetésektől, mint amilyen volt pl. vízipóló

csapatunk veresége a döntőben — igen szép eredménnyel zárultak a magyar versenyzőkre nézve. Magyarország öt világ bajnokságot nyert, elért öt második helyezést s a résztvevő 45 nemzet sorában elfoglalta a tizedik helyet.

Világ bajnokságot nyert Keresztes Lajos birkózónk a könnyűsúlyban, megnyerte a világ bajnokságot kardcsapatunk, a tragikus módon elhunyt vitéz Terstyánszky Ödön alezredes az egyéni kardversenyben győzött, az ökölvívás légsúly-csoportjában Kocsis Antal küzdötte fel magát az első helyre, dr. Mező Ferenc pedig „Az olimpiások etikai története” című munkájával szerezte meg a szellemi olimpiász első helyét.

Helyezéseket értünk el a kardvívásban, ahol a világ bajnokságon kívül a második és ötödik hely is a miénk lett, (Petschauer, Gomoos), a négyszer kétszáz méteres gyorsúszásban (Bárány, Tarródi, Wannie I., Wannie II.), a százméteres gyorsúszásban (Bárány), a hölgy tornászcsapatversenyben, a vízipólóban, a birkózás minden további, szám szerint 5 súlycsoportjában (Zombory, Kárpáthy, Papp, Szalay, Badó), a női törvívásban (Dány Baba), gerelyvetésben (Szepes Béla), a törccsapatversenyben és vízipólóban.

Voltak kellemes és kellemetlen meglepetések.

Kellemes meglepetésnek volt számítható a magyar törccsapat szereplése, amely a kitünő dán együttest 10:6 arányban verte ki a további küzdelmekből, Szepes Béla gerelyvetőnk életének legjobb eredményét érte el 65 m 20 cm-es dobásával s ha a szerencse egy hajszálnyival még jobban kedvez, úgy világ bajnok lehetett volna, mert riválisainak szabványos hat dobása közül csak egy volt olyan, amely túlszárnyalta az ő átlagdobásait és pedig a svéd Lundquisté, aki így az első helyre került. Ugyancsak kellemes meglepetés volt a szellemi olimpiász babérijának elnyerése. De különösen nagy jelentőségű volt az akkor még szintén több-kevésbé kellemes meglepetésnek számítható Bárány István szereplése a 100 méteres gyorsúszásban, ahol a döntő résztvevői között ő volt az egyedüli európai. Rajta kívül a döntőben volt 3 amerikai, 1 japán, 1 kanadai és 1 argentinai. Kétség nem férhetett ahhoz, hogy az amerikai Weissmüller első helyét egyik induló sem vesztélyezteti, a többi helyezések pedig teljesen nyitlak voltak s Bárányt a papírforma szerint a legjobb esetben ötödik, hatodik helyre lehetett várni. A papírforma — javunkra — csődöt mondott és Bárány István éppen úgy, mint Szepes a gerelyvetésnél, élete legszebb versenyét és legjobb idejét úszva, másodikként ért célba.

A várakozásnak megfelelően szerepeltek a magyar kardvívók, birkózók és a reménytelen várakozásnak megfelelően a minden győzelmi esély nélkül indult futóink. A magyar sport gyengesége, hogy nincsenek futóink. Hét olimpiászon 12 magyar sprinter közül csak egy tudott si-

KI TUDTA?

A varrógépet THIMMONIER BERTALAN lyoni szabólegény találta fel 1830-ban. A szabók nagy veszedelmet láttak az ördögös masinában. Bosszút forraltak és megrohanták Thimmoniert. Gépeit összetörték s ő maga is alig tudta életét megmenteni. Sehogy se tudta találmányát értékesíteni; annyira üldözte a balsors, hogy 1854-ben a londoni kiállításon — máig sem derült ki, hogy miért — még szemlére sem fogadták el a gépét. Az első díjat egy ügyes másolat, a Howe-féle gép nyerte el. Thimmonier 1857-ben koldusszegényen halt meg.

kerhez jutni, Szobolyi, az 1896. évi athéni olimpiáson, ahol harmadik lett.

Kellemetlen meglepetést hoztak diszkoszvetőink, mert az idehaza 44 és 47 méter között dobáló magyar atléták Amszterdamban külön versenyt rendeztek akörül, hogy kinek fog sikerülni először egy 42 m-es dobás. Persze mindhárman (Egri, Marvalits, Donogán) lemaradtak. Diszkoszvetésben már egyszer világbajnokságot nyertünk Párisban (1909) Bauer Rezső révén, ki 36.04 méteres (!) dobásával akkor egyszersmind világrekordot is állított fel. Formáján alul szerepelt a dekatlon magyar versenyzője is, Farkas Mátyás, ugyanúgy a modern pentatlonban Filótás Ferenc és Pelle Pál, az egyéni tornászversenyek magyar résztvevője. Kellemetlen meglepetést szerzett Darányi szereplése a súlydobásban, aki 14.35 m-es dobásával nyolcadik lett, de itthon elért eredményével a helyezettek közé kerülhetett volna. Magasugróink közül Késmárky és Orbán képviselték a magyar színeket, kik mindketten képességükön aluli teljesítményt nyújtottak. Az itthon elért eredményeikkel helyezést kellett volna elérniök, sőt Késmárky itthon már ugrotta azt a magasságot is (194 cm.), amelyvel Amszterdamban King (U. S. A.) a világbajnokságot megnyerte. A legkellemetlenebb's a legsúlyosabb — 10 pontot jelentő — meglepetést vízipólócsapatunk szolgáltatta, amely mint nagy favorit óriási fölényvel, gőzőzönnel hengerelte le ellenfeleit s a döntőben a németekkel szemben 2:0-ás vezetést is mégis alulmaradt.

Az amszterdami olimpiai versenyekre történt visszapillantás után lássuk most, milyen körülmények között, milyen esélyekkel startolunk Los-Angelesben.

A magyar sport igen nehéz feladat előtt áll, amikor el kell döntenie, hogy kik legyenek azok a kiválasztottak, akik hivatalosan lesznek Los-Angeles versenyterein magyar címerrel a mellükön a X. olimpiász küzdelmeire kiállani. Nagy pénzügyi elesettségünkben az illetékesek igen helyesen arra az álláspontra helyezkedtek, hogy csak azokat szabad kiküldeni erre a költséges útra, akiknek szinte biztos kilátásaik vannak a helyezésre.

Úszóink és vízipólóink ebből a szempontból már nagy szolgálatot tettek a magyar sport ügyének, amikor világhírű képességeikből fakadó nagy összeköttetések révén olyan túrát kötöttek le maguknak az Egyesült-Államok területére az olimpiász előtti és utáni időszakra, hogy ennek a túrának jövedelme minden költségüket fedezi.

Úszóink három számban fognak indulni. Bárány dr. a legszebb kilátásokkal indul a 100 méteres gyorsúszásban, az utóbbi időben fáradt Halassytól azonban már az is nagyon nagy eredmény lenne, ha 1500 méteren bekerülne az első hat helyezett közé. A 4x200 méteres stafétaúszásban is indul a magyar csapat, amelynek biztos tagjai a következők: Bárány dr., Székely és Szabados. A negyedik helyre még nem történt döntés. Itt a két Wannie fivér, Kánássy és Boros az esélyes jelölt.

A vízipólócsapat most is a legkomolyabb győzelmi kilátásokkal startol az olimpiai tornán. Komjádi vezetése alatt 11 játékos megy ki, akik közül biztosnak tekinthető Bródy, Homonnay, Ivády, Németh, Keserű I., Keserű II., Vértessy, Bozsi és Sárkány kiküldetése.

Vívóink olyan formában vannak, hogy még soha ilyen nagy képességű csapatot nem küldöttünk ki olimpiászra, mint most Los-Angelesbe. A kardcsapatbajnokságra négy csapat megy két tartalékkal: Piller, Kabos, Petschauer, Gerevich, Nagy és Glykais. Ezek közül a vívók közül Kabos, Petschauer és Piller indulnak az egyéni kardvívóversenyben is.

Atlétáink közül győzelemre csak diszkoszvetőinknek

lehet esetleg kilátása, ha legjobb formájukat elérik. Eddig Remez mutatót egyedül kitűnő (49.80 m) formát, mellette Donogán lesz a másik esélyes reprezentánsunk. Szepes nagy küzdőképessége révén jól szerepelhetne a gerelyvetésben, Bácsalmás pedig a dekatlonban ki a próba-versenyen biztató eredményt ért el. Darányi a súlydobásban volt nagy reménységünk, de mostani formája nem kielégítő.

Ökölvívásban Énekes és Szigeti kiküldetése volna reális. Előbbi a légsúly, utóbbi a középsúly csoportjában indulna. Birkózásban előreláthatólag csak Tunyoghy kiküldetésére kerül sor, aki a nagyközépsúlyban indulna helyezési esélyekkel. Ha még egy birkózó kimehet, akkor az minden valószínűség szerint Zombory II. lesz.

Tornában komoly győzelmi esélyei vannak Pellének, a tornászok szeretnék a csapatversenyt is megnyerni és azon dolgoznak, hogy a Pelle—Péter—Lenzből és még egy kijelölendő negyedik tagból álló csapat is kiutazzék Los-Angelesbe. Ez természetesen pénzkérdés, mert az úszókon és vízipólókon kívül költségeket az olimpiai gyűjtésből kell előteremteni.

A honvédelmi minisztérium költségén indul három katonatiszt versenyző a modern pentatlon érdekes versenyében: Somfay százados, Petneházy és Benkő főhadnagyok.

Mindent egybevetve: megvan minden reményünk arra, hogy a magyar sport kis országunk gazdasági adottságain messze túlmenő eredményeket fog felmutatni Los-Angelesben és a X. olimpiász közönsége is tapsolhat majd a magyar erő és a magyar ügyesség diadalának.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Baranyai János II. tiszthelyettes, bonyhádi őrsparancsnok 1918 októberében a balatonberényi őrsön teljesített szolgálatot, akkor is már mint őrsparancsnok. Október hó 10-én délután egy gazdasági számtartó feljelentést tett az őrsön, hogy az uraság balatonparti lakatlan villájába ismeretlen tettesek, pontosan meg nem állapítható időben és módon behatoltak és onnan nagyértékű ingóságokat loptak el. A villát a fürdőidény befejeztével, szeptember 2-án sajátkezűleg zárta le. A lopást ma vette észre.

Baranyai tiszthelyettes *Szalai István* volt csendőr népfőlkelővel azonnal szolgálatba vezényelve magát, a villához sietett s ott a helyszíni szemlélt megtartotta. A helyszíni szemle a cselekmény elkövetési módjára és a tettes kilétére támpontot nem szolgáltatott. Mindössze annyit sikerült megállapítani, hogy a villába a tettes vagy tettesek utánczott kulcs használata mellett, a főbejáraton keresztül hatoltak be, távozás után pedig azt újból lezárták. A járőr nehéz feladat előtt állott, annál inkább, mert a szomszédos villák lakói a fürdőidény befejeztével szintén elköltöztek és így tanúkat sem lehetett szerezni, akik a tetteseket a villa környékén esetleg láthat-

ták. Baranyai tiszthelyettes mindazonáltal nem csüggedt. Széleskörű nyomozásba kezdett az egész környéken. Az ellopott ingóságok mennyisége, súlya, terjedelme amellett szót, hogy a cselekményt vagy több tettes egy ízben, vagy egy tettes több ízben, folytatólag követte el. Az is valószínű volt, hogy a lopott dolgokat (perzsaszőnyegek, cigarettatárcák, luszterek, selyemterítők stb.) a tettes vagy tettesek nem helyben, hanem városban, legnagyobb valószínűség szerint Budapesten fogják értékesíteni. Ezért a járőr tanuk után puhatolt, akik a tetteseket az utakon, vasútvonalakon, vasútállomásokon láthatták. A balatonszentgyörgyi vasútállomás vendéglőjének fizetőpincére a puhatolás során elmondta, hogy október 4-ről 5-ére menő éjjelen Vértes Ferenc Balatonberénybe való tartalékos hadnagy a vendéglőben nagyot mulatott. A járőr ezt csodálkozással vette tudomásul, mert Vértes Ferencet az őrs mint rendfokozat nélküli katonaszökevényt tartotta nyilván. A járőr kikérdezte Balatonberényben lakó hozzátartozóit, kik azt adták elő, hogy Vértes augusztus 1-én volt utoljára náluk, azóta nem látták. Egy pályaoz ezzel szemben Vértest október 3-án látta a balatonberényi vasútállomáson nagy csomaggal a Budapest felé induló vonatra felszállani. A járőr Budapestre utazott, hol a főkapitányság által kirendelt detektív kíséretében folytatta a nyomozást; annak során sikerült Vértest egy külvárosi korcsmában feltalálni. Vértes elfogása nehézségekkel járt, mert abban az időben már Budapesten — főleg a külterületi részeken — teljesen foorradalmi hangulat uralkodott. Vértesnél a járőr kevés pénzt és egy kulcsot talált, melyről azt állította, hogy Nefelejts-utcai lakásának a kulcsa. A járőr odakísérte s kiderült, hogy a kulcs nem illik a lakásajtóba. A lakásajtót a házmester nyitotta ki. A megtartott házkutatás során előkerült a hadnagyi zubbony s két ezüst cigarettatárca. Vértes most már nem tagadott, a lopás elkövetését beismerte azzal, hogy a sértett villája főbejáratának kulcsáról — akkor, midőn a villában még laktak — gipszlenyomatot készített. A lenyomatról egy lakatos barátjával kulcsot csináltatott, melynek segítségével három ízben, éjjeli időben behatolt a villába és onnan a feljelentésben szereplő ingóságokat ellopta. A lopott holmival minden alkalommal Budapestre utazott, hol azokat részben a Garai- és Telekitéren, részben pedig, mint „rokkant hadnagy”, házról-házra járva a városban eladta. A pénzt elköltötte. A járőr vértessel megmutattatta azokat a helyeket, ahol a lopott dolgokat értékesítette és így nagy fáradság árán sikerült azok egy részét őrizetbe venni. Ezután a járőr Vértest a helyszínre kísérte, hol meggyőződött arról, hogy a kulcs, melyet Vértesnél talált, azonos a gipszlenyomat után készített kulccsal, mert az a villa ajtaját kifogástalanul nyitotta. Vértest az őrs mint katonaszökevényt állományilletékes csapattestéhez adta át. A tényvázlat megszerkesztése alatt Vértes a laktanyában a hozzátartozói által friss fehérnemű között becsempészett borotvával öngyilkossági kísérletet követett el, ami azonban komolyabb következményekkel nem járt. A fogolyörzésre vezényelt népfelkelő a fehérnemű felületes átvizsgálása miatt fenytést kapott.

A leírt esetből azt tanulhatjuk, hogy tervszerű eljárás, kitartó, fáradságoztól vissza nem riadó nyomozómunka olyan esetekben is meghozza az eredményt, midőn a helyszín semmilyen támpontot sem nyújt.

Tolnai Dávid tiszthelyettes, alpári őrsparancsnok írta és küldte be hozzánk a következő tanulságos esetet,

melynek nyomozásában rajta kívül Fodor Miklós törzsőrmester, Korom Mihály és Piros István csendőrök (alpári őrs) vettek részt.

Alföldi József tiszaujfalusi határbeli lakos, fiatal gazdáikodó életmódja az őrsparancsnoknak és az őrs járőreinek már régen szegyet ütött a fejébe. Alföldi 1928 óta az atya tulajdonát képező 60 hold földön gazdálkodott. Munkálkodásáért atyjától a föld hozamának 10 százalékát kapta. Rövidesen községi képviselőtestületi tagnak választották. Mulatós, urhatnám ember volt, aki állandóan a nadrágos emberek társaságát kereste. Tagja lett a faluban működő összes egyesületeknek, tiszteletbeli állásokat vállalt. A községben tekintélyre tett szert. Kifogástalan hírnévnek és közkedveltségnek örvendett. Jól öltözködött. Az őrsparancsnok hajnali portyázások alkalmával többször látta Alföldit egy-egy átmulatott éjszaka után boros állapotban a tanyája felé baktatni. Ezzel szemben Tolnai tiszthelyettes az Alföldi tanyáján azt is látta, hogy ott rendtelenség, hanyagság uralkodott. Az istállóknak lecsigázott állatok álltak, a sovány földekben későn vetett gabona stb. Ez az ellentét gondolkodóba ejtette az őrsöt. Tolnai tiszthelyettes kiszámította Alföldinek évi jövedelmét s ezzel szembeállította könnyelmű, költséges életmódjának kiadásait. Az összehasonlításból kétségtelenül kitűnt, hogy Alföldi kiadásait nem, hogy a neki járó 10 százalék, de a 60 hold teljes jövedelme sem tudná fedezni. Feltűnés nélkül puhatolni kezdett, hogy Alföldinek nincs-e valami más törvényes jövedelmi forrása. Erre határozottan tagadó választ nyert. Ezután nem maradt más hátra, mint feltételezni, hogy Alföldi a költséges életmódjához szükséges anyagi eszközöket bűnös úton szerzi meg. Természetes, hogy ettől a pillanattól kezdve az őrs Alföldit a puhatolások folytatása mellett, mint gyanús elemet, megfigyelés alatt tartotta. Tolnai tiszthelyettes a jogtalan vagyoni haszonszerzés minden elképzelhető lehetőségét, a hamispénzgyártást, csalást, szélhámoskodást, hamiskártyázást, uzsoraüzletekkel való foglalkozást mind sorra vette, de az ilyen irányban folytatott puhatolások nem vezettek eredményre. Tolnai tiszthelyettes most már lopásokra gondolt, bár ezt a „tekintélyes” gazdáról nehéz volt feltételezni. Ilyen irányban csak annyit tudott megállapítani, hogy Alföldi egy lopás miatt börtönbe került embert fogadott meg, annak a börtönből való elbocsátása után gazdasági cselédnek, kit felruházott és kívül gőgös természetű ellenére is igen barátságosan és bizalmasan bánt.

„Addig jár a korsó a kútra, míg el nem törik” mondja a közmondás; így járt Alföldi is. Péter János tiszaujfalusi gazdáikodó házában 1930. november 3-án lakodalom volt. A lakodalom éjszakáján a házigazdának eltűnt egy 120 P értékű subája. Sértett feljelentést tett az őrsön, de gyanúja senki ellen sem irányult, mert a lakodalmon csak rokonok és jóbarátok vettek részt. A járőrök azonnal a helyszínére mentek, de ott nem találtak a nyomozáshoz kiinduló pontot. Péter János sértett kérte a járőröket, hogy a nyomozás során a lakodalmi vendégeket ne zaklassák, mert ezt ő szégyenlené, inkább veszen oda a suba. Szerinte különben sem vihették el a vendégek a subát, mert hajnalban személyesen kísérte ki őket és így észrevette volna, hogyha a suba valamelyikükénél van. Tolnai tiszthelyettes más véleményen volt. Elsősorban is megállapította a vendégek névsorát. Rögtön megakadt a szeme Alföldi József nevén, ki a lakodalomra kocsin jött és a már említett cselédjét, Mizsó Jánost is magával hozta. Tolnai tiszthelyettes azonnal kapcsolatba hozta a megelőző szolgálat alkalmával gyűjtött megfigye-

léseit a lopással és Alföldi tettességére gondolt. A vendégeket a járőrök sorra járták, de nem kérdezték ki őket szolgálatilag, hanem csak beszélgetés során érintették a lakodalmas éjszakán történeteket. A sértett egyik rokona ezen alkalommal elbeszélte, hogy az éj folyamán kiment az udvarra és látta, hogy Alföldi kocsisa, Mizsó János, éppen akkor tér vissza valahonnan a földeken keresztül. Ez az adat a gyanút alátámasztotta. Mizsó kikérdező alkalmával tagadta, hogy a lakodalmas háztól akár egy pillanatra is távol lett volna. Hivatkozott gazdjára, valamint több vendégre. Ezek kikérdezése megerősítette. Mizsó állítását. Tolnai tiszthelyettes ennek dacára sem hagyta a gyanuját. Abból indult ki, hogy Alföldi tanuskodása nem megpízható, a többi vendégek pedig egy mozgalmas, borgőzös lakodalmas éjszakára vonatkozó tanuskodásukban könnyen eshettek jóhiszemű tévedésbe. Tolnai tiszthelyettes a sürgősen megtartott házkutatástól várt eredményt. Tekintve azonban, hogy semmi olyan alapos gyanúok nem állott rendelkezésére, ami a házkutatás önálló megtartását indokolta volna, az őrsparancsnok a házkutatás megtartására a kiskúnfélegyházi kir. járásbírósgától engedélyt kért és kapott. A házkutatás során az Alföldi-tanya udvarán álló szalmakazalból előkerült a lopott suba, de előkerült azonkívül a tanya különböző részeiből egy egész garmadája a gyanús ingóságoknak. 180 óras további nyomozás során sikerült Alföldre, feleségére és cselédjére 48 lopást, 25 orgazdaságot, 4 tulajdon elleni kihágást, 7 jogtalan elszajátítást, egy sikkasztást, egy vagyonrongálást és 5 mezőrendőri kihágást ráderíteni. A tolvajszövetségnek még 9 tagja volt, kik szintén hurokra kerültek. Bűnjelek olyan tömegben voltak, hogy azokat szekéren kellett összeszedni és a községházára szállítani.

Alföldi József ügye iskolapéldája annak, hogy a helyesen, lelkiismeretesen kezelt megelőző szolgálat és az annak során összegyűjtött személyi ismeretek mennyire elősegítik a nyomozó szolgálatot. De másik tanulságot is rejt magában az eset. Sohasem lehet tudni, hogy a látszat, a külszín mögött, milyen valóság húzódik meg. Ezért sohasem szabad valakinek egyébként indokoltnak látszó meggyanúsításától pusztán tekintélyes állása, vagyoni helyzete, jó hírve, büntetlen előélete stb. miatt eltekinteni. Az óvatosság mindenesetre helyénvaló, de ilyen esetekben a gyanút, megelőző bizalmas és feltűnésnélküli puhatolásokkal kell valószínűsíteni, vagy megdönteni.

*

Az 1924. év vége felé az újlétai és nagylétai őrskörletekben a borházak és dohánypajták feltörése napirenden volt. A tetteseket nem sikerült kideríteni. Nem nagy értékű lopásokról volt szó, de a sorozatos eredménytelenség nagyon bántotta a két őrs legénységét, különösen azonban *Pálfalvi Péter* tiszthelyettes. akkori nagylétai őrsparancsnokot (jelenleg szakaszparancsnok. Tapol-

cán), mert a lakosságnak a csendőrség munkájába vetett bizalma már-már megrendült. 1924 december 14-én az egyik dohánylopás súlyos kimenetelű volt, amennyiben a tolvajok az őket tettenéző örökre rálöttek és őket meg is sebesítették. Ez az eset az újlétai őrskörletben történt, de a tettesek, gyanú szerint, a nagylétai őrskörletbe valók lehettek. A helyszíni szemlét a két őrs járőrei együttesen megtartották s annak során három darab töltényhüvelyt sikerült megtalálni. A töltényhüvelyekből meg lehetett állapítani, hogy a tettesek Steyer-pisztolyból löttek. Más adatot a helyszíni szemle nem szolgáltatott. A nyomozás ismeretlen tettesek ellen indult meg, de eredményre nem vezetett.

A pincebetörések és dohánylopások ezután sem szüntek meg. A nyomozás számai több ízben vezettek Mátrai János vértesi lakoshoz, de a nála és testvéreinél több ízben megtartott házkutatás sohasem járt sikerrel. A legutolsó betörés után, 1925 január 4-én bevezetett, 11 napig tartott nyomozás, melyben a nagylétai őrs legénységéből öt, az újlétai őrsről pedig 4 fő vett részt, végül sikerrel járt és a tetteseket az igazságszolgáltatás kezére juttatta. A nyomozás abból indult ki, hogy az egyes betöréseket, beleértve a december 14-iki rablást is, egy és ugyanazon tettesek követték el. Emellett bizonyított a végrehajtás módjának hasonlósága. Az a tény, hogy az összes cselekményeket egy környéken követték el, továbbá hogy a nyomozások során sohasem sikerült olyan tanukat találni, akik a lopások idején a környéken idegeneket láttak volna, jogossá tette a feltevést, hogy a tettesek helybeliek, illetve környékeliek. A december 14-iki eset pedig azt bizonyította, hogy a tetteseknek pisztolyuk van, vagy legalábbis volt a cselekmény elkövetésekor. Mátrai személyében volt már gyanúsítható egyén is, igaz, hogy eddig ellene sem sikerült bizonyítékot szerezni. A nyomozó járőrök Mátrai tettességét a pisztoly révén igyekeztek tisztázni. Tekintettel arra, hogy nála és testvéreinél nem sikerült pisztolyt találni, feltételezték, hogy azt valakitől kölcsönkaphatta. A bőséges személyi ismeretek igénybevetelével most már azt igyekeztek megállapítani, hogy Mátrai szorosabb ismeretségi körében nincs-e valaki, kinek pisztolya van, vagy akiről ilyen birtoklása feltételezhető. Így jutottak el Patai István vértesi lakos személyéhez, kit pár évvel azelőtt, mint volt altisztet, fegyelmileg eltávolítottak. Patairól feltételezhető volt, hogy leszerelése alkalmával pisztolyt hozott magával, melyet jóbarátjának alkalmilag kölcsön is adhatott. Patait a járőrök jól ismerték és így azt, hogy neki a bűncselekmények elkövetésében része volna, valószínűtlennek tartották. Patai kikérdezése alkalmával tagadta, hogy pisztolya volna, még akkor is, midőn a nála megtartott házkutatás során egy Steyer-pisztolyhoz való töltényhüvely került napfényre. Egy járőr kikérlezte a Patai volt bajtársait, kik előadták, hogy szolgálati ideje alatt Patai Steyer-pisztolyt rejtegetett magánál, melyet leszereléskor magával vitt. Ennek előbetárása után Patai beismerte, hogy tényleg van pisztolya és azt a földből, ahova el volt ásva, 26 darab tölténnyel együtt elő is adta. Egyben azt is előadta, hogy december 13-án a pisztolyt 6 tölténnyel Mátrai Jánosnak adta kölcsön, ki azonban nem mondta neki, hogy arra milyen célból van szüksége.

Patai állításával szemben Mátrai nem akart tudni a pisztoly kölcsönvételéről. A járőröknek ekkor az a gondolata támadt, hogy hátha tett Mátrai valahol a lakása körül a kölcsönkért pisztolyból próbálövéseket, aminek nyomait esetleg fél lehet fedezni. Az ebből a célból újra megtartott helyszíni szemle eredménnyel járt. Az istálló

KI IUDIA?

COELIBATUS a. m. nőtlen életre való köteleztetés. *Coelebs* latin szó, nőtlent jelent. A róm. kath. egyházban a papi *coelibátust* VII. Gergely pápa 1074-ben hozta be. A *coelibátus* mentesíti a papokat a családi élet gondjaitól és szorosabban fűzi őket össze az egyházzal. A *coelibátus* felállításánál a szolgálat érdekein kívül, az egyház vagyoni érdekeinek megóvása is irányadó volt.

ajtófélfájában ugyanis a járőrök lövés nyomára bukkantak s a félfából előkerült a Steyer pisztolylövedék is. Mátrai most már nem tagadott. Beismerte a rablást, az összes betöréseket, dohánylopásokat és megnevezte társait is, két testvére és három másik vértesi lakos személyében, kik cselekményeiket szintén beismerték. Mátrai egyik testvére birtokából még egy második ismétlőpisztoly is előkerült, melyet nevezett a harmadik szomszédja házában nádfedelében rejtgetett. A további nyomozás során az ellopott dohány nagy része is megkerült. Patainak nem volt része a bűncselekményekben.

Mátrai Jánost a debreceni kir. törvényszék 3 és fél évi fegyházra, társait hosszabb-rövidebb börtön- vagy fogházbüntetésre ítélte.

A sorozatos cselekmények kiderítését a személyi ismeretek, a tervszerű nyomozás és az alapos helyszínelés tették lehetővé. Helyszínek nemcsak az elkövetés vagy eredmény beálltának helyét kell tekinteni, hanem tágabb értelemben véve, minden olyan helyet, mely reményt nyújt arra, hogy a bűncselekménnyel kapcsolatban adatot szolgáltat. Ebben az esetben helyesnek bizonyult feltevés segítségével jutottak a járőrök egy ilyen mellékhelyszínhez (Mátrai lakása), ahol az alapos helyszínelés napfényre hozta a keresett adatot, mely a tettest beismerésre bírta. Érdekes ennél az esetről az, hogy az egyik tettes pisztolyát a harmadik szomszéd háza tetejében rejtgette anélkül, hogy arról a szomszédnak fogalma lett volna. Ez igen gyakran előfordul. Sok házkutatás sikertelensége erre vezethető vissza, ezért eredménytelenség esetén célszerű a kutatást a szomszédok beleegyezésével azok telkére is kiterjeszteni.

*

Göböljárás-pusztán 1915 április havában a Grauer és Schneider cég bérletén rövid párheti időközben három tüzeset fordult elő. A tűz mindhárom esetben a nappali órákban keletkezett és csak ennek volt köszönhető, hogy nagyobb anyagi kárt nem okozott, mert idejében észrevették és továbbterjedését meg tudták akadályozni. Kuruć Márton intéző április 30-án a Göböljárás-pusztán ellenőrző szolgálatban megjelenő *Kuntár József* tiszthelyettes, őrsparancsnoknak (jelenleg segédoktató a szombathelyi őrsparancsnokképző iskolában) panaszolta, hogy aznap délben a hónapos munkások konyhája ismeretlen módon kigyulladt és leégett. Előadta, hogy 10 nappal azelőtt délelőtt 11 órakor az uradalom tulajdonát képező cseléd-sertésólak ismeretlen módon keletkezett tűz folytán szintén leégtek. Az első tüzeset április 12-én a déli órákban az uradalmi lóistálló takarmányos kamrájában keletkezett, de nagyobb kárt nem okozott, mert a tüzet észrevették és nyomban eloltották. Az első két tüzesetről sehol sem tettek jelentést, mert a tüzek okozását játszó gyermekeknek tulajdonították. Az első tüzesetnél alig volt számbavehető kár, a másodikonál a sertésólak nem voltak biztosítva és így csak az uradalom károsodott kis mértékben. A harmadik tüzeset azonban már úgy öt, mint a pusztá összes lakóit rémületbe ejti.

Kuntár tiszthelyettes az időközben Göböljárás-pusztára ért járőrrel együtt azonnal megkezdte a nyomozást. Megállapításai alapján az elemi csapást, véletlent, gondatlanságot, a gyermekek játékát, mint keletkezési okokat, ki lehetett zárni. Ez az eredmény a gyújtogatás fennforgását valószínűsítette. Biztosítási csalási szándék nem vezérelhette a tettest. Abból a körülményből, hogy a gyújtogatás minden esetben nappal történt, helybeli uradalmi ember tettességére lehetett következtetni, mert az valószínűtlen volt, hogy idegen ember egymásután há-

rom ízben észrevétlenül meg tudjon fordulni és gyújtogatni a pusztán. Itt azonban megakadt a nyomozás. Bosszu, vagy más indító ok a pusztá lakói közül senkinél sem forgott fenn, erre legalább is nem sikerült adatokat kapni. Így merült fel a beteges hajlamból való gyújtogatás gondolata. Ebből az elgondolásból kiindulva, Kuntár tiszthelyettes újra sorra vette a tüzesetek színhelyén elsőnek megjelent egyéneket. Megállapította, hogy a bérgazdaságnál alig pár hónapja alkalmazásban lévő Barna Tibor segédtiszt a két első tüzeset keletkezési idején a nelysín közelében tartózkodott. A második tüzesetnél a cselédségnek is feltűnt, hogy a segédtiszt ott állt, ahol a tűz legnagyobb lánggal égett, bámulta a tüzet, de az oltás iránt nem intézkedett. Kuntár tiszthelyettes ezeket az adatokat közölte az intézővel, ki előadta, hogy a legutolsó tüzesetnél a segédtiszt is vele volt. Midőn a tűz a legjobban lángolt, a segédtiszt örömmel mutatta neki, hogy a konyha toronymagas lánggal égő tetőzete milyen fenséges látványt nyújt. A segédtiszt anélkül, hogy az oltásban részt vett volna, folyton csak a tüzet bámulta. Különös viselkedése feltűnt neki ugyan, de azért semmi gyanúja nem támadt.

Midőn Kuntár tiszthelyettes Barna segédtisztet az intéző jelenlétében kikérdezte, a segédtiszt kezdetben felháborodást mutatott és tagadta, hogy a tüzek okozásában része volna. Kuntár tiszthelyettes erre a tűz által nyújtott fenséges látványra terelte a szót. A segédtiszt egész lényé megváltozott. Magánkívül, csillogó szemekkel kezdett beszélni a magasbatörő lángok utólráhetetlen szépségéről s a tűz fenségéről. Majd kimerülve teljesen megtört és sírva ismerte be, hogy mindhárom esetben ő gyújtogatott. Cselekménye elkövetésére mindig olyan időpontot választott, amikor a pusztabeliek ebédeltek, vagy másutt voltak elfoglalva. Előadta, hogy cselekményeit lelki kényszerből követte el és csak az a vágy vezérelte, hogy a tűzben gyönyörködhessek. A segédtisztet az őrs a székesfehérvári kir. ügyészségnek feljelentette. A bíróság beszámíthatóságot kizáró okot állapított meg, a bérgazdaság pedig, mint beteg embert, elbocsátotta a szolgálatából.

Az indító ok kutatása a nyomozás elsőrendű tényezője. Ha sikerült a valódi okot más okok kizárása után valószínűsíteni, úgy a nyomozásnak már félig nyert ügye van abban az esetben, ha a valószínűsített indító ok nem általános jellegű, mint pl. a vagyoni haszonszerzés célzata. Tüzeseteknél, melyeknél a kizárás gyújtogatást valószínűsített, mindig gondolni kell a beteges hajlamra (pyrománia). Gyanúsítottnak a tűz alatt való viselkedése adja erre a legmegbízhatóbb támpontot.

*

1917 tavaszán N. község előjárósága küldönc útján arról értesítette a hévmagyarádi őrsöt, hogy akkor éjjel a község tulajdonát képező bezárt kamrának ablakát betörték és az ablakon át ismeretlen tettesek 5 métermázsas zabot elloptak. *Batár Antal* tiszthelyettes, őrsparancsnok (jelenleg állományvezető segédmunkás a budapesti I. kerületi parancsnokságnál) *Gálicz István* népfelkelővel azonnal nyomozószolgálatba vezényelte magát és a községbe, majd onnan a körjegyző és a bíró kíséretében a helyszínre sietett. A jegyző és bíró megmutatták a járőrnek az ablakot, ahol a behatolás történt. Részletes kikérdezésük során azt adták elő, hogy a község gazdaközönsége részére a községi előjáróság a földművelésügyi minisztériumtól 5 vagon vetőmag-zabot kapott 40 korona hatóságilag megállapított, métermázsánkénti árban való szétosztás végett. A zabot a vasúti állomáson községi

előjárósági tag vette át és annak felügyelete mellett szállították be a község kamrájába, onnan pedig a jelentkező gazdáknak, előjegyzés mellett kiosztották. A lemérést a bíró ellenőrizte. Minden egyes tételt bevezettek az előjegyzésbe. Mikor a kérdéses reggel ismét megjelentek a kamrában, annak ablakát betörve találták. A zabkészletet azonnal felmérték, az átlagot a kiosztott mennyiséghez hozzáadták és így jöttek rá, hogy mintegy 5 métermázsza hiányzik.

A járőr ezután hozzáfogott a helyszíni szemle megtartásához. A kérdéses ablak belülről kb. 1 méter 20 cm, kívülről, a földtől mérve 2 méter 20 cm. magas, középen lécszerű deszkával kettéválasztott, két-két ablakkal ellátott közönséges falusi kamraablak volt. Mindjárt feltűnt, hogy az ablak alját és oldalát vastag porréteg borította, mely a zabmérés következtében szállt oda, de azon semmi nyoma sem látszott annak, hogy ott valaki bemászott vagy zsákot kiadott volna. A kitört ablaküveg csepei nagyjából kint hevertek az udvaron, holott azoknak kívülről való betörés esetén befelé kellett volna hullaniuk. Abban az esetben, ha a zabot az ablak aljának és oldalának érintése nélkül adogatták volna ki, úgy az ablak alatt nyomoknak és elszóródott zabszemeknek kellett volna lenniök, ilyeneket azonban a járőr nem talált. Batár tiszthelyettes ezekből az adatokból arra következtetett, hogy „beállított” helyszínnel van dolga és hogy itt betöréses lopás nem történt. Dehát akkor mi oka lehet a községi előjáróságnak arra, hogy feljelentést tegyen? Batár tiszthelyettes elkérte a jegyzéket, mely a vásárolt zab mennyisége mellett azokat az egyéneket tüntette fel, akik zabot vettek. Megkérdezte a jegyzőtől és bírótól, hogy bejegyezték-e mindenkinek a nevét és be lettek-e a vásárolt zabmennyiségek is pontosan vezetve. Erre igenlő választ kapott.

Tünődés közben Batár tiszthelyettes pillantása megakadt egy, a fehérre meszelt falra ceruzával írt számadáson. Név nem volt rajta, csak 600 kg. súly tünt ki. Átnézte a jegyzéket megegyezően, melyben több ilyen tétel is szerepelt. Megkérdezte a körjegyzőt és a bírót, hogy miféle számolás az ott a falon? Pillanatnyi gondolkodás után csaknem egyszerre jelentették ki, hogy ezt a mennyiségű zabot elsőnek a körjegyző számára mérték le, még a zabosztásnak dobszó útján történt kihirdetése előtt. A jegyző a zabot azonnal haza is vitette a lakására. Erről egészen megfélemedtek. A járőr most már hozzáadta a 6 mázsza zabot a készlethez és a jegyzékben felvett mennyiséghez és így nemcsak, hogy hiány mutatkozott, de az még egy métermázsával több is volt, amennyinek lennie kellett. Ennek megvolt a magyarázata, mert a kimérésnél a zsákokra egy-egy kg.-ot számítottak s valószínűleg ez okozta az egymétermázsás többletet. Ezzel meg volt állapítva, hogy betörés és zablopás nem történt, az azonban mai napig is titok maradt, hogy ki törte ki az ablakot és ki akarta ezáltal a betörés látványát kelteni. Valószínűnek látszik, hogy a községi előjárósági tagok közül eszelte ki valaki ezt a kibúvót, mivel sehogy sem tudtak rájönni a hiányzó zab hollétére, a hiány árát pedig senkinek sem volt kedve megfizetni.

Minden nyomozásnál elsősorban azt a kérdést kell felvetni és tisztázni, hogy történt-e bűncselekmény és milyen. Természetes, hogy a nyomozás további iránya teljesen ettől függ. A helyszínrelépéskor a csendőrnek mindig gondolnia kell a megtévesztés lehetőségére is, kutatnia kell olyan jelek után is, amelyek erre vallanak. Azt a csendőrt, aki így jár el, nem igen lehet félrevezetni.

Szemben a forradalom arcvonalával.

— Dr. Miskolczy Ágost könyve. —

Dr. Miskolczy Ágost, kir. főügyészhelyettes, több lap között a Csendőrségi Lapoknak is már évek óta kiváló belső munkatársa, a fenti cím alatt összegyűjtötte a különböző lapokban megjelent s Szovjetországgal, a bolsevizmussal, a forradalommal és a harmadik internacionálé titkos aknamunkájával foglalkozó cikkeit. A könyv alakban megjelent munka kb. 300 oldal terjedelmű.

Miskolczy dr. könyve az olvasót olyan ismeretek területére viszi, amelyek nélkül a bolsevizmus elleni harcot el sem lehet képzelni. A most még csak úgynevezett szellemi fegyverekkel támadó bolsevizmus ellen hasztalan lenne csak fizikai fegyverekkel küzdeni; a védekezésnek is ugyanazon a terepon kell mozognia, mint a támadásnak; vagyis szintén szellemi téren. A könyv tökéletes, világos képet nyújt a szovjethatalom és a kommunista internacionálé szervezetéről, törekvéseiről és taktikájáról. Megdöbbentő elővel írja le a tanácsköztársaságnak minden életet és kultúrát kipusztító barbárságát s élénk színekkel vázolja a veszedelmeket, amelyek Oroszország felől az egész világot fenyegetik. Büntetőjogi és kriminalisztikai szempontból, mindig törvényekre támaszkodva, nagy tudással, éles jogi érzékkel és felette érdekes fejtegetéssel igyekszik megmagyarázni, hogy a szovjetállam minden függvényével és tartozékával együtt nem egyéb, mint — kultúrfogalmak szerint — büntettesek szövetsége, amelyet azonoan — állapítja meg nagy sajnálkozással — mint ilyet a legtöbb állam nem ismer fel, mert különben nem ismernék el egyenrangú és egyenjogú félként, nem türnék meg a kommunizmust, mint politikai pártot, nem kötnének a szovjettel kereskedelmi szerződéseket, egyszóval ilyen kapcsolatokkal nem vágnák önmaguk alatt a fát az európai államok, még ha az legális egyezmények stb. köpenyébe van is burkolva.

Dr. Miskolczy izzó hazafiságából következik, hogy a kommunizmusnak meggyőződéses ellensége. Írásának főcélja nem az, hogy vitába szálljon a kommunizmus elméleteivel, hanem, hogy minél szélesebb köröket meggyőzzön egy antibolsevista front mielőbbi megalakításának szükséges volta felől. E célját teljes mértékben el is éri.

Lehet, hogy akadnak a könyvnek olyan részletei is, amelyek közül némelyik évek előtt jelent meg, a maga janak. Ezt is érdeméül írjuk, mert azt bizonyítja, hogy a szerző nem másoktól hallott vagy olvasott dolgokat ismételi, hanem a maga legsajátabb, legegységibb tapasztalatainak, nézeteinek és meggyőződésének ad kifejezést. Unalmas és értéktelen az a munka, amely azt sem érdemli meg, hogy vitatkozzunk felette s amely nem termel ellenvéleményt. És bár a könyv ujságcikkekből tevődik össze, amelyek közül némelyik évek előtt jelent meg; a maga egészében mégis friss és aktuális, ami amellet bizonyít, hogy témája nemhogy elévült volna, de nap-nap mellett újra és mindjobban előtérbe kerül.

Miskolczy dr. könyve azonban nemcsak tanulságos,

hanem elejétől végig érdekes is. A szerző egyéni meg-látása, elgondolása, személyekhez és eseményekhez fűzött kommentárja az érdeklődést nemcsak felkelti, hanem mind-végig fogva is tartja. Mesteri tollra valló, gördülékeny, szép stílusával olyan dolgokat tesz szemléltetővé, vilá-gossá, amelyekről még az intelligencia körében forgó fogal-mak is meglehetősen homályosak és zavarosak.

Egészen különleges érdeklődésre és megkülönböztetett értékelésre kell a könyvnek számot tartania a csendőrség körében, amely testület hivatásbeli követelményeinél fogva állandó harcot visel a nemzetközi aknamunka ellen. Ebben a harcban a csendőrnek nemcsak a tételes törvények ismeretére van szüksége, hanem — mondjuk — szakintelligenciára is; ennek az elsajátítására pedig a Miskolczy dr. könyve, amely a hasonló szakirodalomnak magyar nyelven megjelent könyvei között egyedülálló, — kiválóan alkalmas.

A könyv ára 6 pengő. Megrendelhető a Csendőrségi Lapok útján.

—:o:—

A Kormányzó Úr Ó Főméltósága Kőszegen. Május 29-én tartották nagy ünnepség keretében a kőszegi vár ostromának 400 éves évfordulóját, melyen a **Kormányzó Úr Ó Főméltósága** is megjelent. Első útja az ódon városházára vezetett, hol az ottani polgármester üdvözlő szavaira lélekemelő beszédet mondott és összetartásra szólította fel a polgárságot. Innen Ó Főméltósága a Jézus Szíve templom főbejárata előtt tartott tábori misére ment. A misét **gróf Mikos János** szombathelyi megyéspüspök mondotta. A misén a Kormányzó Úr Ó Főméltósága kíséretében megjelent **Jákfalvi vitéz Gömbös Gyula** honvédelmi miniszter és **Hász István** tábori püspök. Jelen volt ezenkívül számos katonai és polgári előkelő személyiség. A hatalmas téren zászlók alatt kb. 15.000 ember foglalt helyet. Ezután a Kormányzó Úr Ó Főméltósága felavatta a hegy-oldalban épült **Jurisch Miklós Honvédtiszti Ünlőházat** és résztvett a Hősök Tornyának felavatásán. A belvárosban épített torony boltozata alatt az 1532-i várostrom és a világháború hősi halottainak emléket örökítették meg két márványtáblán. Az ünnepséget díszmenet fejezte be.

A szombathelyi III. kerület közreműködése a nyomor-nyhitésben. A szombathelyi III. kerület tiszti és altiszti kara az 1931/32. évi inségakció részére összesen 1660 pengő 48 fillér készpénzt adományozott. Ehhez az adományhoz többen még természetbeli adakozásokkal is hozzájárultak. Különösen megemlékezésre méltók a sárvári, pinkamindszenti, répeelaki, iváni, eszpregi, eszterházi, söjtöri, pákai, sármel-

léki, badaacsonytomaji és a sümegi őrsök nős és nőtlen legény-sége, kik a pénzbeli hozzájárulásukon kívül természetbeli adománnyal is lényegesen hozzájárultak a nyomor enyhítéséhez.

Előfizetőinkhez. Azon előfizetőinknek, akiknek előfizetése f. hó végével lejár, mai számunkhoz esekklapot mellékelünk. Kérjük az előfizetéseket idejében megújítani, hogy a lap küldésében fennakadás ne legyen. **Előfizetést — elszámolási okokból — csak f. év végéig terjedő időre fogadunk el.** Itt is felhívjuk előfizetőink figyelmét, hogy alapszabályaink értelmében fél évnél rövidebb időre előfizetni nem lehet.

Leleplezték a hősi halált halt budapesti tüzérek emlékművét. A Beresényi Miklós 1. honvéd tüzérosztály május 28-án, a dicsőséges szomolányi ütközetnek, — **Bercsényi Miklós** kurucgenerális legszebb fegyvertényének — évfordulóján tartotta meg ezrednapját. Az ünnepély alkalmával leleplezték az Andrássy-laktanya udvarán az emlékművet, melyet a világháborúban elesett budapesti tüzérek emlékére emeltek. Az ünnepség tábori misével kezdődött, melyet **P. Szabó Pius** tábori lelkesítő mondott, aki mise közben méltatta az ezrednap jelentőségét. Majd **vitéz Vécsey Aladár** alezredes osztályparancsnok beszéde után a Himnusz hangjai és ágyúdörgés közepette lehullt a lepel a hősi halált halt budapesti tüzérek emlékművéről.

A soproni honvédek ünnepe. A **Mátyás királyról** elnevezett 5. honvéd gyalogezred Bécs elfoglalásának évfordulóját ünnepséggel ülte meg, melyen áldozott az osztrák fővárost elfoglaló **Mátyás király** emlékének. Zenés ébresztő után a Deák-téren hatalmas tömeg részvételével a hetvenhatosok emlékművénél tábori misét tartottak. Majd **vitéz Kiss János** ezredes, ezredparancsnok ünnepi beszédében a legigazságosabb király és hadvezér jelentőségét méltatta és megkoszorúta az emlékművet.

Budán állítják fel Bem apó szobrát. A Bem-szobor-bizottság **Balázs György báró** ny. tábornokszernagy elnöklésével a központi városházán ülést tartott, amelyen elhatározták, hogy a magyar szabadságharc legendás vezérének, **Bem** tábornoknak szobrát a budai Döbrentei-téren állítják fel, ha ehhez a főváros hozzájárul. Ez a szobor lesz hivatva pótolni Bem tábornok marosvásárhelyi emlékművét, amelyet a románok leromboltak.

A magyar hősök emlékünnepe Milánóban. A világháborúban elesett magyar hősök emlékére nemzeti ünneppé avatott május utolsó vasárnapján a milánói magyar főkonzulátus ünnepi istentiszteletet tartott az ottani templomban, amelyen a magyar kolónia számos tagján kívül az olaszok is résztvettek.

A második honvéd gyalogezred emlékünnepe A József nádor 2. honvéd gyalogezred első zászlóaljja május 25-én tartotta emlékünnepejét Szolnokon. Tíz órakor tábori misével

A rossz viszonyok dacára! Jó árut! Olcsó árukat! Jó kiszolgálást! Hosszú hitelt!

Áruházunk árucikkei!

Hölgyek részére:

Kész női felöltők és kosztümök. Kész női szövet- és selyem-, délutáni és estélyi ruhák. Pongyolák, blúzok, ajkak. Pullóverek, kötött mellények és kötött kosztümök. Köpeny- és ruhaszövetek. Selymek és műselymek méterszámra. Vászónáruk, sifón stb. Úszóruhák, fürdőköpenyek. Menyasszonyi kelengyék. Ágygarnitúrák. Kész női fehérneműk. Damasztáru. Asztali készlet. Sezlöntakarók, díszpárnák, szoba- és futószőnyegek. Felöltőket, kosztümöket és ruhákat mérték szerint készítünk saját műhelyünkben.

Urak részére:

Kész öltönyök, felöltők. Hubertus-kabátok és trench-coatok. Télkabátok, bundák. Öltöny- és felöltőszövetek. A H. M. új előírásának megfelelő szövetek. Egyéb egyenruhaszövetek nagy választékban. Férfi-fehérneműk. Pullóverek, kötött mellények. Fehérneműanyagok méterszámra. Úszóruhák, fürdőköpenyek. — Öltönyöket, felöltőket és egyenruhákat mérték szerint készítünk saját műhelyünkben.

WEISS GYULA RT. Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 18. szám.

Vásárlásnál a fényképes vasúti vagy személyazonossági igazolvány felmutatását kérjük.

vette kezdetét az ünnepség, melyet a laktanya udvarán tartottak. Mire után *Laczhegyí Zoltán* őrnagy, zászlóaljparancsnok megemlékezett a szerencsétlenül járt hős magyar repülőkről. Utána ünnepi beszédet mondott *Rankay József* százados. Végül a díszszázad elvonult a megjelentek előtt és az ünnepség a díszbóddal befejezést nyert.

Szolgálati fellépés a fővárosban. Budapesten június 8-ára virradó éjjel 24 és 1 óra között *Madarasi Pap Sándor* őrmester, a közlekedési csendőrség műhelymestere hazafelé tartott a laktanyába. A Csörsz-utcában egy véres ember, *Kráhn József* szerelő elébe állt és panaszkodott, hogy egy ittas társaság összeverte. Madarasi őrmester igazolásra szólította fel a társaságot. Míg Madarasi őrmester az igazolattással foglalkozott, a sértettet a társaság újból ütlegelni kezdte. Madarasi őrmester a verekedőket a verekedés abbahagyására hívta fel, mire valamennyien ellene fordultak és megtámadták. Madarasi őrmester kardjával védkezve a közelben levő kerítéshez akart hátrálni, de az egyik támadó hátulról leütötte. Mikor az őrmester elesett, a társaság valamennyi tagja (4 férfi és 1 nő) megrohanta és le akarta fegyverezni. Az őrmester a földön sem hagyta magát és kardjával támadóin több sérülést ejtett, így a négy támadó sem tudta lefegyverezni. Egy közeli villából riasztásként két pisztolylövést adtak le, ekkor a támadók egy kivételével, akit Madarasi őrmester elfogott, elmenekültek. A zajra két rendőrszem a megtámadott őrmester segítségére sietett, kinek segítségével a támadók közül négyet elfogtak és bekísérték a főkapitányságra. A kardfegyverhasználat következtében a támadók több kisebb (nyolc napon belül gyógyuló) sérülést szenvedtek. Madarasi őrmester a fején jelentéktelenül megsérült. Az ügyben a rendőri nyomozás és a kivizsgálás folyik.

Járőr megtámadása és fegyverhasználat. A drégelypálánki őrs állományába tartozó *Sebestyén Sándor* törzsőrmester és *Virág Imre* őrmesterből állott járőr június 3-án 6 óra 45 perckor Drégelypálán közszékhelyen *Lukács Imre* ottani lakost közérközlésébe ütközött kihágáson tettenérte. Midőn a járőr Lukácsot a feljelentéshez szükséges adatok bementására szólította fel, az az igazolást megtagadta. A járőr erre Lukácsot elfogta és igazoltatás végett a közszékházhoz akarta kísélni. Lukács ellenszegült és kijelentette, hogy inkább meghal, de nem adja meg magát és a járőr felszólítását nem teljesíti. Sebestyén törzsőrmester ekkor parancsot adott Virág őrmesternek, hogy az elfogott egyént bilincselje meg. Amikor Virág őrmester a bilincselést akarta foganatosítani, Lukács a nála levő kapával az őrmestert fejbeütötte. A támadás közben Sebestyén törzsőrmester szuronyfegyvert használt és Lukácsot a balkarján megsebesítette. Orvosi vélemény szerint úgy Virág őrmester, mint Lukács sérülése 8 napon belül gyógyul. Lukácsot a járőr elfogta. Az ügyben megindult a kivizsgálás.

Fogoly megsérülése. F. év január 22-én a Salgótarjáni Köszékházban R.-T.-től ismeretlen tettes az asztalfiók feltörése után 1500 P készpénzt lopott el. A baglyasaljai őrs egyik járőre május 28-án elfogta *Faltényi Pál* zágyvapálfalvai lakos asztalossegédet, ki alaposan gyanúsítható volt a betöréses lopás elkövetésével. Emiatt az őrs egyik járőre Faltényit a nyomozásra illetékes salgótarjáni állami rendőrséghez akarta bekísérni. Mikor a járőr a fogollyal a rendőrkapitányság épülete elé ért, a gyanúsított hátraugrott és futásnak eredt. A menekülőt a járőr, valamint a kapuőgyeletes rendőr üldözőbe vette. A város szélén a rendőr pisztolyából riasztólövést adott le, utána pedig elesett. Eközben a rendőr kezében levő pisztoly újból elsült és a menekülő bal lábfejét megsebesítette. A gyanúsítottat ekkor elfogták és gyógykezelés végett szállították a salgótarjáni bányakórházba.

Dícséreték. A m. kir. Honvédelmi Miniszter Úr a f. évi 100.800. eln. 8—1932. számú rendeletével *Szilványi Károly* őrnagy hadbírónak az igazságügyi szolgálat terén kifejtett kiváló és eredményes teljesítményeiért *dicsérelt elismerését fejezte ki és dicsérelt okirattal is kitüntette.*

RÉTI ISTVÁN ny. csendőrtörzsőrmester

O. F. B. ingatlanforgalmi irodája Pesterzsébet, Szondi-utca 8/b. Felkéri mindazokat, akik házat, birtokot telket bárhol óhajtanak vásárolni, bizalommal forduljanak hozzá, hogy zugúgnokok kezébe ne kerüljenek.

A m. kir. csendőrség Felügyelője dicsérelt okirattal látta el: Micskey Kálmán századost, mert 10 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt különböző beosztásokban, 4 év óta pedig mint nyomozó alosztályparancsnok, nagy körültekintést és szaktudást igénylő szolgálatát kiváló eredménnyel látta el. *Nagy Benjamin* alhadnagyot, mert hosszú csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatot mindig buzgalommal és igen jó eredménnyel végezte és mint szakaszparancsnok alárendelt legénységét úgy szolgálatban, mint szolgálaton kívül helyesen nevelte, vezeti és oktatja; *Busai Sándor* tiszt-helyettes, mert hosszú csendőrségi szolgálati ideje alatt nemcsak a közbiztonsági szolgálatot végezte mindenkor fáradhatatlan buzgalommal és igen jó eredménnyel, hanem mint őrsparancsnok alárendeltjeit szolgálatban és szolgálaton kívül helyesen nevelte és oktatja.

A székesfehérvári II. csendőrkörület parancsnoka dicsérelt okirattal látta el: vitéz Molnár Sándor tiszt-helyettes egy cigány által elkövetett négyrendbeli betöréses lopásnak igen fáradtságos nyomozással, ernyedetlen szorgalommal és kiváló szaktudással történt kiderítéséért; nyilvánosan megdicsérelte: Reichart Ferenc őrmestert egy cigány által elkövetett négyrendbeli betöréses lopásnak igen fáradtságos nyomozással, ernyedetlen szorgalommal és kiváló szaktudással történt kiderítéséért, járőrvezetőjének igen buzgó és odaadó támogató-sáért.

A szombathelyi III. csendőrkörület parancsnoka dicsérelt okirattal látta el: Fendrik Károly alhadnagy, csornai szakaszparancsnokot, mert Csorna községben 1929. és 1931. években *Sichermann Miksa* és társai sérelmére 3375 P kárértékben elkövetett sorozatos betöréses lopások tetteseit és orgazdáit nagy szorgalommal és minden irányban kiterjedt körültekintéssel teljesített nyomozás során kézrekerített és az igazságszolgáltatás kezére juttatta.

A szegedi V. csendőrkörület parancsnoka dicsérelt okirattal látta el: Berki János tiszt-helyettes hosszas csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységéért és példás magaviseletéért; *Vágó József* őrmestert, mert Mezei Dezsőné sérelmére elkövetett gyilkossági esetben fáradtságot nem ismerő buzgalommal, leleményességgel és lelkiismeretességgel puhaltolva, a tettest kiderítette és az igazságszolgáltatás kezébe juttatta; *Papp Imre* tiszt-helyettes, hosszas csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységéért, mint őrsparancsnok, előjáróinak hathatós támogatásáért, őrsének mintarendben tartásáért, alárendeltjeinek helyes neveléséért és igen jó magaviseletéért; *Kandász István, Horváth István III., Szankó János, Farkas Mihály* tiszt-helyettes őrsparancsnokot hosszas csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységéért, elő-

Van szerencsém a m. kir. csendőrség i. t. tagjainak szíves tudomására hozni, hogy mint a „PANNONIA” egyenruházati és felszerelési cikke árúháza tulajdonosának (Steiner Zsigmond) volt cégvezetője, önállósítottam magam.

Felhívom nb. figyelmüket az őrsőkre már kiküldött árjegyzékemre, amelyben a felsorolt cikkeim úgy minőség, mint kivétel tekintetében a legjobbak, árúim a hasonló árúházak árúinál lényegesen olcsóbbak.

„ELITE”

divat és egyenruházati felszerelési cikke árúháza

Cégtulajdonos: ALMÁSI ISTVÁN

Budapest, VI., Nagymező-u. 38.

Telefon: 21-4-83.

Postatak. csekkszám: 16.909

Járőrszolgálatba vigyen magával Weiss Manfréd konzervet!

A konzervféléket, azok árát és megrendelési nyomtatványokat lásd „Csendőrségi Lapok” I. évi márc. 1., márc. 15. és máj. 1. számokban, illetve azok mellékleteiben.

Weiss Manfréd Első Magyar Konzerv és Ércárugyár Rt. Bpest, IX., Máriássy-u. 1.

Járóinak hathatós támogatásáért, alárendeltjeinek helyes neveléséért; *vitéz Hegedüs Gyula és Herjeczki György* tisztihelyettes hosszás csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységéért és igen jó magaviseletéért; *Kelemen János* törzsőrmestert és *Fodor János* csendőrt egy elfogadó felfegyverkezett és támadólag fellépő szokásos büntetéssel szemben szolgálaton kívül történt bátor és igen katonás magatartásával használt szuronyfegyverhasználatáért és az elfogásért; *Nemesszeghy Pál* tisztihelyettes és *Juhász Péter* törzsőrmestert, mert Orosháza határában 1931. évben elkövetett vasút elleni merénylet tettesének kiderítése körül igen eredményes és körültekintő tevékenységet fejtett ki, miáltal a tettes 24 órai nyomozás után az igazságszolgáltatás kezébe került; *nyilvánosan megdicsérte: Kovács Gábor II., Varga László, Gyapjas Ferenc* törzsőrmestert hosszás csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységéért és igen jó magaviseletéért; *Pusztai János* törzsőrmestert, mert Luczó János sérelmére elkövetett rablás és szándékos emberölés ügyében fáradságot nem ismerő buzgalommal és lelkiismeretességgel nyomozott és a tettest az igazságszolgáltatás kezébe juttatta; *Vince Aladár* őrmestert, mert Luczó János sérelmére elkövetett rablás és szándékos emberölés ügyében járőrvezetőjét fáradságot nem ismerő buzgalommal támogatta, miáltal tettes az igazságszolgáltatás kezébe került.

Házasság. *Strazimir Miklós* 3. h. gyalogezredbeli főhadnagy június 6-án tartotta esküvőjét *Lóza Emma* úrhölgygel, *Lóza Jenő* ezredes, kerületi parancsnok úr leányával Székesfehérvárról. — *Skerlán Kálmán* százados június hó 11-én tartotta esküvőjét *Riedl Magda* úrhölgygel, Budapestben.

Nemes Szomor Béla: „A nemzetvédelem” Budapest, 1932. Attila-nyomda r.-t. A szerző kiadása. Budapest, V., Korall-u. 31. Ára 1.50 P. A mű célja olvasóival megismertetni a nemzetvédelem érdekében szükséges tudnivalókat. Fel akarja világosítani a napilapokat olvasó közönséget azon fogalmakat illetően, melyeket az újságok csak egy-egy idegen szóval jelölnek meg. Ezen többnyire elvont fogalmak értelme sokszor csak nagy keresés útján állapíthatók meg különböző szakművekben.

A szerző igyekezett az egyes fogalmakat egyszerű népies módon s könnyen megérthető alakban megmagyarázni, hogy a széles rétegek is megérthessék őket. Sikerült elérni, hogy az eddig sokszor félreismert vagy egyáltalában nem ismert, részszul magyarázott, csakis divatos jelszavakként használt fogalmak tisztázottassanak.

A mű a hazáját szerető keresztény magyar embert óvatossá fogja tenni s helyes magatartásra ösztökélni. A 101 oldal terjedelmű munka 12 fejezetre oszlik, melyek a következő témákat tárgyalják: I. A nemzetvédelem. II. Jogszabályok, azok keletkezésének célja. III. Nemzetközi jog. IV. Gazdálkodás. Termelés. Fogyasztás. V. A pénz. A birtok. Áru. Érték. Hitel. VI. Munkáskérdés. VII. Társadalmi harc és kérdések. VIII. Nemzetiségi kérdések. IX. A világháború és okai. X. Az októberi forradalom. Tanácsköztársaság. XI. Politika. Politikai irányzatok és pártok. XII. Békekötés.

A tartalomban foglaltakat a mű kérdés és feleletekben tárgyalja. A pótlékban a szerző a zsidókérdést ismerteti. Felemlítendő még a „Közérdekű adatok” című gyűjtemény, mely a világ mai gazdasági és kulturális életéről nyújt érdekes adatokat. A könyv tansegédeszközül szolgálhat az oktatóknak a nemzetvédelmi oktatásnál.

Láthatatlan fegyvert talált fel egy tanár. A Felsőkereskedelmi Iskolai Tanárok Körében a napokban mutatta be id. *Motnar Béla* tanár saját találmányú láthatatlan fegyverét. A löfegyver szerkezete a kabát ujjában van elhelyezve és alig észrevehető mozdulatra lövi ki a golyót. A találmány iránt szakkörökben nagy érdeklődés mutatkozik.

Megjelent a Magyar Diákkalauz második kiadása. *Horváth Kálmán* ny. min. számv. fótanácsos, hírlapíró Magyar Diákkalauzának második, javított és bővített kiadása megjelent. A csinos kiállítású, tíz éves munka a tanulóifjúság anyagi támogatásának (ösztöndíjak, tanulmányi segélyek, diákszociális intézmények stb.) ügyén kívül részletesen ismerteti valamennyi iskolánkat és a főbb szaktanfolyamokat. Az ifjúság részére pályadíjak és rejtvények egészítik ki a házagpótló munkát, amelynek ára egy pengő és postai szállításkor 20 fillér portó. Kapható a könyvárúsió helyeken vagy a szerzőnél (Budapest, I., Várfoke-u. 12. sz.)

Csendőrségi Közlöny II. szám. Személyes ügyek. Miniszteri rendeletek. A végleges nyugálományba nevezettek: *Marton Vince*, pécsi IV. és *Both Márton* debreceni VI. kerületbeli tisztihelyettesek. Ideiglenes nyugálományba helyezettek: *Parajdi Péter* budapesti I., *Hajdú Gyula* szombathelyi III., *Bába Imre*, *Papp Imre*, *Gál István* szegedi V. és *Mike József* debreceni VI. kerületbeli tisztihelyettesek. Az ideiglenes nyugálományban meghgyattak: *Kun Károly*, *Odor Imre* székesfehérvári II. és *Keller Lajos* pécsi IV. kerületbeli ideiglenesen nyugdíjazott tisztihelyettesek. Nemesség elismerése: *Jalovitzky Andor Sándor* őrnagynak régi magyar nemessége és a „*Jalovai*” nemesi előnev használatához való joga igazolva van. — A m. kir. belügyminiszter *Flaisz Ferenc* próbaesendőr családi nevét „*Faragó*”-ra, *Podnevár Mihály* tisztihelyettes és kiskorú gyermekeinek családi nevét „*Pálhidai*”-ra, *Milosovics István* törzsőrmester családi nevét „*Majoros*”-ra, *Kalovits István* őrmester családi nevét „*Keresztes*”-re, *Mandity Boldizsár* őrmester családi nevét „*Madarász*”-ra, *Kotisel Vazul* törzsőrmester, valamint kiskorú gyermekeinek családi nevét „*Kertész*”-re, *Bláz József* próbaesendőr családi nevét „*Hajnal*”-ra és *Hajzer András* próbaesendőr családi nevét „*Hajdu*” névre változtatta át. — **Szabályrendeletek:** Közszolgálati alkalmazottak gyermekeinek nyári idényre szóló arcképes igazolványai. — Rádió amatőr készülék tulajdonosokról kimutatás felterjesztésének beszüntetése. — A parádi tördőkülönítmény működését május 15-én megkezdte. — Külföldön megjelenő sajtótermékek terjesztésének tiltása. — Dunai hajókon felszerelt szórakoztató rádióvevőberendezések üzemben tartása. — Lötűtasítás helyesbítése. — Szénsavas tej előállításának és forgalmának szabályozása. — Ipari munka törvényes szünetének a szódavígyártással foglalkozó üzemekre vonatkozó ideiglenes felfüggesztése. — A foghúzás gyakorlásának törvényes minősítéssel nem bíró egyének részére kivételes megengedéséről szóló belügyminiszteri körrendelet hatályon kívül helyezése.

Őrsparancsnokká kinevezetett: a debreceni VI. kerületben *Balogh József* III. tisztihelyettes.

Elöléptek. A budapesti I. kerületben törzsőrmesterré: *Varga Károly* II., *Fazekas János* és *Somogyi István* őrmesterek; őrmesterré: *Nagy Károly* és *Bedi Győző* csendőrök; a szombathelyi III. kerületben őrmesterré: *Pongrácz János* csendőr; a szegedi V. kerületben törzsőrmesterré: *Ónodi János*, *Demeter Imre* és *Varga István* II. őrmesterek; őrmesterré: *Schvella Ferenc*, *Kávai Péter*, *Rau Dániel* és *Boros Jenő* csendőrök.

Családi ház építésére, építkezés befejezésére, házvásárlásra, kamatos kölcsönök kicserélésére, házhely vételére

10–15 éves törlesztéssel

kamatmentes B. I. B. kölcsönt adunk

Személyes érdeklődés d. e. 9–1-ig, d. u. 3–6-ig

Videkieknek levélben:

Budapesti Ingatlanbank R.-T.

Budapest, VII., Rákóczi-út 10. szám — Telefon: 34–6–05. Alapítva 1906.

SALAMONOVITS RUHÁZATI ÉS TEXTILFELDOLGOZÓ VÁLLALAT

Budapest, VI., Teréz-körút 1/a. — Telefon: 233-88.

Gyári áraink:

Fehér tenisz-nadrág ... P 6.90 || Sport lengvel nadrág ... P 7.90
Viharkabát, khaki ... P 8.90 || Egyenruhák ... P 65-től
Khaki posztó méterje . P 7.70

Szőnyegek, bútorok csendőrség részére előleg nélküli részletfizetésre

Telefon: 271-77.

legolcsóbb árakon.

Recamiék, sezlonok, sezlontakarók, ebéd- és püszönyegek, vasbútorok, paplanok stb.

Videkre értesítésre megbízottal küldünk

Központi Lakásberendező Budapest, VI., Liszt Ferenc-tér 5.

Véglegesítették: a budapesti I. kerületben: Gohér János, Hajnar József, Boros Lajos, Bakács Lajos, Viola Gyula, Nadasi István, Szabó Pál, Berze István, Csipes István, Junasz Miklós, Kézér Márton, Lantos (Zsirák) Ferenc, Kerekes Kálmán, Kovács József, Tenke Imre, urnegyi György és Kisbalazs (Huzsák) Béla próbaesendőrök; a székesfehérvári II. kerületben: Forgács (Ferteties) Antal, Barsi István, Halmos (Hermann) Ferenc I., Samu Vince, Poigár Jenő, Vatai György, Voigyes (Winand) Mátyas, Neisinger József és Varga Béla próbaesendőrök; a szombathelyi III. kerületben: Piller János, Rácz János, Baráth Sándor, Varga József, Fritz Jenő, Kiss Sándor, Marton György, Haklár Ferenc, Bogнар Pál, Nemeth János, Gocze Antal, Imre László és Iván Gyula próbaesendőrök; a pécsi IV. kerületben: Marton József, Molnár János VI., Molnár István V., Csapó Gyula, Fábian István, Kovács Jenő II., Molnár Imre, Kardos Ferenc, Kukuruzsnay György, Horváth Karoly I. és Fodor Sándor próbaesendőrök; a szegedi V. kerületben: Jakus István, Hunkó János, Horváth János, Kocsis Ferenc, Kerekes József, R. Kiss József, Matuz Béla, Oláh István, Puskás Lajos, Lantos (Lau. nyecz) Pál, Tógyinka János, Fazekas András, Dénes János, Csanádi Mihály, Baukó Pál, Csapó Balint, Csurzás József, Varga Mihály, Töke László, Illés Sándor, Fehér László, Bago Gergely, Balogh György, Bakó Sándor, Deak Imre, Falau Sándor, Horvath István, Körmendy István, Lovasz János, Lorincz (Lórik) Ferenc, Naicsa Béla, Novák Ferenc, Peták Ferenc, Vágó János és Szijj Miklós próbaesendőrök; a debreceni VI. kerületben: Barna János II., Bláz József, Harsányi Jenő, Hajzer András, László András, Pásztor Béla, Kaszar Sándor, Práda Bertalan, Karacs László, Sarkadi Antal, Váradi Sándor, Adám Antal, Kovács Sándor III., Kovács István I., Papp Sándor, Szabó István III., Szücs Sándor, Gy. Szabó Lajos és Tóth Mihály próbaesendőrök; a miskolci VII. kerületben: Fekete József, Osgyáni Barnabás, Beni Sándor, Mezei M. József, Kecskés Károly, Tóth István, Nagy János és Juhász Mátyás próbaesendőrök.

Házasságot kötöttek. A budapesti I. kerületben: Pajor (Pászkan) János g. tiszthelyettes Major Jolán Zsuzsannával Bükkön; a székesfehérvári II. kerületben: Sarkadi Károly törzserőrmester Varga Margit Lidiával Lovászpatonán; a pécsi IV. kerületben: Vogronics Boldizsár tiszthelyettes Szabó Zsófia özvegyvel Tolnanémediben.

Elhalálozás. A nagykanizsai gyalog tanalosztály állományába tartozó Pujá András próbaesendőr június 4-én 3 óra 45 perckor hirtelen meghalt. A halál valószínű oka: szívbénulás.

Ellátás Hajdúszoboszlón. Hajdúszoboszló 73 C. fok hőforrása reumatikus bántalmak ellen kitűnő hatású. Király Antal ny. esendőrtiszthelyettes azoknak a bajtársainak és hozzátartozóiknak, akik e hőforrást használni óhajtják, a fürdőből 3 percnnyire fekvő saját házában lakást és kívánatra teljes ellátást ad. Napj penzió 2 P 50 f. Levélbeli érdeklődésre részletes felvilágosítást ad. A fürdőjegy ára egész napra 80 f. tisztviselőknél (esendőröknek) 64 fillér, félnapra (d. u. 1 órától) 64 és 48 fillér. Címe: Hajdúszoboszló, Major-u. 204.

Ki tud róla? Bodokán Emil szentesi lakos, m. kir. államrendőrségi detektív kéri azon esendőröket, akik a román háború kitörésekor a nagydisznói őrsön teljesítették szolgálatot, a címüket közölnék vele.

Eladó keveset használt, igen jó állapotban levő „Remington” gyártmányú írógép (nem Portable) 5 éves írásbeli garanciával. Ára 250 P. Érdeklődni lehet Szabó Károly tiszthelyettesnél, nyomozó osztályparancsnok Bpest, Bősörményi-út 21. — 1931 végén vásárolt, keveset használt „Remington” író-

gép (nem Portable) eladó. Kézpénzfizetés mellett 200 P. részletfizetés mellett 250 P. Havi részlet 20 P. Részletvásárlás esetén az első hónapban 40 pengő fizetendő. Ertekezni és a gépet megtekinteni lehet: Link Ádám törzserőrmesternél, Budapest, I. ker., Ferry Oszkár-utca 26., IV. em. 192.

Csendőrségi tollforgót árusít, köt. javít Vlahina Mihály polgári altiszt Budapest, I., Bősörményi-út 21. (Csendőrlaktanya) vagy Fekete Imre ny. törzserőrmester Kunszentmiklós. Árak és munkadíjak: szép, új dísztoll, válogatott tollból 10.— P. szolgálati tollforgó nagyság szerint 5—6 P, régi toll átkötése 1 P, pótlással 2 P, beküldött új toll vágása és megkötése pótlás nélkül 3 P, pótlással 3 P 50 f. A postaköltséget a megrendelő viseli.

Olvassa el, mielőtt ír nekünk!

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk. — A megjelent közleményeket tiszteletdíjban részesítjük, de tulajdonjogunkat fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad utánnymatni. — Kéziratot csak akkor küldünk vissza, ha a szerző megcímezett és válasz-bélyeggel ellátott borítékot mellékel. — A közleményeket kérjük a papirnak csak egyik oldalára, félhasábosan, írógéppel vagy jól olvasható kézírással írni; olvashatatlan kézírással nem foglalkozunk. — Tizenöt gép- vagy kézírással hasábnál hosszabb kéziratot csak előzetes megegyezés után fogadunk el. — A cikkeket mi korrigáljuk, korrekturelevonatot csak kivételes esetekben adunk. — Szerzőink különnyomataikat közvetlenül a Stádium-nyomda igazgatóságától (Budapest, VI., Rózsa-utca 111.) szíveskedjenek megrendelni, amely azt velünk kötött szerződésének írszabása szerint köteles elkészíteni. — Szerkesztői üzenetben mindenkinek válaszolunk, de a kérdés teljes nevét, rendfokozatát és állomáshelyét tüntesse fel. — Névtelen levélre nem válaszolunk. — Kéziratok sorsáról csak szerkesztői üzenetben adunk választ. — Aki levelet ír, vagy közleményt küld be nekünk, kísérje figyelemmel a szerkesztői üzeneteket. — Levelet nem írunk, bélyegyet tehát felesleges beküldeni. — Jellegűl legcélszerűbb kisebb helység nevét vagy útjegyű számot választani. Annak, aki jelgét nem jelöl meg, nevének kezdőbetűit és állomáshelyét adját választolunk. — Közérdekű kérdésekre a „Csendőrségi Lekszikon” rovatban adunk választ. — Előfizetni csak legalább félévre lehet. — Előfizetést csak a csendőrség, honvédség és az állami rendőrség, továbbá a bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges vagy nyugállományú tagjaitól fogadunk el, mástól

Bútor leghosszabb részletre

legolcsóbban, legnagyobb választékban **NEMZETI BÚTORHÁZNÁL**

Dohány-utca 39. és 46. szám (Klauzál-utca sarok)

Az egész világon
legjobban bevált,
legelterjedtebb írógép a

REMINGTON

PUCH és eredeti

STEYR WAFFENRAD

kerékpárok a csendőrség
részére legalkalmasabbak

PUCH MŰVEK RT. Budapest, VI., Lehel-u. 25.

nem. — Az előfizetéseket kérjük pontosan megújítani, mert a felszólítás költését külön felszámítjuk. — A nekünk számtalú pénzküldeményeket kérjük a Csendőrségi Lapok 25.342. számú postatakarékpénztári csekkzámaijára befizetni. — A szerkesztők a szerkesztőségben ünnepnapok kivételével 15–18 óráig találhatók. Szolgálati beosztási helyeiken a lap ügyeivel nem foglalkoznak. — A lap részére számtalú közleményeket, leveleket stb. nem a szerkesztők nevére, hanem a szerkesztőségnek kell címezni, így: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest, I., Bőszörményi-út 21. szám.”

Világos. Egyik napról a másikra menyasszonyt cserélni meglehetősen kockázatos dolog, reméljük azonban, hogy ezt nemcsak azért teszi, hogy a sorszámtalú megmentse, hanem vannak erre komolyabb és kiforrottabb okai is. Mert viszont, ha csak a sorszámtalú miatt tenné, ne tegye, mert a sorszámtalú csak azzal az arával lehet megtartani, akivel előjegyezték. Új arával új sorszámtalú kap. Gondolja csak meg, mennyi visszaélés történhetne, ha nem így volna.

Szikszai Sándor ny. törzsrőmester, Hajdúsámson. Magánlevélben senkinek sem adunk választ. Hogy miért kérte a kerületi parancsnokság a levelében említett adatokat, azt így nem tudhatjuk, de valószínűleg azért, mert a bíróság annak idején elfelejtette az ítéletet a csendőrséggel közölni. A büntetés tartamára ugyanis a nyugdíjat nem folyósítják. A nyugdíjat csak akkor vonják meg bírói ítélet alapján, ha az ítélet a hivatalvesztést is kimondta. A szóbanforgó esetben erről nem lehet szó.

Székesfehérvár. Ezen már nem lehet vátoztatni. Mójában állott, hogy az őrsparancsnokképző iskolába jelentkeztek s ha megtette volna, be is jutott volna. Őn arra a lapra tette fel az egész előrehaladását, hogy majd csak kivárja, amíg gazdasági tiszthelyettség mégis kinevezik, az ilyen egyetlen lapok azonban az élet kártyajátékából sokszor kimaradnak. Ezzel most már véglegesen számolnia kell, mert a mostani létszámviszonyok és előléptetési keretek között legalább 5 éven kellene eltelnie ahhoz, hogy őn gazdasági tiszthelyettség előléptetésre sorra kerülhessen, akkorára azonban elfelejti mindazt, amit máris régen tanult. Nem vethet semmit senkinek a szemére, mert alkalma nyílt, hogy gazdasági tiszthelyettség rendfokozat helyett a csapatbiztosítási rendfokozatot elérhesse s azzal, hogy ezt az alkalmat nem vette igénybe, minden kockázatot magára vállalt. A gazdasági szolgálathoz még akkor sem szabad ilyen mértékben ragaszkodni, ha az ember jóformán csak arra érzi magát rátermettnek s ha pedig esetleg nem is egészen ez a tisztelőtreméltó szempont vezette, akkor megérdemli a csalódást. Peküdjék neki a csapatbiztosítási rendfokozat elérésére és igyekezzék az őrsparancsnokképző iskolába bejutni.

Tiszavirág. Idegen a neve, válasszon magyarosat. Kicsit tényleg gyanús az a név, amit említ, talál helyette sokkal jobbat és eredetibbet is, a Forrás például hangzásban egészen közeli rokona a mostani nevének. De van más is bővíben. Közlebről egész gyűjteményt fogunk közölni.

Pálfa. A nagypihenő után tovább kell portyázni, a szolgálati lapon tehát a községből való elindulás időpontjátalú pontosan — minden megtoldás nélkül — a nagypihenő végéig kell beírni. Az nem változtat a dolgon, hogy a pihenőhelytől a község széléig néhány percet még a községben halad a járőr, túlzott s ezért szükségtelen pontosság volna ilyenkor a község legutolsó háza mellett a másodpercre megállapított időt bejegyezni. Más eset a község leportyázása, ezzel azonban önként — mint írja — már a pihenő előtt végeztek.

I. gy. ezred. A csendőrség az ezredparancsnokság útján már értesítést küldött, hogy nem volt felvehető. Az okmányait is ezen az úton kellett, vagy kell majd a bevonulás után megkapnia. A csendőrséghez belátható időn belül újabb felvétel nem lesz.

Kéthely. Talán az ősszel.

P. Gy. th., Vasas. Elkésett a pályázattal. Május 17-én keltezte, de csak június 1-én adta fel s mi 3-án kaptuk meg. Miért?

T. J. prb. esendőr, Mezöberény. Ofelsége viselte a lefele hajló, a tábornagy pedig a felfelé hajló tölgyfalevelet, a háború utáni honvédségi öltözet és felszerelési szabályzat azonban a tábornagy rendfokozatot lefelé hajló tölgyfalevéllel tárgyalja. A tábornagy rendfokozatot csak a hábrában lehetett elérni s nálunk egyedül József kir. herceg Ofensége viseli.

Dunamenti őrs. A folyó évi 15. sz. Belügyi Közlönyben közzétett 75.229—B. M. 1932. sz. rendelet minden házasanaladó, tehát az érdekelt csendőrökre és menyasszonyaikra is vonatkozik. Ha tehát a születési anyakönyvi kivonatot a menyasszonya megszállott területéről nem tudja megszerezni, helyettesítheti azt keresztlevéllel is. Az anyakönyvvezető esetleg esküt vesz tőle, hogy a keresztlevél adatai helyesek. Az említett rendelet különben azt is megmondja, hogy az illetékes anyakönyvvezető felterjesztése alapján a belügyminiszter úr hivatalból is közbelp a nehezen megszerezhető anyakönyvi kivonatok érdekében, de az utódállamok hatóságai miatt ennek az eljárásnak is idő kell. Nyugodtan felterjesztheti tehát a keresztlevelet, elég lesz az is.

Gazdálkodásvezető. 1. Elég baja az őrsfőzőnek a betegsége, furcsa volna, ha az őt helyettesítő napszámosnó bérét is vele akarnák megfizetni, ez nincs sehol szokásban a havonként fizetett alkalmazottakkal szemben. Különben is azt írja, hogy ez a jelentéktelen összeg a közzévalóságban se nem oszt, se nem szoroz s egyébként is azt vesszük ki a leveléből, hogy inkább csak a rend kedvéért teszi fel a kérdést, mintsem a pénz miatt. 2. Az Országos Társadalombiztosító Intézet csak a 3 napon túl terjedő betegnapokra fizeti a táppénzt és — éppen ellenkezőleg, mint írja — csak a házi kezelés keretében, ha természetesen az orvos a munkaképtelenséget megállapítja. Vagyis, ha az őrsfőző 3 napon túl az őrsőn ápolás alatt áll, táppénz jár neki. Kórházi kezelés esetén táppénz nem jár, mert a kórházban a beteg mindent megkap s az intézet ezeket a költségeket viseli. 3. A Társadalombiztosítónak járó illetékek felét a munkadó, felét az alkalmazott köteles viselni törvény szerint, de ezt a gyakorlatban csak azok a munkadók érvényesítik, akik sok munkással dolgoztatnak (gyárak), míg háztartási alkalmazottaktól a munkaadók a legtrikább esetben szokták lefogni a rájuk eső felelőrséget. A társadalombiztosítóval természetesen a teljes összeg erejéig a munkáltatónak kell elszámolnia, az ő dolga azután, hogy a cseléd bérét megcsontkítja-e ezzel kapcsolatban, vagy sem. Né tegyék.

Uj remény. Olvassa el lapunk 1929. évi 23. számában közölt 138. lekszikonválaszunkat. 2. A mult évi 32. számunk 189. lekszikonválaszában pontos útbaigazítást talál. 3. A Szut. 146. pontja a kalap és a sapkák helyét előírja, a 148. pont 5. bekezdésének az első mondata pedig elrendeli, hogy a ruházatot és felszerelést csak az előírt helyeken szabad tartani. Sapkát, kalapot tehát az író- és ruhaszekrényben nem szabad tartani. 4. Nincs joga ilyen kirándulásokra. Az őrsparancsnoknak mindig tudnia kell, hol vannak az őrs tagjai, mert ha sürgős szolgálat akad, nem szalaszthat küldöncöket szerteszét a község határába, hogy kinek merre akadt kedve déltől estig tartó sétára. Be kell jelentenie tehát az őrsparancsnoknak, hogy ide vagy oda szeretne kimenni s ha az őrsparancsnok elengedi, akkor is mindig tudja, kit hol keresen szükség esetén.

Tavaszi. A kéreztett urak a belügyminisztérium VI. b. osztályában teljesítenek szolgálatot.

A ruhaszövelel minősége bizalom dolga.

Egyedül csak a szövetség előállító posztógyáros képes tényleges garanciát nyújtani arra, hogy valóban nemes tisztgyapjút használ fel; csak ő tudja, hogy a szövetség belüli milyen értékek vannak. A tartós minőséget tekintve árakban is csak az elsőközből minden közvetítő drágításátalú mentesen, a posztógyártól közvetlen történő vásárlás nyújt igazi előnyöket. Posztógyárunk állandó szerződéses szállítója, mértékzabóságunk pedig a m. kir. csendőrség részéről — évek óta egyedülállóan — ismételten okirati elismerésben részesült állandó szerződéses felruházója. Tekintse meg őrsére küldött mintáinkat. Kívánságra más mintákat is díjmentesen küldünk és kedvező fizetési módokat adunk.

TRUNKHAHN

Posztógyár és Ruhagyár Rt. Magyarországi katalitus kézből levő egyetlen posztógyára. Budapest, I., Lenkei-út 117. Üzemben 1922 óta 300 munkással.

Bizalom. 1. Olvassa el mai számunkban „Uj remény” jelígre küldött üzenetünk 1. pontját. 2. A nyilvántartó gazdasági hivatal útján a belügyminiszter úrtól (VI. b. osztály) kérje. Csak a házasságkötésre és a gyermek törvényesítésére vonatkozó okmányokat csatolja. Arra azonban ügyeljen, hogy ideiglenes nyugállományban sem nőülhet engedély nélkül. 3., 4. Gyermektartás címén a nyugdíj összegének egyharmadát vonhatják le. Családi pótlékokra ez nem vonatkozik, nem vonatkozik továbbá a lakbérre sem, vagyis ezekből semmit sem lehet levonni. Ami a vagyon átírását illeti, ez a tervezett formában voltaképpen ajándékozás, de azzal a kikötéssel, hogy a vagyon jövedelme élete végéig az ajándékozót — a feleséget — illeti. Hiába volna tehát az ön nevén a vagyon, ezen az alapon az ön személyes kötelezettségeit a vagyonnal szemben érvényesíteni nem lehet, mert — mint mondtuk — a jövedelemmel nem ön rendelkezik. Megterhelésről esetleg lehetne szó, ezt a megterhelést azonban csak akkor lehetne majd érvényesíteni, amikor a vagyonnal való rendelkezés joga is önre száll.

Karcag. A népjóléti minisztérium hadikölcsönosztálya útján tájékoztató nyomtatványt küldtünk önnek, annak az adataiból világosítsa fei az érdekelteket.

Füzfő. Mások állomáshelyét nem jó jelígenek választani, mert zavarokat okozhat. Kérdésére: A Cs—20. utasítás III. fejezet 13. pontja tárgyalja a napibetét-visszatérítéseket. Olyan intézkedést nem tartalmaz ez a pont, amelynek alapján a kórházba ambuláns kezelésre történt eltávozásai idejére a napibetéteket visszakövetelhetné. Igaza van azonban abban, hogy aránylag rövid időn belül 8 teljes napot nem étkezett a közzgazdálkodásban, sőt ezekre a napokra drága városi étkezést kellett fizetnie. Mi feltétlenül méltányosnak tartjuk, hogy a betegséggel kapcsolatban távol töltött napokra a napibetéteket visszakapja, de ez csak közös megegyezéssel lehetséges, mert szabály nincs reá.

Dráva. Kétféle társadalmi osztály van: a becsületes és becstelen emberek osztálya. A csendőr a becsületes emberek osztályába tartozik. Ennél továbbmenő firtatása annak, hogy a csendőrt melyik társadalmi osztályhoz kell számítani, felesleges. Ma már nem oszlik a nemzet olyan szigorúan elkülönült kasztokra, mint valamikor s ha társadalmi osztályokról, pl. földműves-, iparos-, munkás-, kereskedő-, tisztviselő-, birtokos-stb. osztályról beszélünk is, ezzel az embereket inkább csak foglalkozás, mint társadalmi ranglétra szerint csoportosítjuk. A születés jogán elkülönülő osztályok ma már nincsenek; senki nem követelhet magának kiváltságot azon a címen, hogy ki volt az apja vagy az úkapja: mindenki csak annyit ér, amennyi az egyéni értéke. Láttunk már nemes jellemű szegény és névtelen embert, de címeres büntetést is. Mindenki abba a társadalmi osztályba tartozhatik tehát, amelyikbe akar: a csendőr is. Az egyik csendőr a kocsmában érzi jól magát a parasztleányok társaságában, a másik a kaszinóba is bejáratos s szabad idejét az intelligencia körében tölti, még sem lehet azt mondani, hogy az első csendőr a földművesosztályba, a másik pedig a tisztviselőosztályba tartozik. De ha már mindenáron meghatározott elhelyezkedést keresünk a csendőrnek a társadalomban, akkor azt mondhatjuk: a csendőr a katonai altisztek osztályába tartozik. Népes és tiszteletreméltó osztály ez. Az egyik bátran számíthatja magát jó iparos- és kereskedőkörökkel egyenrangúnak. De — ismételjük — ez csak a mi meghatározásunk, amit konkrét társadalmi szabályokkal nem tudnánk alátámasztani.

A fényképezés nemcsak szórakozást nyújt, de a modern csendőr egyik fegyvere is! Még ma kérje a nagy képes árjegyzéket, fényképészeti, optikai és rádió cikkekről.

Hatschek és Farkas

fényképészeti, optikai és rádió szaküzlet

Budapest, IV., Károly-körút 28. sz.
VI., Andrásy-út 28. sz.
VII., Rakóci-út 80. sz.

Kéziratok.

Segédlet. Küldje be, hadd lássuk, mert addig nem tudunk véleményt mondani. Indokolja meg részletesen, hogy miért tartja szükségesnek a segédletet s hogy mit kíván azzal elérni.

Indul a járőr. A distichont, sajnos, elkésve kaptuk.

B. I. tórn. Tibolddaróc. Igazat adunk önnek abban, amit leírt, de a dolognak annyira személyes éle van, hogy nem lehet közölnünk. Meg aztán a témát sem lehet állandóan felszínen tartanunk, mert ezzel mesterségesen termelnők a nézeteltéréseket, az pedig nem célja a Csendőrségi Lapoknak.

Csak magyarul. Lehet, hogy alkalomadtán sorát ejtjük, de más formában.

Dr. K. D. Sorrendben közölni fogjuk.

B. B. I. Veszprém. Szép vers, de nem nekünk való. Csak hazafias vagy katonaverset közlünk.

Dr. R. S., Kiskúnhalas. Közöljük. A lapot megindítottuk.

K. S. G., Adony. A kézirat hétköznapi esetet tárgyal, mellyel a legjelentékenyebb tényezőt a szerencse képezte. Különbözőbb tanulságot nem nyújt, nem közölhetjük.

Egy kis fejtörő.

(Pályázat).

Bogár János buzádi géplakatos oldalkocsis motorkerékpárjával ittas állapotban az iskolából hazatérő gyermekek közé hajtott s hármat közülök elgázolt. A székvárosi törvényszék az ügyben kitűzött főtárgyalást, amelyre 23 tanút idézett meg, nem tudta megtartani, mert Bogár János azon — állítólag betegsége miatt — nem jelent meg. Ezért a törvényszék a főtárgyalást június 21-ére halasztotta és Bogár Jánosnak arra való elővezetését elrendelte. Az elővezetésre az illetékes zamárdi őrsőt hívta fel.

A zamárdi őrsparancsnok az elővezetés foganatosítására Nagy István törzserőstestert és Horvát Károly próbacsendőrt vezényelte ki. A járőr Bogár Jánost Buzádon a lakásán alva találta. A járőrvezető felszólítására az elővezető ellenkezés nélkül felkelt és felöltözött, amint azonban az udvarra kiértek, átvette magát lakóházának kerítésén és a kerten át futva szökést kísérelt meg. A járőr utánvetette magát és rövid üldözés után kézrekerítette, de a járőrvezető most már kijelentette az elfogását és megbilincselte. Mind az őrizetbevételnél, mind pedig az elfogásnál jelen volt Rozsos János éjjeliőr.

Csendőrségi szállító!

Khaki posztó, Loden, szintartó gyapju, a legerősebb
sírarára, méterje — — — — — 15— P
Ugyanaz „Herkules Loden” minőségben — — 17.— .
Khaki kamgarn, szintartó, tiszta gyapju — — — 18.— .
Ugyanaz extra finomban — — — — — 22— 25.— .
Csendőrkalap-toll, valódi kakastoll, csak dupla, dus
kivitelben van raktáron, tollforgókkal együtt 7.60 .

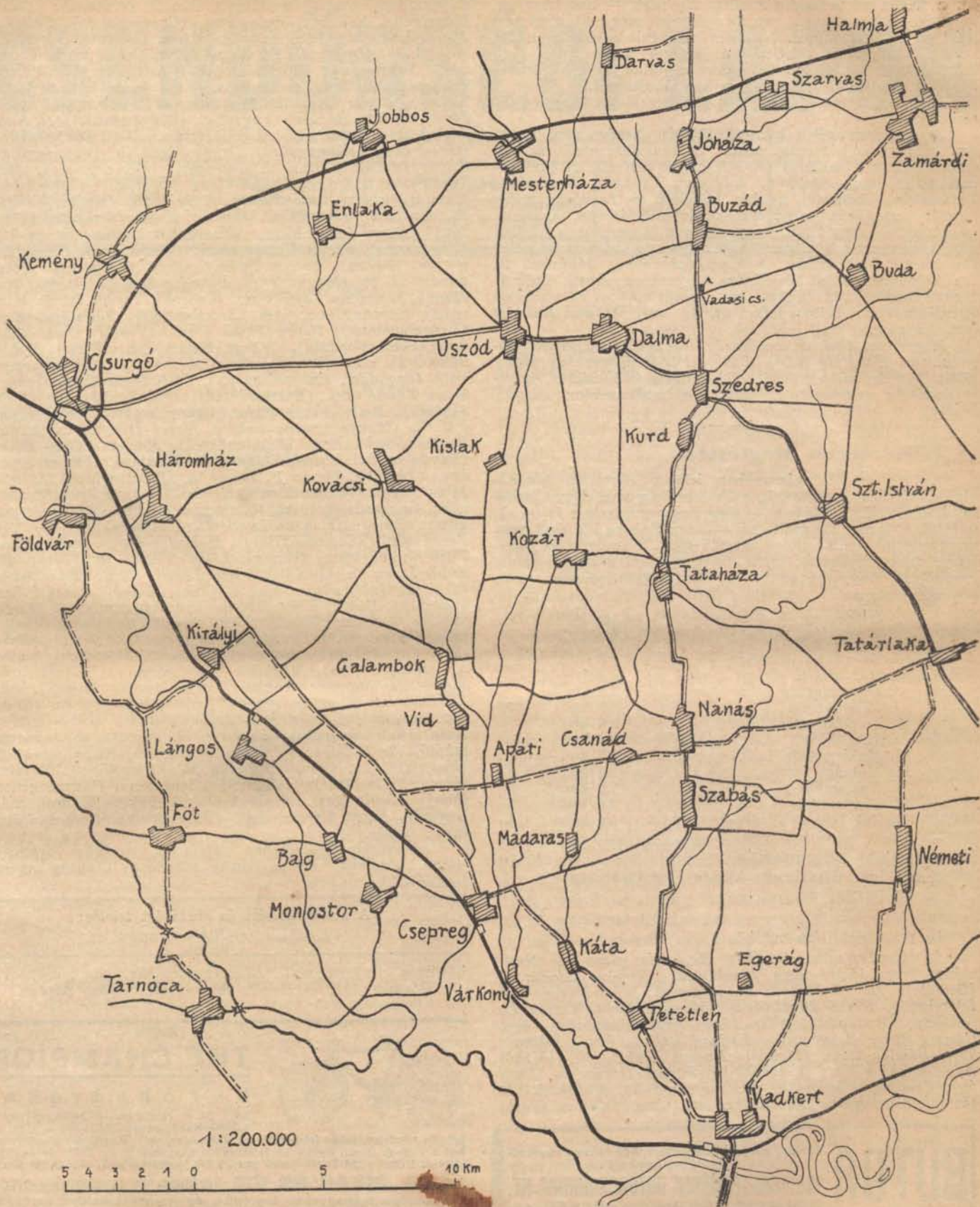
a 41 év óta fennálló és a csendőrségnél elismert

MÁRER

EGYENRUHÁZATI INTÉZETÉBEN

Budapest, VIII., Baross-tér 9, a Keleti p. u. érk. oldalán
Telefonszám: József 321—78

Egyenruhák külön mérték után 3—6 havi hiteles.
Egyenruha-szabóságom és sapkaműhelyem a helyszínen személyes szakképzett vezetésem mellett működik.

A járőr az elfogott egyénnel 2 óra 25 perckor a jónháza-i vasútállomásra indult, hogy őt az onnan 4 óra 34 perckor (Halma felé) induló vonattal Székvárosba bekísérje. Mikor a járőr 2 óra 40 perckor Bogárral és az éjjeliőrrel Buzád község főutcáján haladt, feléjük szaladt egy leány és nagy izgalommal előadta, hogy ő Kocsis Ilona és a vadasi csárdában szolgál Kubai Péter csárdásnál. A csárdá-

ban a gazdán, annak feleségén és rajta, Kocsis Ilonán kívül más nem lakott. Éjjeli 1 és 2 óra között nagy kiabálásra és verekedés zajára ébredt fel a konyhában. Félelmében a konyha ablakán, mely a csárda hátsó oldalára nyílik, kiugrott és a bokrok közé elrejtőzött. Onnan csak akkor mert előjönni, mikor látta, hogy a csárdából a támadók eltávoztak. Benézett a hálószobába s ott a gazdáját és annak ne-

jét a földön vérbefagyva találta. Egyikük — azt hiszi, az asszony — még életben volt, de ő annyira megijedt, hogy nem mert a közelükbe menni, hanem szaladni kezdett s addig szaladt, amíg most véletlenül a járőrrel találkozott. Ugy látta, hogy a támadók kőborcigányok voltak, akik a bűncselekmény elkövetése után Szedres felé elhajtottak.

Mire határozza el magát a járőrvezető és hogyan intézkedik?

A járőrvezetőnél a környék 200.000 térképe van. Buzádon körjegyző, körorvos, posta- és távirdahivatal van. A vadasi csárda a zamárdi örs körletéhez tartozik. A járőrvezető tudja, hogy Vadkerten gyalog, Nánáson és Tarnócán pedig lovasörs van. Valamennyi örsnek távbeszélője van. A vasúti menetrendből annyit tud, hogy a 4 óra 34 perckor a jőházai vasúti állomásról (Halma felé) induló vonat 7 óra 05 perckor érkezik Székvárosba. A következő vonat Jőházáról 10 óra 45 perckor indul és 12 óra 35 perckor érkezik Székvárosba. Közben van ugyan egy gyorsvonat is, ez a jőházai állomáson 7 óra tájban halad át, de sem ott, sem Halmán nem áll meg.

Megfejtést csak a csendőrség legénységi egyéneitől fogadunk el. Határidő július 1. A legjobb pályamunkát arany töltőtől és ezüst írónból álló értékes írókészlettel jutalmazzuk. Az eredményt a július 15-iki számunkban fogjuk közölni.

Megfejtés.

A folyó évi 10. számunkban közölt „Távolsági kimutató” c. pályázat megoldásán több lehetőség van. Egyet ezekből alább közlünk. Többen — még őrsparancsnokok is — elfeledték a járőrt bevonultatni — azaz Zabola községet nem szerepeltették, mint utolsó tereptárgyat. Nem vettük figyelembe azok pályázatait sem, kik egymásról másolták pályamunkáikat, vagy ugyanazt a tereptárgyat kétszer vették fel az őrjáratba.

1. Zabola	km.
4. Mentédi tanya	4.3 km.
5. Küküllőhíd	3.8 km.
6. Oroszhegy község	3.7 km.
2. Háromszéki dűlő	1.2 km.
3. Seltersforrás	2.1 km.
7. Máriakereszt	4.8 km.
8. Vasútállomás	2.6 km.
9. Juh aklok	0.9 km.
10. Makkosbúkk	4.7 km.
11. Málnási forrás	2.4 km.
12. Vasbánya	1.9 km.
13. Pisztrángos	4.9 km.
1. Zabola	5.8 km.

Összesen: 43.1 km.

E távolság után illetékes 35 óra
Hozzáadva Oroszhegy község leportyázásra
szükséges időt 1 óra

Az őrjárat tartama: 36 óra

Helyes megfejtést küldtek be a következők:

Kender Imre th. (Szank), Markovics Géza th. (Nagyatád), Orosz József törm. (Szalánta), Kerekes Aladár cs. (Gödöllő), Demeter István th. (Isaszeg), Jakab Bernát örm. (Dombrád), Szabó Dezső örm. (Mosonszolnok), Czizse Lajos örm. (Budapest), Ajler József örm. (Dombrád), Bodó Gáspár törm. (Dombrád), Erdélyi Bálint örm. (Moson), Teke Sándor törm. (Moson), Kovács György th. (Makó), Apostol Lajos örm. (Sárospatak), Baráth István cs. (Egerág), Crollner Károly th. (Gyöngyösmellék), Makra Mihály törm. (Vámosgyörk), Batki Ferenc törm. (Vámosgyörk),

Fejes József örm. (Orosztony), Koncz István th. (Jászfényzsaru), Kelemen János törm. (Csanádpalota), Pálkás János th. (Aszód), Cs. Nagy Antal örm. (Geszt), Szabó Károly th. (Drégelypalánk), Nagy József VII. törm. (Toponár), Nagy törm. (Lőrinci), Gödri József th. (Erdőtelek), Hamczek Pál törm. (Tótkomlós), Tóth János I. th. (Körösladány), Regös (Reznák) Pál törm. (Füzesabony), Fenyves József II. örm. és Köves Vendel cs. (Drávaszabolcs), N. Nagy József th. (Dombrád), Kalcso István cs. (Ujkécske), Illés Dániel örm. (Vámosgyörk), Orbán János th. (Vámosgyörk), Sebestyén László örm. (Tiszacsege), Orbán József I. törm. (Ostffyasszonyfa), Gál Pál törm. (Egerág), Pethő István törm. (Pétygyártelep), Pintér István törm. (Moson), Zsinkó Sándor törm. (Véménd), Holczer Ferenc örm. (Nádasdladány), Lajner János törm. (Vasvár), Vadrös István th. (Nagydorog), Pósan Ferenc törm. (Tiszafüred), Orbán Lajos th. (Baksa), Tompa Sándor alhg. (Csepreg), Kakas Sándor II. th. (Magyarboly), Paczolay László prb. cs. (Pécsváradi), Szlaterics Lajos törm. (Csorna), Taródi István törm. (Szil), Farkas Gyula törm. (Szombathely), Ádám Jenő törm. (Drégelypalánk), Répás János törm. (Tököl), Cseh Gábor örm. (Somoskőújfalú), Varga Balázs örm. (Pécel), Kovács Sándor II. örm. (Szajol), Óvári Ambrus th. (Siklós), Horváth János örm. (Nádasdladány), Pálfi János törm. (Szany), Nagy László örm. (Balatonfüred), vitéz Szabó Imre II. th. (Felpec), Botló Vince törm. (Csanakhegy), vitéz Némethi Pál th. (Magyargencs), Takács József II. th. (Csorna), Bartos Sándor örm. (Balatonfüred), Magyar József II. cs. (Kövágószőlős), Hunyadi János th. (Tarján), Halmos József örm. (Tarján), Torma V. József th. (Balatonfüred), Statler József törm. (Balatonfüred), Kovács István V. cs. (Gomba), vitéz Ambrus András th. (Kerkaszentmiklós), Módos Gergely törm. (Szil), Szinyvai László örm. (Tiszakürt), E. Tóth Ferenc örm. (Somoskőújfalú), Hozeleiter István örm. (Báta), Vasi Ferenc törm. (Dorog), Liszka Vilmos th. (Pécs), Benedek Lajos th. (Fadd), Almási László örm. (Székesfehérvár), Bártfai András törm. (Gyöngy), Molnár József I. örm. (Gacsály), Bujáki Ferenc törm. (Törökcsanak), Marton Mihály th. (Szombathely), Pál Sámuel th. (Szombathely), Láng Gusztáv örm. (Verpelét), Bányai József törm. (Dombóvár), Czirik Sándor törm. (Németboly), Mészáros János I. cs. (Bélapátfalva), Madarás Lajos törm. (Bélapátfalva), Mezől Mihály th. (Tarján), Fejes törm. (Hosszúpályi), Zombori István cs. (Kisgyőr), Krém János prb. cs. (Nagykanizsa), Szajkó Győző th. (Zselickisfalud), Tóth Imre I. törm. (Felsőmocsolád), Buvabási G. Sándor th. (Hercegszántó), Tóth Gábor III. örm. (Szászvár), Kispál János th. (Nagyigmánd), Pozsonyi István th. (Németboly), Dömötör törm. (Nádasdladány), Bernáth János törm. (Magyargencs), Gombos Gyula törm. (Hajdúhadháza), Fekete II. örm. (Sárbogárd), Feszt Ferenc örm. (Füzesabony), Balogh László törm. (Üllő).

A szerkesztőségünkben megejtett sorsolás során az utazó böröndöt Tompa Sándor alhadnagy Csepreg nyerte. Elküldöttük.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

PINCZÉS ZOLTÁN őrnagy.

Stádium Sajtóvállalat Részvénytársaság, Budapest, VI., Rózsa-u. 111. — Felelős üzemvezető: Györy Aladár.

37 év óta a világot uraló eredeti angol

THE CHAMPION

kerékpárokat

havi 20 P részletre. — Sajtókészítményű

LÁNG-korékpárok 204 P-ért. — Havi 16

pengős részletre, teljes felszereléssel, karbidlámpával. Kerékpáralkatrészeket a világon létező összes kerékpárhoz nagyban áruban, 30% ártészállítással. Külső gumi 5.80, belső gumi 1.80, pedál párja 3, lánc 3.20 pengő.

LÁNG JAKAB ÉS FIA kerékpár- és guminyagkereskedés

Kelet-Európa legnagyobb, legrégebbi és legmegbízhatóbb kerékpár-raktára. — Budapest, VIII., József-körút 41. — Alapítva 1869 — Árjegyzék 1000 képpel ingyen!

BÚTOR

tartós, modern kivitelben, kényelmes részlet-fizetésre kapható:

KISIPARI TERMÉKEK BÚTORCSARNOKA RT.
Budapest, VII., Dohány-utca 66. sz.

Ha írógépet vásárol, javíttat, vagy
cserél, keressen fel bennünket!

REMINGTON

Írógép Részvénytársaság, Budapest,
VI. kerület, Andrásy-út 12. szám.